

Kauhajoen
Joulu 2019

Kuuntele!

Tiukuja voit jo kuulla,
Joulu on porraspuulla.

Katsele!

Tähti kirkas hohtaa,
seimelle sinut johtaa.

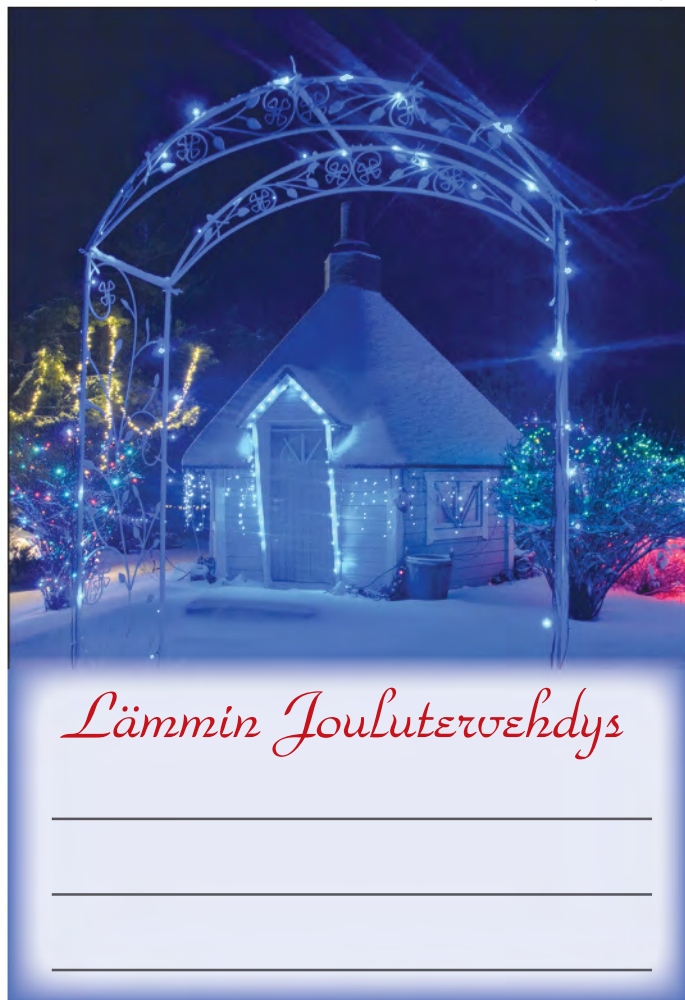
Sytytä kynttilä,

hiljene tovi,

avaa Joululle ovi!

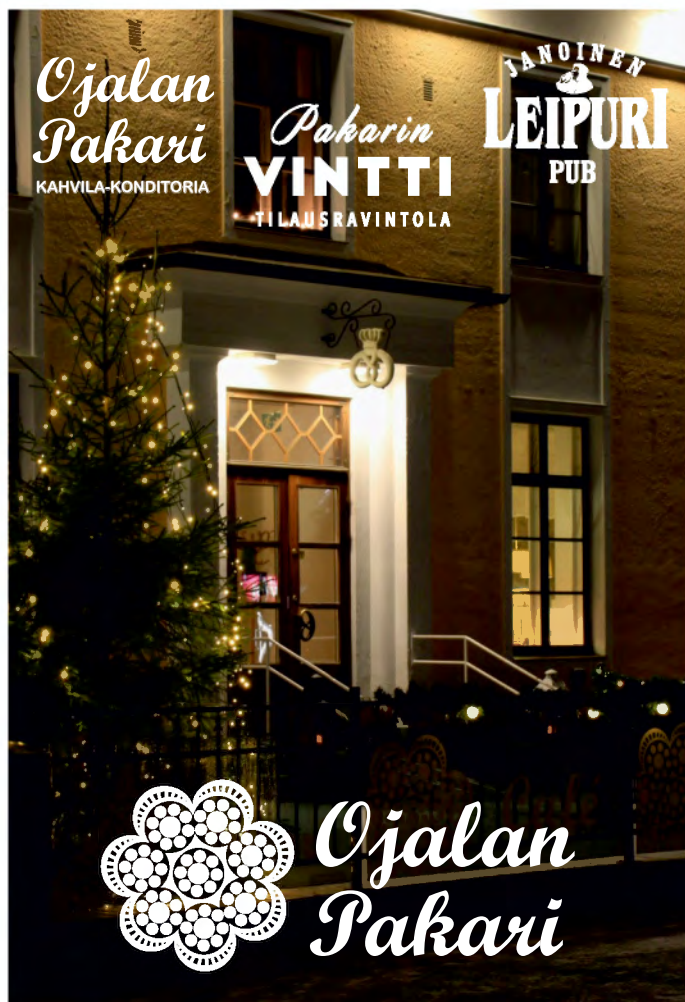
**Siunattua
Joulunaikaa!**

Toivottaa Kauhajoen seurakunta

Herkullista Joulun Aikaa!

toivottaa Valkoisen Puun väki

Kauhajoien Joulukirja 2019

10 €

Harppauksia ajassa ja paikoissa

Oi, miten huikeita lukukokemuksia monet Kauhajoien Joulun kirjoittajat taas suovatkaan lukijoilleen! Ajassa kuljetaan vuosien takaa tähän päivään. Tiet vievät monille mantereille ja pitkin poikin Suomea.

Matkatarinoissa kuljetaan 1900-luvun alusta tähän vuoteen. Latva-Panulan suvun jäsenten matkat ulottuivat Amerikkaan, Ilmari Varamäen Pohjois-Pohjanmaalle. Tämän päivän nuoret miehet valloittavat tuiskussa Grönlantia ja arvelevat kiikkustuolissa muistelewansa sen olleen yksi elämänsä suurimmista seikkailuista.

Lähimatkailukin puhuttaa, ja Kauhajoelta löytyy kohteita moneen makuun, niin keskustasta kuin monista kylistä. Kun lukemalla tutustuu syvemmin Harjankylän, Lamminmaan, Pöntäneen ja muiden kylien historiaan ja elämään, voi tutustumistaan myöhemmin monipuolistaa vierailemalla kylissä, vaikka Laitasaressa, Pietarinkoskella ja Nummijärven lukemattomissa kohteissa. Dekkarimaista jännitystä tarjoaa Kun Kauhajoien miehet vankilaan tuomittiin -artikkeli. Evakkojen alkuajat Kauhajoella tuo mieleen tämän päivän pakolaisuuden ja siitä käytävän keskustelun. Silloinkin törmättiin kulttuurien erilaisuuksiin.

Tässä vain riipaisu tämänvuotisesta annista. Eläimellistäkin asiaa lehdestä löytyy, joten toivotan kaikille joulua Hannu Syrjälähden Joulunaukaisu-runon toivotuksin: "hyvää ... miau ... Joulua!"

Loviisa Kautiainen
päätoimittaja

62. vuosikerta ISSN 1458-4239

Julkaisija Kauhajoki-Seura ry

Päätoimittaja Loviisa Kautiainen, puh. 050 308 9304

Toimituskunta Irja Niinimäki (pj.), Sauli Ketola, Talvikki Lusa, Virpi Myllymäki, Liisa Pääkkönen, Marita Raitio, Liisa Ruismäki, Tuomo Tuuri

Etukannen kuva Alpo Koivumäen lapsuudenaikainen piirros

Ilmoitushankinta Kauhajoki-Seuran johtokunta

Sivunvalmistus SeT-Print/Teija Seppälä

Paino KTMP Group Oy

KAUHAJOKI-SEURA RY

Toopeka 15, 61800 Kauhajoki

www.kauhajokiseura.fi

toimisto@kauhajokiseura.fi, sihteeri@kauhajokiseura.fi

Pj. Liisa Ruismäki, puh. 040 554 7922, liisa.ruismaki@kolumbus.fi

Siht. Liisa Viitanen, puh. 040 563 2226 liisa.viitanen2@gmail.com

Ainajäsenmaksu 30 €, kannattajajäsenmaksu 50 €

Tili: FI67 4730 4020 1900 55

HELLA-GALLERIA

Toopeka 15, 61800 Kauhajoki

Kotiseututalon 2. krs, 33 m² näyttelytilaa

kauhajoentaideyhdistys@gmail.com

Pj. Elina Partanen, puh. 050 321 3685

KAUHAJOEN KOTISEUTUMUSEO

Museotie 18-20, 61800 Kauhajoki, puh. 06 236 0065

Omistaja: Kauhajoien Museoyhdistys ry

www.kauhajoenmuseo.fi

Pj. Juha Ala-Kokko, siht. Sanna Nyman

Museonhoitaja: Sari Tallgren

14.8.1949

Kauhajoien päivä Kunnallistalon eli Rientolan kentällä. Juhlan järjesti Kauhajoien Reserviupseerikerho. Juhlan jälkeen "käsiens yllösnostamisella päätettiin perustaan Kauhajoki-Seura".

Juhlavuosi työn merkeissä

Elokuun 14. päivänä 1949 kauhajokelaiset kokoontuivat viettämään Kauhajoen päivää perinteisellä juhlapaikalla Kunnallistalon, entisen Rientolan, nykyisen remontissa olevan Rämiskän kentällä, jota myös Kastelmanssonin puistoksi aikoinaan sanottiin. Juhlan kutsui koolle Kauhajoen reserviupseerikerho. Sekakuoron, orkesterin ja naisvoimistelijoiden esitysten lisäksi juhlassa pidettiin useita puheita, joissa otettiin esille Kauhajoki-Seuran perustamisen tarpeellisuus.

Juhlan jälkeen pidetyssä kokouksessa puheenjohtajana toiminut Matti Porkkala esitti Kauhajoki-Seuran perustamista ja käsiennostoäänestyksellä seura päätettiin perustaa. Väliaikaisen 9-jäsenen toimikunnan puheenjohtajaksi valittiin hovioikeuden auskultantti Antero Yli-Vakkuri, jäseniksi pastori Lauri Heinonen, maanviljelijät V.J. Marttila, Heikki Toivakka, Viljo Rinta-Koski, Erkki Myllyniemi, Lauri Tuuri, agronomi Auli Tare ja opettaja Lauri Jokipii. Toimikunta esitteli sääntöehdotuksen 11. syyskuuta 1949 toiselle perustavalle yleiselle kokoukselle. Kauhajoki-Seuran perustamisessa ja ensimmäisessä johtokunnassa mukana olleista entisistä nuorista ainakin Ilmari Varamäki ja Antti Latva-Pukkila ovat edelleen keskuudessamme seuraamassa, mitä sodan jälkeisessä ankeudessa perustettu kotiseutuyhdistys on kauhajokelaisille merkinnyt ja saanut aikaan. Neljästä ensimmäisestä vuosikymmenestä on tiivistelmä Kauhajoen Joulussa 1989.

Viimeisten kolmen vuosikymmenen aikana Kauhajoki-Seura on julkaissut useita kirjoja ja remontoanut keskelle kirkonkylää Ollonqvistin kauppakartanosta Kotiseututalon. Juhlavuottaankin Kauhajoki-Seura on viettänyt työn merkeissä. Keväällä valmistui Kauhajoki tutuksi -sivusto nettiosoitteeseen www.kauhajoki.net. Toinen iso urakka on ollut ITE-taiteilija Alpo Koivumäen töiden esittely Kaikki kotona -hankkeessa. Molemmat hankkeet on mahdollistanut Kauhajoen kaupungin myöntämä tilapäislaina. Siitä jouluntuoksuiset kiitokset kaupungille!

Alpo Koivumäen 80-vuotispäiväksi seura kustansi taiteilijasta ja hänen töistään kertovan kirjan Alpon savannilla. Kotiseututaloakaan ei ole unohdettu. Sen pihamaa on saanut syksyn aikana uutta ilmettä, kun kaupungilta vuokratulle puistoalueelle on rakennettu huvimaja ja istutettu kukkatarha.

Myös kaupunki on kohentanut monien katujen valaistusta ja kadunvarren istutuksia. Kirkkoa ja nuorisotaloa remontoidaan entistä ehommiksi. Kriuhnaasut ja koripallo ovat saavuttaneet menestystä, samoin lukuisat taidenäyttelyt. Kuluneen vuoden aikana Kauhajoella on lisäksi päästy nauttimaan mm. RSO:n ja Laivaston soittokunnan esiintymisestä. Kauhajoki elää.

Kauhajoki-Seuran puolesta toivotan lukijoille Riemullista Joulujuhlaa 2019 ja Hyvää Uutta Vuotta 2020. ♦

Liisa Ruismäki
Kauhajoki-Seura ry:n puheenjohtaja

Lehden sisältö

Harpauksia ajassa ja paikoissa.....	3
Juhlavuosi työn merkeissä.....	4
Pyhä paha perhe.....	5
minun jouluni	5
Veteraanien ja lottien muisto	6
Kuva Sakkolasta 1939	6
Toiminnan moottori.....	7
Evakkoina Kauhajoella.....	8
Kotiseututieto digiaikaan	10
Sukututkimuksesta	13
Kirjoja Kauhajoelta	15
”Kuntaa ja kylää kannattelevat sen ahkerat asujat”	16
Kauhajoki-Seura 70 v.....	18
Kauhajoki-Seura laajentaa puutarhaa	19
Kauhajoen Kulttuurisäätiön apurahajuhla.....	20
Otto voitti kellonrakennuskilpailun – Kauhajoki palkitsi	22
Elämää Lamminmaassa ennen ja nyt	24
Turpeennostoa Parjakalla	27
juoksevia naulakoita.....	29
”Radion Sinfoniaorkesterista hei, voisimmeko tulla konsertoimaan Kauhajoelle?”	31
Kevään kynnyksellä komiasti – 12. KRIUHNAASU -kulttuuriviikko	32
Antero Taipale – kuoromies koko sydämeästään	34
Muoria muistellessa.....	35
Kun Kauhajoen miehet vankilaan tuomittiin	36
Nuorisotalo Rämiskä – Kauhajoen nuorisotyön sydän	39
Alpon savannilla	40
Mietteitä.....	41
Alpo Koivumäen 80-vuotisjuhla toi vieraat heinäkuiselle Savannille	42
33 päivää ja 610 kilometriä – Niffen Puuhasivu	45
Tarpeeksi kova haaste mannerjäätiköllä.....	46
Retki kuin iso palapeli	47
Retkikunnan kuvaajan mietteitä	49
Lapinkylän matka 1943	50
Harjankylä – hyvien mahdollisuuksien kylä	52
joulunaukaisu	54
Hä, mihinä, koska.....	55
Boldog karácsonyt!.....	56
4H eli Harkinta, Harjaannus, Hyvyys ja Hyvinvointi vuonna 2019.....	58
Amerikansuomalaiset sukulaiseni.....	60
Runosta lauluksi: Antti Kleemolalta ja nuorilta uutta musiikkia	62
Päntäneen rukoushuone 1907–2010	64
Haukkumun yli 200 hoivakissaa.....	66
Kuvia vuoden 2019 varrelta	67

Verna Kirjavala

Yksi joulun kauneimmista kuvista on kuva pyhästä perheestä: Maria ja Joosef Jeesuksen seimen äärellä. Marian ja Joosefin ilmeet ovat rauhallisia ja rakastavia, Jeesus-lapsi hymyilee onnellisena.

Joulun sanotaan olevan perhejuhla. Mieleen nousee toinen kuva: kaunis joulukuusi olohuoneessa, lasten kirkkaat silmät, isovanhemmat keinutuoleissa.

Valitettavan monessa kodissa joulun rauhaisa tunnelma on kuitenkin kaukana. Monelle joulu tuo tullessaan ahdistusta ja pelkoa; pahimmassa tapauksessa mustelmia ja murtumia. Joulun viettoon kohdistuvat paineet purkautuvat monella sanallisella tai fyysisellä väkivallalla tai liiallisella alkoholin käytöllä.

Joulu itsessään ei tee kenestäkään väkivaltaista, vaan kyse on aina pitkäaikaisesta ongelmasta. Ne kuitenkin kärjistyvät ja tuntuvat erityisen pahalta jouluna, jonka pitäisi olla rauhan ja rakkauden juhla. Jouluna myös kynnyks hakea apua kasvaa. Moni sinnittelee ja tekee kaikkensa pitääkseen kulissit pystyssä.

Erityisesti kärsivät tietysti lapset. Jouluun liittyvät traumat eivät häviä aikuisuuden myötä, vaan pahat muistot voivat nousta mieleen kaikesta mikä liittyy jouluun: lauluista, valoista, koristeista ja ruuasta. Vaikka jouluun ei enää liittyisikään väkivaltaa, ovat vanhat kokemukset kuin suuri musta läikkä valkoisella hangella.

Tänä jouluna minä muistan sinua, jolle joulu ei ole ilon juhla. Sytytän kynttilän kaikille, joiden joulu on musta. Rukoilen, ettei kenenkään lapsen tarvitsisi pelätä. Toivon jokaiselle vanhemmalle rohkeutta hakea apua ystäviltä tai viranomaisilta. Käännän katseeni Jeesukseen, joka syntyi maailmaan, valoksi pimeyteen. ♦

Verna Kirjavala
seurakuntapastori, Kauhajoen seurakunta

minun jouluni

. . . ei synny sanoista imelistä,
ei vanhasta ”legendasta”,
sadunhohteisesta idyllistä,
ei elämän arjelle vieraasta
kullankimalteisesta kiiltokuvasta ...

anna minun löytää oma jouluni,
sen juhlallinen hiljaisuus –
Joulun lasta suojellen –
minussakin vielä heiveröisenä
vastasyntyneenä hiljaa henkivää,
avutonta ja hoivaa tarvitsevaa

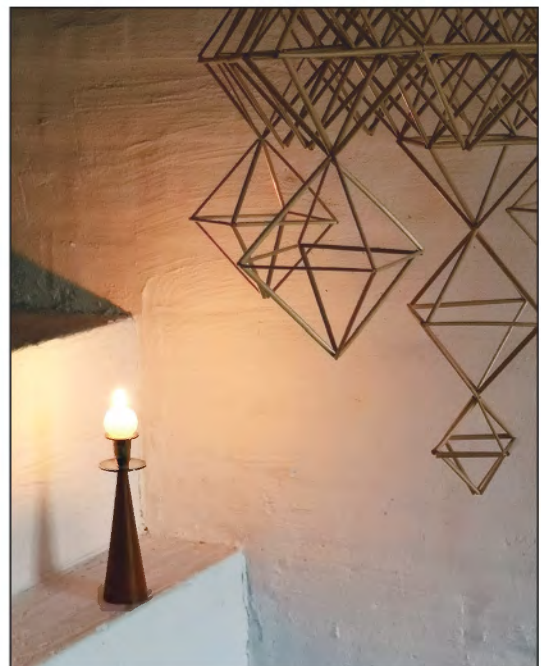
samalla koko elämäni haluan jättää
saman *Lapsen* suojelukseen

paras joulu itselleni syntyy
yhden elävän kynttilän aidossa,
heiveröisessä valossa,
kaksistaan Veljeni ja Vapahtajani,
Herran Jeesuksen kanssa,

keskellä tämän maailmankorven
yhä syvenevää hämärää ...

Hannu Syrjälähti

Irja Niinimäki

Veteraanien ja lottien muisto

*Tutkien sydämemme
Silmäs meihin luo
Ettemme harhaan kääntyis
Ettei kansamme nääntyis
Silmäsi meihin luo
Alati synnyinmaalle
Siipies suoja suo*

Vk 584:3

Ajalta 1.10.2018 – 30.9.2019

Kilpiö Huugo	4.12.2018
Antila Sisko	17.1.2019
Virtanen Arvo	10.2.2019
Rajamäki Manne	14.4.2019
Harja Onni	23.4.2019
Vähämäki Ellen	18.7.2019
Kulmala Kosti	22.9.2019

Ilmari Varamäen albumi

Kuva Sakkolasta 1939

Sakkolan Pannusaarella Karvoson talon tulipalossa 21.11.1939 menehtyi neljä kauhajokelaista YH-sotilasta. Illalla, miesten maatessa lattialla, oli pantu öljyä lamppuun, joka räjähti. Svante Pitkämäki avusti palovammoja saaneita miehiä alas ikkunasta ja sai itsekin kuolemaan johtaneet haavat. Korkealla olevista ikkunoista oli vaikea saada miehiä ulos. Tapaturman seurauksena menehtyivät Eero J. Hakamaa 11.2.1909–22.11.1939, Svante Pitkämäki 27.1.1907–23.11.1939, Paavo Hannuksela 1.10.1904–24.11.1939 ja Eino Ketomäki 16.2.1908–25.11.1939. Uhrien hautajaiset pidettiin Kauhajoella talvisodan syttymispäivänä 30.11.1939. Kuvassa vartiossa ovat Aaro Anttila ja Luoma.

1951

Kauhajoen Kiinteistö Oy luovutti Kauhajoen Yhteistalon kiinteistöstä ja irtaimistosta Kauhajoen Maamiesseuraliitolle 40 %, Voimistelu- ja urheiluseura Karhulle 40 % ja Kauhajoki-Seuralle 20 %. Lahjakirja hyväksyttiin 26.1.1951.

*Talousneuvos Kaleva Lauri Mattila
syntyi Kauhajoella 31.8.1924 ja
hän kuoli 21.7.2018.*

Kalevan vanhemmat tapasivat toisensa Rovaniemellä. Kalevan äiti oli Tervolasta ja isä Kauhajoelta. Kaleva syntyi Kauhajoella Koivuojalla ja kasvoi perheessä, jossa oli sekä peräpohjalaista että eteläpohjalaista perinnettä ja tapaa. Kaleva oli perheen rakastettu, ainut lapsi. Isä Yrjö työskenteli rautatieasemalla ja äiti Sofia perusti 1920-luvulla Kahvilaliike Aiton Aronkylään. Kaleva osallistui vanhempiensa yritystoimintaan jo lapsuudessaan.

Kaleva toimi sotilaspojissa. Lukio keskeytyi varusmiespalvelukseen vuonna 1943. Lokakuussa 1943 Kaleva matkasi Uhtualle, tykkimieheksi patteristoon, joka oli osa saksalaista vuoristojääkäridivisioonaa. Heinäkuussa 1944 patteristo siirrettiin Tolvajärven-Loimolan suuntaan, jonne vihollisen painopiste oli siirtynyt Karjalan Kannakselta. Kaleva osallistui Lapin sotaan ja näki savuavan Rovaniemen rauniot.

Sodan jälkeen Kaleva valmistui ylioppilaaksi sotilas-ylioppilaskirjoituksista ja sitten Tampereen teknillisen opiston sähkölinjalta insinööriksi. Kauhajoella hän perusti sähköasennusliikkeen. Tarvetta Vakio-Sähkölle oli, sillä vasta alle puolet paikkakunnan pinta-alasta oli sähköistetty 1950-luvun alussa.

Kalevan tulevan puolison, Ailin (o.s. Kohonen) evakokotaival Karjalasta, Laatokan Valamon saarelta johti Kauhajoen Aronkylään vuonna 1949. Perhe perustettiin 1951. Isästä ja äidistä tuli erinomainen yrittäjäpariskunta. Päivät kuluivat kaupassa ja isä oli illat virittelemässä asiakkaiden kodeissa televisioita tai tekemässä sähkösuunnitelmia ja urakkatarjouksia kotimme alakerrassa. Vakio-Sähkössä työskenteli enimmillään noin 20 työntekijää. Sähköurakoita valmistui 35 paikkakunnalla välillä Kälvä-Kirkkonummi.

Kaleva Mattila aktivoitui yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Hän oli 1960-1980-luvuilla Kauhajoen kokoomuslaisen kunnallispolitiikan näkyvimpiä hahmoja ja yhteistyökykyinen yli puoluerajojen. Hän oli 12 vuoden ajan kunnanhallituksessa ja yhden kauden kunnanvaltuustossa. Hän osallistui monien rakentamisen ja kunnallisteknisten toimikuntien työskentelyyn. Hän oli keskeinen vaikuttaja teollisuuskytän ja lentokentän saamiseksi paikkakunnalle.

Ympäristöasiat ja lähירוan tuotanto olivat jo 30 vuotta sitten tärkeitä isälle.

Hän oli tunnettu omaperäisistä ja samalla realistisista kannanotoistaan, joita hän kirjoitti paikallis- ja päivälehtiin, ministereille ja tasavaltamme presidenteille.

Hän toimi yrittäjä- ja Rotary-järjestöissä pitkään.

1990-luvun alussa, heti eläkkeelle jäätyään hänet valittiin Kauhajoen Sotaveteraanit ry:n johtokuntaan. Hänen puheenjohtajakaudellaan (1994-2003) järjestettiin

mittavaa veteraanien kuntoutusta. Hän veti merkittäviä keräysprojekteja. "Auta nuoria töihin" -kampanja oli hänelle tärkeä. Useista muistomerkkihankkeista merkittävin oli Kotirintamapatsas. Se pystytettiin jälkipolville muistutukseksi siitä, että rintamalla keitetään vain, jos kotirintama kestää. Kauhajoelta sotaan osallistuneet veteraanit pystyttivät tämän patsaan.

Veteraanien Perinnetalon ideointiin ja toteutukseen Kaleva osallistui aktiivisesti.

Viime vuosinaan Kaleva tuki merkittävästi lottaperinnetyötä.

Eläkeläisenä isä innostui laajan puistomaisen puutarhan hoidosta ja rakensi loistavan savusaunan pihapiirin rantaan. Yhdessä Kaleva ja Aili tekivät kaukomatkoja itään ja länteen.

Millainen ihminen isä oli? Helposti lähestyttävä ja helposti innostuva. Koulutus ja elämänkokemus näkyivät hänen suhteellisuudentajussaan. Hän oli avarakatseinen nuorempienkin maailmaan: teini sai näyttää teiniltä ja tehdä teinin asioita. Kiperäkin keskustelunaihe voitiin käsitellä huumorilla ja pilke silmäkulmassa. Hän otti asioista selvää ja otti asioihin kantaa. Hän oli innokas ongelmanratkaisija viimeisiin vuosiin saakka ja mietti maailman menoa ja tulevaisuuden asioita vielä vanhoilla päivillään.

Isä haurastui muutaman kuukauden sisällä. Keuhkokuume uuvutti hänet tuonpuoleiseen. Pitkä, hyvä ja toimielias elämä päättyi. ♦

Timo Mattila, Kaleva Mattilan poika

Evakkoina Kauhajoella

Kauhajoen Karjalaseuran väkeä koontui kesän tarinailtaan Päivi ja Kauko Korven kotiin muistelemaan lapsuus- ja nuoruusaikojaan kotikonnuillaan ja sodan ajamina uusilla asuinsijoillaan. Muisteluita jatkettiin kesäillanvietossa Hiukkajärvellä.

Sotaa pakoon eli evakkoon lähteneet olivat tulleet eri alkusijoituspaikkojensa (mm. Närpiö, Tornio, Karijoki, Ilmajoki, Kankaanpää) kautta Kauhajoelle, josta heille myöhemmin osoitettiin maapaikka asuttavaksi. Kotinsa menettäneille pyrittiin järjestämään vastaavat tilat kuin mitkä heillä oli Karjalassa.

Rajapitäjistä, kuten Metsäpirtistä ja Raudusta, jouduttiin lähtemään ilman ennakkovaroitusta heti ensimmäisenä talvisodan syttymispäivänä 30.11.1939.

Esimerkiksi metsäpirttiläinen perhe joutui juoksemaan naapurinsa perunakellariin pommitusta suojaan.

Sota alkoi aamuvarhaisella. Lapset pakenivat niissä vaatteissa, mitä heillä oli yllään, äiti tuli suoraan navetas- ta navettatakkisillaan. Myöhemmin tulivat sotilaat tarkistamaan, että siviilit olivat poistuneet sodan jaloista. He myös veivät perheen turvaan. Karja jäi navettaan, eikä mukaan saatu yhtään mitään. Päällä olleissa vaatteissa paettiin Savoona asti. Perheen isä kaatui samana päivänä.

Räisälästä lähdettiin evakkoon viikkoa myöhemmin, Jaakkimasta helmi-maaliskuussa -40. Rajapitäjistä lähteneet eivät talvisodan jälkeen enää palanneet koteihinsa, kuten muista Karjalan pitäjistä lähteneet tekivät. Jotkut evakossa olleet saivat isäntäperheiltään Karjalaan viemisiä (mm. siemenperunoita, siipikarjaa, jopa lampaita), jotta uusi elämä sodan runtelemilla kotiseuduilla oli helpompi alkaa.

Kertojat muistelivat vastaanoton Kauhajoella olleen pääasiassa hyvän. Eräs perhe oli ollut talvisodan ajan evakossa Kauhajoella. Kun perhe jatkosodan aikana ohjattiin Jalasjärvelle, isän mukaan sukset menivät heti kättelyssä ristiin isäntäperheen kanssa. Isä kehotti perheensä nukkumaan, otti polkupyörän muuttokuormasta ja ajeli yön aikana entiseen evakkokotiinsa ja takaisin. Aamulla perhe lähti Kauhajoelle tuttuun paikkaan. Sana heidän tulostaan oli aamupäivän aikana kiirinyt kylällä. Matka evakkokotiin kesti aiottua pitempään, kun jokaisen talon ja torpan luona tulijat joutuivat halausten ja tervetuloitovotusten pyörteisiin.

Hyvän vastaanoton sai myös alkusijoituspaikastaan Närpiöstä vuonna -47 Kauhajoelle muuttanut perhe. Lähestyttäessä uutta kotipaikkaa tuli talon isäntä kirves olalla vastaan. Perhe jo pelästyi. Isännän tarkoitus ei ollutkaan ajaa tulijoita takaisin, vaan raivata tietä risukosta vapaaksi vieraiden tulla. Perhe sai katon päänsä päälle. Syksyllä viljanpuintiaikaan naapuri tuli apuun puimakoneen kanssa, veti tullessaan jotenkin myös sähkön, jotta puinti voitiin suorittaa. Maksua naapuri ei työstään ottanut. Tämä ystävällinen teko liikuttaa vieläkin silloin rippikouluikäistä mukana ollutta.

Huonoja kokemuksia kertojien mukaan oli myös jonkin verran. Isäntäväki saattoi katsoa vierasta perhettä kuin toisen luokan kansalaisia, jotka pilasivat oman väen elämää. Joissain sijoituspaikoissa karjalaisten mukanaan tuoma karja piti pitää erillään talon karjasta, samoin tavarat, eikä vieraita muutenkaan oikein suvaittu.

Karjalan Liiton kuva-arkisto

Jouduttuaan lähtemään luovutettuun Karjalaan jääneiltä tiloiltaan evakkoperheiden oli ryhdyttävä raivaamaan ja rakentamaan uusia kotitiloja eri puolille maata.

Karjalan Liiton kuva-arkisto

Raivaajan ja rakentajan kunniakirja.

Kun tulee puhe ruokatottumuksista, useat tarinaillan osallistujat muistavat, kuinka klimppisoppa kauhistutti, eikä piimä- ja kaljavellikkään oikein houkuttanut.

Pohjalaiset taas meinasivat karjalanpiirakoista, että leipä ja puuro syödään erikseen, eikä niitä sotketa.

Vuonna 1949 Kauhajoella oli siirtokarjalaisia 1143 henkilöä. Evakkotaival kesti monilla kymmenenkin vuotta ennen kuin lopullinen kodin paikka löytyi. Lopullista paikkaa odotellessa jouduttiin monesti siirtymään paikasta toiseen useita kertoja.

Karjalainen kansa oli ahkeraa väkeä, autteli sijoitusperhettään, rakensi uudisrakennustaan, piti huolen lapsistaan ja yritti sopeutua parhaansa mukaan outoon ympäristöön. Kielivaikeuksia oli puolin ja toisin. Kun Närpiöön sijoitetut lapset menivät ruotsinkieliseen kouluun, he oppivat nopeasti kielen ja toimivat usein tulkkeina vanhemmilleen. Tulkkausta ei Kauhajoella enää kovin paljoa tarvittukaan, vaan epäselvät sanonnat pystyttiin selvittämään suomeksi.

Karjalan murre oli outoa, varsinkin lapset saivat koulussa nauramista osakseen, niin puheestaan kuin sukunimistäänkin (Paksujalka, Sikiö, Poskiparta, Väkiparta, Poikselkä). Jotkut jopa päätyivät vaihtamaan sukunimensä. Myös nujakointi oli alkuun jokapäiväistä, karjalaiset vastaan ”kantäväki”. Opettajat olivat kuitenkin suvaitsevaisia uusia oppilaita kohtaan. Niinpä he saivat kiitosta ja terveisiä vielä kauan koulun jälkeen.

Koska Karjalassa oli runsaasti vesistöjä, olivat evakot tottuneet kalastamaan. Kauhajoen kalavedet olivat harvassa, joten pyyntimatkalle piti lähteä kaukaa pitäjän pohjoisosista mm. Nummijärvelle. Jotkut paikalliset kalastajat pelkäsivät evakkojen vievän rysineen kaikki järven kalat.

Sodan jälkeen Karjalan siirtolaiset ja rintamilta palaavat miehet rakensivat asutustiloille tyypipiirustuksen mukaisia rintamamiestaloja. Niitä on paljon Kauhajoellakin mm. Konkylässä ja Sahankylässä.

Uusien kotien valmistuttua oli evakkokansalla aikaa harrastuksiinkin. Mielihyvin heitä otettiin mukaan eri yhdistysten ja nuorisoseurojen toimintaan, olivathan karjalaiset lahjakkaita esiintyjä ja hyvä lisä toimijamäärään.

Yhteiselo alkoi sujua, perustettiin uusia perheitä, joissa usein olivat karjalais-pohjalaiset juuret. Yhteiskunnallisiin asioihin pääsivät karjalaiset osallistumaan kunnanvaltuuston ja -hallituksen jäseninä. Tässä kohtaa ei sovi unohtaa kansanedustajana vaikuttanutta Viljo Suokasta.

Vaikka elämä vakiintui Kauhajoelle, kaipuu vanhoille asuinsijoille Karjalaan on siellä lapsuutensa viettäneille ikuinen.

Useat kotiseutumatkat ovat mahdollistaneet jälkipolville tutustumisen vanhempiensa kauniisiin lapsuusmaisemiin. Matkat ovat myös opettaneet ymmärtämään sitä ikävää, joka kotinsa sinne menettänyttä seura- läpi elämän. ♦

Muistelujen pohjalta koonnettu Päivi Korpi ja Sinikka Miettinen

Karjalan Liiton kuva-arkisto

1952

Kauhajoki-Seurassa oli 12 lahjoittajajäsentä ja 23 varsinaistajäsentä.

Kotiseututieto digiaikaan

Internetsivuilla kauhajoki.net löytyy Kauhajoen tärkeimmät kirja-aarteet digitoituina. Tekstien, valokuvien ja 11 hienon videon lisäksi sivuilta löytyy karttoja, käyntikohteita, pelinomaisia tehtäviä sekä nuorten kuvaamia vauhdikkaita videoita.

mä kokoontui noin kerran kuussa ja ennen sivujen julkaisua muutaman viikon ajan kerran viikossa. Välttämätön kirivaihe löytyi hankkeen keskeisiltä puurtajilta.

Hankkeen lyhyt kesto pakotti käyttämään esim. kuvaustyössä huolellisesti jokaisen mahdollisuuden, sillä kutakin vuodenaikaa oli käytettävissä vain kerran. Kuvaustyöhön paneutuneet hankeryhmän jäsenet ja Kameraseuran aktiivit muistavat tuon vuoden aina. Pakko oli kuitenkin myös siunaus: mitä suuremmissa hetkiä upea kotiseutumme tarjoaakaan kaikkina vuoden- ja vuorokauden aikoina. Lukemattomien retkien anti näkyy rikkaana videoissa ja kirjojen tiivistelmissä. **J.K.**

Videot, kuvat ja kirjojen digitointi

Aivan aluksi oli ratkaistava perusmateriaalimme, valittujen kotiseutukirjojen digitointi. Nopea ja edullinen palvelu löydettiin Romaniasta. Kun lähetyksemme saapuivat sinne, olivat kirjojen skannaukset jo muutaman päivän kuluttua ladattavissa verkosta. Runsaasti kuvitettujen teosten kuvien laatu oli hyvä ja tekstistä pystyy hakutoiminnalla etsimään tietoja.

Kauhajoki.net-sivuston tekninen toteutus ja visuaalinen runko tilattiin Luowa Oy:ltä. Sisällön tuottaminen oli hankeryhmän vastuulla.

Uuden kuvituksen toteutuksesta

Viime kesäkuussa valmistui Kauhajoki-Seuran hallinnoima Leader-hanke, jossa kotiseutumme luonnon, historian ja kulttuurin perusteokset, niistä tehdyt tiivistelmät ja visuaaliset tietoisut tallennettiin tietoverkkoon ja luotiin julkaisulle alusta, jota täydennetään ja ylläpidetään jatkossa.

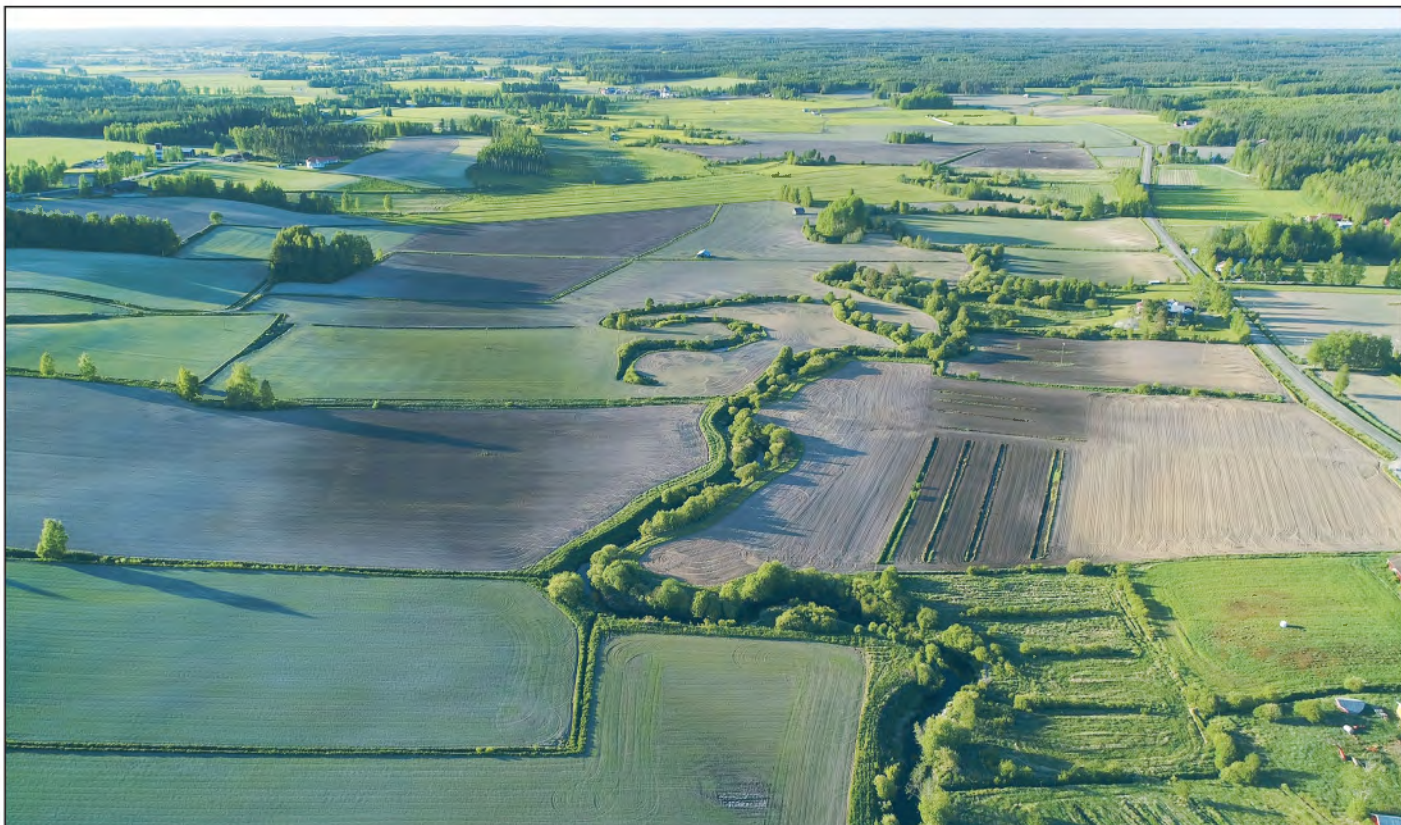
Työntäyteinen vuosi

Kauhajoen poikkeuksellisen rikkaan kotiseutukirjallisuuden keskeinen ydin – luonnon, kulttuurin ja historian perusteokset – käsittää kymmenkunta vankkaa kirjaa. Alun alkaenkin oli tiedossa, että kaiken tämän digitointi ja erityisesti kirjojen runsaan tietoaikaisen keskeisten osien avaaminen tiivistelmin, uusin

kuvin ja tasokkain videoin olisi jättiurakka.

Hankkeen rahoituksesta päättäneet lyhensivät hankeaikaa esittämämme kahdesta vuodesta yhteen. Tiedossa oli vuosi, jolloin täytyi koko ajan pitää kirivaihdetta päällä. Tilanne tavallaan edisti toteutusta. Jatkoaikaa saatiin joustavasti muutama kuukausi, ja se tuli tarpeeseen.

Asiantuntevassa hankeryhmässä työskentelivät Jussi Kleemola (pj), Pentti Kakkori (visuaalinen asiantuntija), Liisa Ruismäki, Marketta Nummijärvi, Virpi Myllymäki, Heikki Taimi ja hankkeen suunnitteluvaiheessa Reija Haapanen. Palkattuina olivat vain Nina Jolkkonen-Porander hankkeen vetäjänä ja Jaakko Panula teknisenä asiantuntijana. Hankeryh-

suuren vastuun ottivat hankeryhmän lisäksi monet Kauhajoen Kameraseuran aktiivikuvaajat. Uuden kuvamateriaalin lisäksi saimme käyttää aiempien kirjahankkeiden yhteydessä syntyneitä aineistoja. Varsinkin Tuomo Havusen ja Markku Haapamäen kuvat monipuolistivat hanketta.

Tietoiskumaisten videoiden koostamisesta vastasivat Mauri Turunen ja Tatu Siltanen Kauhajoen Kameraseurasta sekä Pentti Kakkori. Videoita kuvasivat edellä mainittujen lisäksi Jussi Kleemola, Osmo Metsälä ja Hannu Isomäki.

Kuvaustekniikan kehitys on viime vuosina ollut huimaa: käytössämme oli normaalien valokuvakameroiden lisäksi 4K-videokameroita ja kuvauskoptereita.

Tekniikka on kuitenkin vain apuväline, vasta kuvaajan taito, silmä, kärsivällisyys ja valon ymmärtäminen tuottaa tuloksia. On myös oltava liikkeellä kaikkina vuoden- ja vuorokauden aikoina.

Tämän hankkeen ahkerimmat taiturit Tatu Siltanen ja Mauri Turunen, ”lentäjät”, tuovat meille mahtavia näkymiä Kauhajoelta lintuperspektiivistä. Tatum ja Maurin kuvaamat ja leikkaamat videot ihastuttavat. Myös valon mestarillisen taitajan Osmo Metsälän hienot valo- ja videokuvat tuovat monia upeita kohteita silmiemme eteen

mm. vesistöaiheista.

Hankkeen puheenjohtaja Jussi Kleemolakin on onneksemme mainio kuvaaja. Paikkakunnan ja luonnon tuntijana hänen lukemattomilta kuvausretkiltään toimittamat valo- ja videokuvansa ovat olleet aarreaitta. Tuula Haapamäeltä ja Timo Torpolta on hienoja lintukuvia, ja Isojoelta saimme kuvaajajoukkoomme ”uuden” huippukuvaajan, Kyösti Ylisen. Lisäksi luontoyrittäjä Ismo Nousiainen antoi vaikuttavia petolintukuvia käyttöömmek.

Sivuston artikkelien yhteydessä olevan ”Laajenna sisältö”-valinnan takaa löytyy runsaasti kyseiseen artikkeliin liittyvää lisäkuvitusta. Historiallisten karttojen ja valokuvien materiaali on suurimmalta osaltaan Liisa Ruismäen aarteistosta. **P.K.**

Kauhajoki tutuksi – kannattaa katsoa!

Lopputulospalkitsi suuren innostuksen vallassa tehdyn työn. Hankevetäjä Nina Jolkkonen-Porander saikin kirjoittaa kesäkuussa 2019 hankkeen loppuraporttiin tällaisen kuvauksen:

Kotiseututieto digiaikaan -hanke toteutti internetsivut Kauhajoki tutuksi, jotka sijaitsevat osoitteessa kauhajoki.net. Sivuille sijoitettiin

tärkeimmät Kauhajoen kotiseutukirjat digitoituna. Lisäksi sivuille tuotettiin yhdessä runsaan asiantuntijajoukon kanssa noin 70 artikkelia, jotka kuvitettiin sadoilla laadukkailla kuvilla, 11 ammattimaisesti tuotettua videota, 168 historiallista karttaa, viisi zoomattavaa interaktiivista havainnekarttaa, googlemaps-kartta, joka sisältää yli sata käyntikohdetta selostusteksteineen, digitaalisia pelinomaisia tehtäviä sekä nuorten tekemiä vauhdikkaita videoita. Kaikki hankkeen tuottama materiaali on ilmaiseksi internetissä kenen tahansa saatavilla.

Rahoitus ja julkaisuluvat

Loppuraporttiin perustuva rahoituspäätös on tätä kirjoitettaessa vielä saapumatta, joten seuraavassa on hankesuunnitelman lukuja, jotka ovat toteutuneet suunnitellusti. Kotiseututieto digiaikaan -hankkeen rahoituksen ylivoimaisesti suurin osuus oli EU-tukea, 90 % Leader-rahoituksena. Näin ollen yksityisen

rahoituksen osuudeksi jäi 10 %. Euroina edellä oleva on 71350,20 € ja 7927,80 € ja ne yhteensä 79278,00 €. Hanke käsitti digitaalisen alustan sekä viisi Kauhajoen luonto- ja maisemasarjaan kuuluvaa kirjaa. Kuten edellä on jo kerrottukin, alusta on tarkoitettu myös myöhemmin tähän kokonaisuuteen liitettäville kotiseutujulkaisuille.

Lisäksi jo tässä vaiheessa toteutettiin ylimääräisenä osuutena kymmenen muun teoksen digitointi ja niihin liittyvät selvitykset. Näitä olivat mm. Kauhajoen historia, Eduskunta Kauhajoella, Yrittävä Kauhajoki sekä Avara armo – Kauhajoen seurakunnan juhla-kirja. Rahoittajina olivat mainittujen teosten kustantajat: Kauhajoen kaupunki, Lions Club Kauhajoki ry, Kauhajoki 20000 Oy ja Kauhajoen seurakunta. Näiden rahoittajien panos oli yhteensä 13000 €. Kun erittäin runsas talkootyö kattoi hankkeen yksityisen maksuosuuden, voitiin tästä rahoituksesta maksaa myös digitointiuran valmistelukustannuksia ja jättää osa Kauhajoki tutuksi -sivuston ylläpitoa varten.

Verkossa julkaistava kirjallinen ja kuvallinen tuotos on tekijänoikeuden näkökulmasta katsottuna uusi asia. Hankkeessamme syntynyt kokonaisuus on uusi, itsenäinen teos, jossa edellä mainittujen kirjojen lisäksi on monia tuoreita kirjoituksia, kuvia ja videoita. Siksi sen julkaisemiseen tarvittiin kaikkien tekijöiden ja myös aikaisemmin julkaistujen teosten tekijöiden julkaisulupa.

Hankeryhmässä päätettiin, että kirjoittajia ja kuvaajia sekä muita tekijöitä lähestytään kirjeellä, jossa

Kauhajoki tutuksi -sivuston julkistamistilaisuus pidettiin Kaupungintalolla 9.5.2019. Tarjoilun yhteydessä hankkeen tuloksesta keskusteltiin vilkkaasti.

kerrottiin tiivistetyin tiedoin hankkeesta. Samalla pyydettiin tekijän suostumus uutta julkaisua varten. Kaikkiaan kirjeitä lähetettiin vähän yli kaksisataa. Osa vastaanottajista oli lähiympäristöstä ja siksi osoite oli helposti saatavilla. Osa tekijöistä oli kauempana, ja joskus heidän tavoittamisensa teetti hieman töitä. Suurin työ oli edesmenneiden tekijöiden oikeuksien hankkimisessa. Heidän oikeutensa on siirtynyt perillisille, jotka myös tavoitettiin. Mielihyvin toteamme, ettei kukaan kieltänyt työnsä julkaisemista. **H.T.**

Ylläpito ja täydentäminen on alkanut

Alun alkaen oli ajatuksena, että tätä visuaalisesti edustavaa ja sujuvasti

toimivaa sivustoa pidetään ajan tasalla ja täydennetään jatkuvasti. Ylläpitoryhmä on jo kokoontunutkin kahdesti. Siihen kuuluvat Jussi Kleemola (pj), Mika Ahonen, Sirpa Autio, Pentti Kakkori, Virpi Myllymäki, Jaakko Panula, Liisa Ruismäki, Mauri Turunen ja Sakari Äijö, joka valittiin WordPress asiantuntijana pääkäyttäjäksi apunaan Ahonen ja Panula. Työryhmä kokoontuu ja suunnittelee jatkoa harrastuspohjalta. Sivuston laajennuksiin haetaan erikseen resursseja hankkeista. Työryhmän kokouksiin kutsutaan kaupungin johtoa, opettajia, seurakunnan edustaja ja muita asiantuntijoita.

Nettisivujen aloitusikkunassa kohdassa Kyläkirjat ja muut teokset on ohjeita sivuston täydentäjille. Tähän työhön kutsumme teidät kotiseutumme ystävät ja uskomme, että vastaatte huutoomme. Jo nyt sivusto on – voisiko sanoa – omaa luokkaansa maassamme. Mitä siitä vielä tuleekaan, kun työ jatkuu! **J.K.** ♦

Liisa Ruismäki

Hankeryhmä kokoontui kuukausittain pitkiin työkokouksiin. Kuvassa Nina Jolkkonen-Porander (vas.), Pentti Kakkori, Mauri Turunen, jonka video on katseltavana, Heikki Taimi, Jaakko Panula ja Jussi Kleemola.

1957

Helsingin yliopiston Etelä-pohjalaisen osakunnan kotiseuturetki, jonka oheistuotteena Kauhajoesta tehtiin elokuva.

Sukututkimuksesta

Viime vuosina on sukututkimuksen harrastus saanut runsaasti jalansijaa. Kiinnostus omista juurista on herännyt varsinkin eläköityneiden suurten ikäluokkien keskuudessa. Tähän onkin yhä paremmat mahdollisuudet monien tiedonhaun apuvälineiden lisääntymisen johdosta.

Sukututkimuksessaan törmää toistuvasti siirtolaisuuteen, ja myös sen alueen apuvälineistö on kehittynyt. Seinäjoella toimii aihepiiriin erikoistunut Siirtolaisuusinstituutin yksikkö, johon voi tarvittaessa ottaa yhteyttä. Peräseinäjoella sijaitseva Siirtolaisuusmuseumo on vierailun arvoinen. Sukututkimusharrastuksen laajuudesta kertoo myös se, että Suomessa ilmestyy vuosittain toista sataa sukukirjaa. Kauhajoella ovat viimeksi ilmestyneet Pantin kaksiosainen sukukirja ”Ei mikään tyhjän pantti” ja Filppulan talokirja.

Esittelen tässä alan eri toimijoita pääasiassa heidän omiin nettiesittelyihinsä nojaten.

Valtakunnallisia sukututkimuk-

seen perehtyneitä seuroja ovat esim. Suomen Sukututkimusseura (SSS) ja Suomen Sukuhistoriallinen Yhdistys (SSHY). Suomessa Kansallisarkiston nettisivuilta (digi.narc.fi) löytää digitoituna yhä enemmän sukututkimusta auttavaa aineistoa. Tietoa on saatavissa netin kautta ympäri maailman, esim. mormonien ylläpitämästä tietokannasta (familysearch.org). Digihakemiston (digihakemisto.appspot.com) kautta pääsee mm. vanhoihin perukirjoihin.

Sukututkimuksen käytännön apuneuvoiksi on suunniteltu myös tietokoneohjelmia. Niistä Suomessa ehkä yleisin on Seinäjoella pitkälle kehitelty SukuJutut, jonka avulla sukutiedostojen teko ihan kirjaksi asti on mahdollista.

Suomen Sukututkimusseura (SSS) on kaikille avoin kansalaisjärjestö, jonka toiminnan tavoitteena on jo vuodesta 1917 lähtien ollut laadukkaasti sukututkimuksen edistäminen. Seura pyrkii yhdistämään sukututkijoita, turvaamaan suku-

tutkimuksen toimintaedellytykset Suomessa ja kehittämään sukututkijoiden taitotietoa. Sen sivuilta löytyy mm. ns. HisKi-järjestelmä, joka sisältää vapaaehtoisten keräämät eri seurakuntien hakuaineistot kaste- tuista, vihityistä ja haudatuista sekä mahdollisesti myös tilastotietoa. Lisätietoa löytyy netistä osoitteessa <https://hiski.genealogia.fi/hiskitalkoot/>. Sukututkijoiden avuksi on myös tietosuojavaltuutetun kanssa luotu käytännesäännöt, että toiminnot osataan toteuttaa tietosuojalaki- en mukaisina.

Suomen Sukuhistoriallinen Yhdistys (SSHY) on toiminut vuodesta 2004 sukututkimuksen edistämiseksi kuvaamalla lähdeaineistoa käytettäväksi Internetin välityksellä. Noin 500 seurakunnasta on koottu yli 5 miljoonaa kuvaa sisältävä ja edelleen laajeneva sivusto, joka pohjautuu vapaaehtoistyönä tehtyihin digitoituihin mikrofilmeiltä, mikrokorteilta ja alkuperäisaineistosta. Yhdistyksen kuva-arkistossa on digitoituja kuvia seurakuntien 125 vuotta vanhemmista kirkonkirjoista. Kuva-arkistoon voi tutustua yhdistyksen sivustolla <http://www.sukuhistoria.fi>. Kirkonkirjojen lisäksi siellä on yhdistyksen jäsenten tutkittavana läänintilejä, tuomiokirjoja ja sotilasasiakirjoja vuosilta 1634–1808. Moniin lähdesarjoihin on jo laadittu niiden käyttöä helpottavat hakemistot.

Suupohjan sukututkijat ry

Huhtikuun 17. päivänä 2000 pidettiin Kauhajoen kansalaisopistolla Suupohjan Sukututkijat ry -nimisen yhdistyksen perustava kokous. Suupohjan Sukututkijat ry hyväksyttiin 1.12.2000 merkittäväksi yhdistysrekisteriin.

Perustavaan kokoukseen kutsuttiin henkilökohtaisella kirjeellä lähi- vuosina Kauhajoen kansalaisopiston sukututkimusryhmiin Isojoella ja Kauhajoella osallistuneita henki-

Tuomo Tuuri työskentelemässä uudemalla valokuvaslaitteistolla.

löitä. Lisäksi kutsuja toimitettiin mm. Kauhajoen, Isojoen, Teuvan, Karijoen ja Jalasjärven kirjastoihin ja kirkkoherranvirastoihin.

Kokouksessa oli läsnä lähes 30 sukututkimuksen harrastajaa Kauhajoelta, Isojoelta, Teuvalta, Kurikasta ja Nurmosta. Yhdistyksen kotipaikka on Kauhajoki ja toimialueena koko maa. Yhdistystä edustaa ja sen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja ja kuusi jäsentä. Tällä hetkellä jäsenenä on noin 150 henkilöä eri puolilta Suomea.

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja tehdä tunnetuksi sukututkimusta ja henkilöhistoriaa Suupohjan seudulla, toimia Suupohjan seudun sukututkijoiden yhdysseityksenä, pitää yhteyttä Suupohjan aluetta muualla tutkiviin, tehdä yhteistyötä muiden vastaavien yhdistysten kanssa, julkaista omaa jäsenlehteä sekä järjestää tapahtumia, luentoja ja retkiä.

Seuran puheenjohtajina ovat toimineet Unto Tasanko, Marja-Leena Sairanen ja Tuomo Tuuri. Jäsenet ovat hyödyntäneet saatavissa olevaa koulutusta, josta ovat vastanneet Marja-Leena Sairanen ja Kristiina Kanerva, jonka hallitus on valinnut vastaamaan julkaisutoiminnasta.

Toimintaan ovat kuuluneet mm jäsenlehti, sukututkimusillat, Suupohjan alueen seurakuntien kirkonkirjojen digitointi, Polovesta polovehen -julkaisut, rippikirjahakemistot sekä yhteydet muihin sukututkimusyhdistyksiin ja julkaisuvaihtoihin heidän kanssaan.

4.4.2009 Suupohjan Sukututkijat ry aloitti suururakan. Tarkoituksena oli digitoida Suupohjan alueen (Kauhajoen, Kurikan, Karijoen, Isojoen, Teuvan, Lapväärtin, Kaskisen, Pirttikylän ja Närpiön) kirkonkirjat Suomen Sukuhistoriallisen Yhdistyksen ylläpitämille sivuille kaikkien sukututkijain saataville ympäri maailman. Tietosuojalakea soveltaen vain yli 100 vuotta vanhat tiedot tulevat netissä näkymään jäsenille, muille

Sukututkimuksen saatoa ovat monet sukukirjat, niin myös Pantin sukukirja.

yli 125 vuotta vanhat.

Vanhimpien kirkonkirjojen kuvaus mikrofilmille on suurimmaksi osaksi tehty mormonien toimesta. Kuvien laatu osoittautui vaihtelevaksi, eikä niitä digitoimalla saanut alkuperäistä paremmaksi. Kuvaukset tapahtuivat pääasiassa Kauhajoella, mutta osa kuvauksista suoritettiin myös Teuvalta ja Isojoella. Mikrofilmeiltä kuvasimme SSHY:n digitoilaitteistolla yli 130 000 kuvaa ja lähetimme ne SSHY:n sivuille liitettäväksi. Laskimme, että digitoitimiin kuvien siirron lisäksi kului n. 700 tuntia eli noin 4 kk 40 tunnin työviikkoina laskettuna.

Vuonna 2015 saimme käyttöömmme SSHY:n kameralaitteiston, jonka avulla kirkonkirjoja voitiin kuvata suoraan alkuperäislähteistä. Tällöin tarkkuus

parani huomattavasti ja kirkonkirjaan tehdyt liijykynämerkinnätkin saatiin digitoinnissa luettaviksi.

DNA

Viimeisinä vuosina DNA-tutkimus on enenevässä määrin tullut mukaan myös sukututkimukseen.

Mikä on DNA? Se on elämän koodi, joka on kaikilla elollisilla ja lisääntymiskykyisillä. Lisääntymisen merkitsee DNA:n jakaantumista ja kopioitumista. DNA:ssa voi tapahtua muutoksia eli mutaatioita, jotka sukulinjassa voivat periytyä biologisille jälkeläisille. Näin DNA yhdistää menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden. X- ja Y-kromosomit määrittävät sukupuolen. Y-DNA sukupuu (haplopuu) muodostuu, kun Y-kromosomi periytyy isältä pojille,

Valokuvausmenetelmällä saadaan tarkempaa jälkeä kuin mikrofilmiltä digitoimalla.

1958

kaksipäiväinen Kauhajoen taistelun 150-vuotisjuhla.

Ensimmäinen Kauhajoen Joulu -lehti ilmestyi.

mtDNA haplopuu kun mtDNA periytyy äidiltä lapsille. Kaikilla ihmisillä on mtDNA (mitokondrioDNA).

Asiantuntija FT Marja Pirttivaaran mukaan ei ole yhtä ainoaa oikeaa tapaa aloittaa geneettinen sukututkimus ja jatkaa sitä. Harrastuksen voi myös lopettaa ja hävittää oman datan milloin vain. Ketään ei pystytä kloonamaan eikä identiteettiä varastamaan geenitestiä perusteella. DNA-testejä käytetään terveydenhuollossa, tutkimuksessa, oikeuslääketieteessä ja kuluttajatesteinä esim. sukututkimuksessa.

Geneettisen sukututkimuksen DNA-testien perusasiat ovat:

- Kuluttajatestit tehdään elävistä ihmisistä.
- Testiin tarvitaan poskisolunäyte tai sylkinäyte.
- Testattavan tulee antaa suostumus.
- Näyte testataan laboratoriossa ja data laitetaan tietokantaan.
- Dataa verrataan muiden testattujen tuloksiin.
- Tuloksia pääsee katsomaan omien sivujen kautta testaajan kanssa yhteistyössä.

Perustestityyppejä on kolme: Isälinja Y-kromosomi miehille, Äitilinja mitokondrioDNA naisille ja miehil-

le, "Etäserkkutesti" kaikille, autosomaaliDNA (plus X-kromosomi). Kuluttajien DNA-testejä tekevät esim. FamilyTreeDNA, MyHeritageDNA, Ancestry, 23and Me, Dante labs jne. Testituloksen voi tehdä ja maksaa netissä, jonka jälkeen posti tuo testiä näytteenottopaketin. Sen ohjeiden mukaan toimitaan ja lähetetään näyte testattavaksi.

Miksi sitten geneettinen sukututkimus? Geneettinen sukututkimus on DNA-testauksen hyväksikäyttöä perinteisen sukututkimuksen tukena. Siihen voi olla runsaasti perusteita: tehdyn sukututkimuksen todentaminen tai kumoaminen, sukunimen varianttien yhteyden selvittäminen, kahden suvun yhteyden todentaminen tai kumoaminen, sukututkimuksen kannalta lupaavien paikkojen ja suuntien etsiminen, haploryhmäanalyysi, esivanhempien kotimaan tai migraation selvittäminen, tuntemattoman esivanhemman etsintä, elossa olevien sukulaisten löytäminen, terveystieto.

Suomen ja sen lähialueitten miesten Y-kromosomin DNA:n haploryhmistä on jo runsaasti tietoa. Tiedetään, että Suomen miehet jakaantuvat pääsasiassa neljään haploryhmään,

joista kaksi ryhmää muodostaa yhteensä yli neljä viidesosaa. Näille kahdelle suurimmalle ryhmälle on annettu tunnukset N1C ja I1D.

I-ryhmää esiintyy pääasiassa Etelä-Pohjanmaalla ja N-ryhmää Itä-Suomessa. Näistä voidaan myös päätellä, että itäsuomalaiset miehet ovat tulleet jääkauden reunaan seuraten Uralin takaa ja eteläpohjalaiset Balkanilta Länsi-Euroopan kautta. Suomen miehistä karkeasti ottaen 1/3 on tullut lännestä ja 2/3 idästä.

Miten aloitan?

Kun sukututkimus alkaa kiinnostaa, on paras aloittaa haastattelemalla vanhempia, isovanhempia ja sukulaisia perustietojen saamiseksi. Sitten voi ottaa yhteyttä johonkin henkilöön, jonka tiedetään sukututkimusta harrastavan, tai Suupohjan sukututkijoihin. Kansalaisopistosakin saattaa olla kurssi ohjelmassa. Siitä se lähtee! ♦

Lähteet:

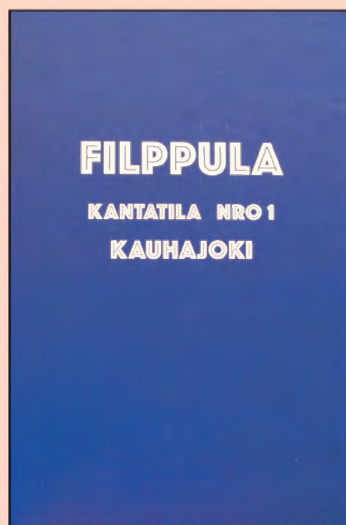
- SSS:n ja SSHY:n nettisivut
- Suupohjan Sukututkijat: Nettisivut ja kirjoittaja
- FT Marja Pirttivaara: Juuresi näkyvät
- FT Marja Pirttivaara: Luento Seinäjoen sukumessuilla 2019

Kirjoja Kauhajoelta

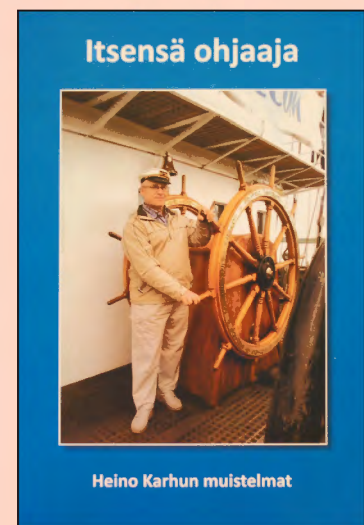
Kauhajoella on parin viime vuoden aikana ilmestynyt mielenkiintoisia kirjoja. Tässä niistä lyhyesti. Alpon savannilla -kirjasta kerrotaan sivulla 40.

Ilkka Alakortes – yrittäjäksi syntynyt, Isojoen Konehalli Oy:n tarinallinen historiikki. Piriko Hellman on koontanut kirjaan Ilkka Alakortteen elämän yrittäjänä sekä perheyriksen historiaa.

Filppula Kantatila nro 1 Kauhajoki. Marja-Leena Sairanen on tutkinut Filppulan talon ja suvun historiaa 1810-luvulta lähtien.

Itsensä ohjaaja on Heino Karhun (synt. 1944) muistelmateos lapsuutensa sotavuosista 2010-luvulle.

”Kuntaa ja kylää kannattelevat sen ahkeat”

Tuomo Tuuri

FT Riku Keski-Rauskan juhlapuhe sisälsi suuren määrän mielenkiintoista historiatietoa Pöntäneen kylän kehityksestä. Samalla Keski-Rauska puhalsi henkeä kylän vireänä pitämiseen tulevaisuudessakin.

Kauhajoki-Seura on pirteä 7-kymppinen

Pöntäneen seurakuntakodin seinät pullistelivat, kun Kauhajoen päivä avattiin perinteisesti sanajumalanpalveluksella ja seppelartioiden lähettämällä. Päivä jatkui Nuorisoseuran talolla, jossa oli tarjolla Pöntäneen Metsästysseuran maistuva hirvisoppa. Nuorisoseuran puheenjohtaja Hanna Torvinen innosti tervehdyspuheessaan kaikki yhteiseen tekemiseen kylän asukkaiden hyväksi.

- Pienikin panos meiltä jokaiselta saa suuria aikaan, rohkaisi Torvinen ja iloitsi toimijoiden hyvästä hengestä ja mm. FC-Pöntäne jalkapallojoukkueesta.

Juhlan musiikillisesta annista vastasi pöntäneläinen lukiolainen Maria-Sofia Hakola. Hän tulkitsti pianolla taitavasti vaativat David Carr

Suomen Kotiseutuliiton hopeisen ansiomerkin saivat (vas.) Antti Yli-Kokko ja Irja Niinimäki, korkeimman huomionosoituksen, ansiomitälin, Jussi Kleemola ja kultaiset ansiomerkit Taija Hakola, Erkki Kalliomäki, Unto Lyly-Yrjänäinen ja Heikki Taimi.

Gloverin The great smoky mountains ja Claude Debussyn Arabesque no 1.

”Mies voi lähteä Pöntälästä, mutta Pöntälä ei lähde miehestä”

Juhlapuheen pitäjäksi lupautunut

FT Riku Keski-Rauska pitää kiinteästi yhteyttä kotiseutuunsa ja erityisuhde kotikylään on vahva.

- Lähdettyäni Pöntäneeltä olen huomannut, että sanonta: ”Mies voi lähteä Pöntälästä, mutta Pöntälä ei lähde miehestä” on totta. En tarkoita tällä sitä, että pöntäneläisyys merkitsisi erityistä helposti määriteltävää elämäntyyliä tai sisäänrakennettua taipumustamme ajaa kaupunkikeskustojen yksisuuntaisia katuja väärään suuntaan. Ei, puhun siitä pysyvästä tunteesta, jonka kotiseutu asujallensa antaa.

Keski-Rauska kuvasi mielenkiintoisella otteella Pöntäneen kylän historiaa, mm. Lasse Ala-Kokon suurlahin avajaisia, yli 40 vuoden takaa tähän päivään. Puhe oli realistinen, ja samalla rohkaiseva sekä toiveikas.

Lukiolainen Maria-Sofia Hakola on musikaalisen sisarusarjan keskimäinen ja Panula-Opiston kasvatti.

- Vanha Pöntäne on kadonnut. Ei ole Sepon Kauppaa, josta ennen ostin suffeleita ja kalastustarvikkeita. Ei parturia, jossa pikkupoikana kävin ensimmäistä kertaa hiustenleikkuussa. Ei kahvilaa, josta ostin irtokarkkeja viidellä markalla. Ei pankkia, asiamiespostia eikä Unionin huoltoasemaa, jossa Tainion Oiva hitsasi rikkoutunutta kolmipyörääni ja Mailis myi kakstahtibensaa. Pöntäbaarin jukeboxissa ei enää soi Alma Coganin Tennessee Waltz.

Mutta ei kyse ole vain kadonneiden palveluiden, kauppojen ja karjatilojen kaipuusta. Kylän sielun – pöntäneläisyyden ytimen – muodostaa viime kädessä sen asukkaat. Nykyiset ja ne, jotka eivät enää ole joukossamme.

Tuomo Tuuri

Tuomo Tuuri

Ahkerat asujat

Kotiseudun rakkauden Riku Keski-Rauska näkee suurena voimavarana, mutta varoitti kuulijoita jäämästä menneisyyden vangiksi. Ratkaisu tämän päivän haasteisiin ei löydy ”suljetaan netti” ajattelusta.

- Vastaus löytyykin epämukavuusalueelta – kyvystämme sopeutua ja mukautua muutokseen. Erikoistuminen, laatu ja puhdas luonto ovat asioita, jotka tarjoavat tämän kunnan ja kylän asukkaille mahdollisuuden luoda uutta elinvoimaa ja menestystä tulevaisuudessakin. Kaikessa yksinkertaisuudessaan Kauhajoen ja Pöntäneen tulevaisuuden määrittävät jatkossakin toimeentulomahdollisuudet ja palvelut, rohkaisi Keski-Rauska. Hän nosti esiin nuoret maatilayrittäjät, Lankakaupan ja kesäkioski Laalaan.

Keski-Rauska kiitti ja onnitteli Kauhajoki-Seuraa sen tekemästä työstä koko pitäjän hyväksi.

Isänmaanrakkaudesta

Kauhajoki-Seura perustettiin 14. elokuuta 1949. Perustava kokous pidettiin Kauhajoen päivänä silloisella Kunnallistalolla, entisessä nuorisoseurantalo Rientolassa, eli nykyisessä Rämiskässä. Juhlan järjestelyistä vastasi Kauhajoen

Reserviupseerikerho. Sodan jälkeen kotiseututyö nähtiin keinona vahvistaa isänmaanrakkautta.

- Seuran tarkoituksena on syventää rakkautta ja kiintymystä kotiseutuun sekä tallentaa pitäjän menneisyyttä ja sen asukkaiden entistä elämää valaisevaa aineistoa. Haluamme suojella Kauhajoen historiallisia- ja kulttuurimuistoja sekä luontoa, ja samalla herättää paikkakunnan väestössä yhteishenkeä ja kotiseuturakkautta, kertoi Kauhajoki-Seuran puheenjohtaja, kotiseutuneuvos Liisa Ruismäki Kauhajoki-Seuran 70-vuotisjuhlapuheessaan. Ruismäki totesi, että Seuran aktiivisuuden ansiosta, juhluvuotta vietetään työn merkeissä.

Kauhajoki-Seuran toiminnassa on vuosien saatossa ollut mukana satoja ahkeria vapaaehtoisia. Näkyvimmat toiminnan muodot, kuten mm. Kauhajoen Joulu, kirjojen kustantaminen, Kulttuurisäätiö ja Kotiseututalo, ovat monille kaupungin asukkaille itsestäänselvyksiä.

1959

johtokunnassa otettiin esille Kauhajoen puun aikaan saaminen.

- Näiden ja monien muiden toimintojen takaa löytyy ansiokas joukko vastuunkantajia ja visionäärejä, pohjusti Ruismäki ansiomerkkien jakoa.

Ensimmäisenä kukitettiin opetusneuvos Jussi Kleemola. Suomen Kotiseutuliitto julkisti korkeimman antamansa huomionosoituksen, ansiomitalin, opetusneuvos Kleemolalle. Hän on toiminut Kauhajoki-Seuran puheenjohtajana 1988 – 2011 ja tehnyt valtavan suuren työn mm. Kotiseututalon remontissa, kotiseutukirjallisuuden toimitustyössä ja kirjoittajana sekä monissa Kauhajoki-Seuran hankkeissa. Lisäksi Kotiseutuliitto on myöntänyt Kauhajoki-Seuran hakemuksesta neljä kultaista ja kaksi hopeista ansiomerkkiä pitkäaikaisesta ja merkittävästä kotiseututyöstä. Kotiseutuliiton kultaiset ansiomerkit seuraaville: Taija Hakola, Erkki Kalliomäki, Unto Lyly-Yrjänäinen ja Heikki Taimi. Hopeisen ansiomerkkin saivat Irja Niinimäki ja Antti Yli-Kokko.

Huomionosoituksia saaneiden kiitossanat kohdistuivat kaikkiin pitäjän asukkaisiin sekä myös kaupungin ja yrittäjien suuntaan.

- Myönteinen asenne kotiseutumme kohtaan syntyy tiedosta, tekemisestä ja kohtaamisista, tiivistä Jussi Kleemola.

Tiluskarttoja ja vanhoja valokuvia

Nuorisoseuralle oli tulostettu vanhoja tiluskarttoja Pöntän eri osista 1700-luvulta alkaen. Karttojen ympärillä kävikin kuhina, kun tuttuja kylän osia etsittiin. Karttatulosteet myytiin muutamalla eurolla halukkaalle. Myös Tuomo Tuurin vanhoja valokuvia oli ripustettu esille. Lisäksi uunituoretta Alpon savannilla -kirjaa myytiin yleisölle.

- Olemme nähneet tänään, kuinka aktiivinen kylä Pöntä on erityisesti Nuorisoseuran ja Metsästysseuran ansiosta, kiitti Kauhajoki-Seuran varapuheenjohtaja Antti Yli-Kokko päätössanoissaan. Hän kutsui yleisön yhteiseen päätösnumeroon laulamaan Vaasan marssin.

Päivän päätteeksi maistui Nuorisoseuran herkulliset kakkukahvit. ♦

Virpi Myllymäki

Kauhajoki-Seura 70 v

Kauhajoen museon kokoelmat

Antero Yli-Vakkuri 1949–1958

Kauhajoki-Seura ry:llä on ollut 70 vuoden aikana viisi puheenjohtajaa. Puheenjohtajien pitkäaikaisuus kertoo osaltaan Seuran vakaasta ja määrätietoisestä toiminnasta.

Simo Marttilan albumi

V.J. Marttila 1958–1978

Peltoniemen albumi

Aarne Peltoniemi 1978–1988

Reetta Pitkäkoski

Jussi Kleemola 1988–2012

FiiniKuva

Liisa Ruismäki 2012–

Kauhajoki-Seura laajentaa puutarhaa

Tuomo Tuuri

Huvimaja pystytettiin Ollon puistoon kirpeässä syysssäällä.

Lähimatkailun suosion kasvaminen on huomattu Kauhajoen Kotiseututalon toimijoiden keskuudessa. Rakennuksen pihapiirissä sijaitsevien Alpo Koivumäen taideteosten ympärillä käy etenkin kesäisin kova kuhina. Kauhajoki-Seuran kukkaistutuksia ihailaan, yläkerran Hella-gallerian vieraskirja täyttyy nimistä ja Valkoisen Puun kahvila-asiakkaiden puheista paljastuu heidän saapuneen kakkujen houkuttelemina läheltä ja kaukaa.

Ihmiset arvostavat pieniä, helposti lähestyttäviä elämyksiä taiteen, mielenkiintoisten ympäristöjen ja herkullisten makujuen muodossa ja ovat valmiita ajamaan niihin varsin pitkiäkin matkoja. Lähimatkailu-käsitteellä voikin ymmärtää omassa kunnassa tapahtuvan matkailun lisäksi kotimaanmatkailun yleensä.

Tulevina vuosina lähimatkailu tulee ennusteiden mukaan kasvamaan merkittävästi entistä ekologisempien matkustustapojen kiinnostaessa ihmisiä. Lähimatkailu ei myöskään vaadi suuria panostuksia, joten se on useimmille saavutettavissa oleva mahdollisuus kerätä kokemuksia.

Kauhajoki tarjoaa uniikin kokonaisuuden matkakohteita. Kauniit kansallispuistot, joita Geopark-hanke esittelee, keräävät vuosi vuodelta enemmän kävijöitä, samoin kulttimainetta nauttivat Kammikylä, Alpon savanni ja Lankakauppa.

Vierailijat poikkeavat Kauhajoella käydessään useassa kohteessa, joista Kotiseututalo ja Valkoisen Puun kahvila on yksi. Idea Ollon puistoon lähti Kauhajoki-Seuran ja Valkoisen Puun yhteisestä tarpeesta kasvattaa talon vetovoimaa sekä halusta luoda paikallisille viihtyisä kesäinen ajanviettopaikka.

Ollon puisto

Valkoinen Puu ja Kauhajoki-Seura ovat yhdessä suunnitelleet pienen puistopuutarhan, jossa Alpo Koivumäen

ITE-taiteen esittely ja kauniit, vanhan kauppatalon tyyliin sopivat huvimaja sekä istutukset yhdistyvät inspiroivaksi, viihtyisäksi kokonaisuudeksi kaikille aisteille.

Puiston rakentamiseksi Kauhajoki-Seura on vuokrannut kaupungilta maata Kotiseututalon viereiseltä tontilta ja hakenut Leader Suupohjan Markit kuntoon -teemahankkeesta tukea.

Kotiseututalon pihapiirin makasiinirakennuksen kohtalo herättää usein kysymyksiä. Rakennus on kaupungin omistama. Kauhajoki-Seura ja Valkoinen Puu ovat selvittelleet eri mahdollisuuksia hyödyntää makasiinia, mutta sen korjauskustannukset ovat liian korkeat, eikä myöskään kaupunki ole ryhtymässä rakennuksen suhteen toimenpiteisiin. Makasiinin kohtalo on siis vielä auki.

Ollon puisto rakennetaan syksyn mittaan pääosin talkoovoimin. Ensi kesänä pääsemme nauttimaan työn tuloksista: pikkuhiljaa kasvavista värikkäistä, tuoksuviita istutuksista uuden, talon porvarishistoriaa henkivän huvimajan ympärillä, Alpon ilmeikkäiden eläinten läsnäolosta sekä ulkona, kauniissa ympäristössä nautituista kakkukahveista. ♦

Sirkku Ylikoski
Markkinointipäällikkö, Valkoinen Puu

1959

Seura myi Kauhajoen Karhulle osuutensa Yhteistalosta ja sai näin varoja mm. julkaisuihin, museon tukemiseen ja Nokian Gummitehtaan osakkeisiin.

Kauhajoen Kulttuurisäätiön apurahajuh

Liisa Viitanen

Apurahan saajat kerääntyneinä yhteiskuvaan Sanssinkartanon puistoon.

Kauhajoen Kulttuurisäätiön apurahajuhlaa vietettiin 26.4.2019 klo 19 Sanssinkartanossa. Koko viikon ajan päivälämpötilat olivat olleet kesäiset. Myös juhlapäivän ilta oli lämmin ja tyyni, keväälle tuoksuva. Eteisen vaatenaulakoilla ei roikkunut ainoakaan päällystakki.

Hakeuduin ennen tilaisuuden alkua juttelemaan yhden apurahan saajan, Helena Yli-Harjan, kanssa. Olin kiinnostunut siitä, mikä merkitys apurahalla on, millä mielin sitä haetaan ja tullaan vastaanottamaan. Helena kertoi, että hän on saamassa toista kertaa apurahaa. Ensimmäisen hän sai v. 2013 päättötyöhönsä ”Työyhteisön näkemyksiä eettisistä arvoista ja ristiriidoista kehitysvammaisten hoito- ja palvelukodissa”. Helena kertoi työllistyneensä heti opintojen päätyttyä omalle alalleen kehitysvammatyöhön. Määrätietoinen Helena on tehnyt työtä myös uravalmentajana. Nykyään hän toimii Sjögren-liiton toiminnanjohtajana. Neljän työvuoden jälkeen Helena jatkoi opintojaan Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, tutkintonaan Ylempi AMK, kehittäminen ja johtaminen. Tutkinto vastaa tasoltaan yliopistossa suoritettavaa maisterintutkintoa.

Helena kiteyttää elämänsä kertoen, että vapaa-ajan ongelmia ei ole ollut. Opiskelu työn ohessa on ollut vaativaa. Opinnot ovat kulkeneet työn ehdoilla, eikä toisinpäin. Motivaatio jatko-opintoihin tuli kokemuksesta, että työelämä vaatii kehittymistä, erottumista ja itsensä haastamista. Kouluttautuminen antaa uusia näkökulmia ja luo arvokkaita verkostoja. Ymmärrys hallinnosta ja kehittämisestä parantaa työn tehokkuutta ja taloudellisuutta, mikä on tärkeää sosiaali- ja terveysalalla.

Jatko-opintojen opinnäytetyön aiheen Helena on valinnut omalta alaltaan: Tavoitteena parantaa kehitysvammaisten asumispalveluyksikön palvelun laatua sisäistä viestintää kehittämällä. Tähän työhön Helena Yli-Harja sai juhlassa Kauhajoen Kulttuurisäätiön apurahan v. 2019.

Tervetulosanoissaan Kulttuurisäätiön hallituksen puheenjohtaja, kotiseutuneuvos Liisa Ruismäki kertoi Kauhajoen Kulttuurisäätiön jakaneen ensimmäiset apurahat v. 1992, jolloin rahasumma oli 50 000 markkaa, mikä euroina tarkoittaisi noin 8410 €. Nyt jaettava summa on 56 300 € (369 303 mk!) Säätiö on kuluneena vuonna saanut täydennysrahoitusta Kauhajoen Kaupungilta 15 000 € ja Isojoen Konehallilta 25 000 €.

Liisa Ruismäki kertoi Säätiön kolmesta rahastosta ja niiden apurahojen jakoperusteista. Kunkin rahaston apurahat kohdennetaan. Vapaan rahaston apurahat jaetaan Kauhajokea koskeviin tutkimuksiin ja Kauhajoella kasvaneille tai täällä vaikuttaville taiteilijoille. V. 2019

rahastosta jaettiin 19 300 €. Säätiön erityisrahastosta, Kaupunkirahastosta, jaetaan apuraha ilman hakemusta kauhajokelaiselle taiteilijalle tai taiteilijaryhmälle. Annettava apuraha on 3000 €. Toinen erityisrahasto, Inkeri Kanteleen rahasto, on säätiön suurin. Siitä annetaan apurahaa kauhajokelaisille tai kauhajokelaista syntyperää oleville terveydenhuollon, maatalouden ja ympäristöalan korkeakoulutason tutkimukseen sekä oman alansa jatko-opintoihin. Rahaston pääoma perustuu erityisopettaja Inkeri Kanteleen testamenttilahjoitukseen. Rahastosta jaettiin tänä vuonna 34 000 €. Liisa Ruismäki kehotti käyttämään saadut apurahat viisaasti.

Apurahajuhlan esiintyjät olivat apurahan saajia. Panula-Opiston oppilas Clarissa Grönstrand soitti viululla opettajansa Katalin Berkiné Kothenczin säestämänä Lasse Märtenssonin Myrskyluodon Majjan.

Juhlaesitelmänä kuultiin Espoon kelloseppäkoulusta mikromekaanikoksi valmistuvan Otto Peltolan esitelmä. Otto Peltola kertoi mielenkiintoisesti osallistumisestaan kansainväliseen kelloseppäopiskelijoiden kyvykilpailuun. Lisäksi monilahjakas Otto soitti ja lauloi kuulijoille kaksi kappaletta: On niin helppoo olla onnellinen ja Mitä maailma multa odottaa.

Kulttuurisäätiön asiamies Ann-Kristin Kuja-Kyyny sekä hallituksen jäsenet Tuomas Yli-Kokko ja Marjatta Hautala jakoivat apurahakunniakirjat ja kukat.

Kaupunkirahaston apurahan 3000 € luovutti kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Lasse Hautala, joka kertoi työryhmän esityksen olleen yksimielinen. Apurahan saaja Otto Peltola, Kauhajoella koulunsa käynyt mikromekaanikkaopiskelija, voitti vuonna 2018 arvostetun kansainvälisen Walter Lange Watchmaking Excellence -kellonvalmistuskilpailun.

Juhlan päätössanat lausui Kulttuurisäätiön hallituksen jäsen Taija Hakola. Hän kiitti apurahan saajia tehdystä työstä ja toivotti onnea ja työn iloa. Hän osoitti sanansa myös apurahan saajien läheisille, kiittäen siitä tuesta jota apurahan saajat ovat saaneet.

Hyvän mielen juhlan päätteeksi kajautettiin yhteislauluna Vaasan marssi ja iloinen joukko apurahan saajia kerääntyi ryhmäkuvaan Sanssinkartanon pihalle filmattavaksi autereisessa ja lämpimässä kevätillassa. ♦

Inkeri Kanteleen rahasto

Björkman Sari, Hannula Roosa, Harju-Panula Mervi, Harsia Leena, Hemminki Aleks, Iso-Koivisto Mervi, Korpela Johanna, Lager Susanna, Laitinen Kati, Lammikari Mika, Luhtasaari Juha-Matti, Marjamäki Antton, Marttila Hanna, Mäenpää Saana, Mäki-Paavola Juulia, Nousiainen Ismo, Pääkkönen Hanna-Leena, Pöyhönen Leena, Ranto Julia, Rinne Roosa, Saarikoski Annalotta, Uusitalo Merita, Vainonpää Katja, Yli-Harja Helena ja Äijö Piia.

Vapaa rahasto

Bergi Zsuzsanna, Grönstrand Clarissa, Hakola Maria-Sofia, Kantonen Noora, Haveri Minna, Lukacs Jussi, Nurmela Juho, Närvä Elviira, Orpana Essi, Pakkala Markus, Palonen Aapo, Ranta-Opas Leena, Rinne Eveliina, Tekoniemi Nelli sekä kolme apurahan saajaa, jotka eivät halunneet nimeään julkisuuteen.

Kaupunkirahasto

Mikromekaanikkaopiskelija Otto Peltola

Liisa Viitanen

Clarissa Grönstrand säestäjänä Katalin Berkiné Kothencz.

Liisa Viitanen

Apurahan saaja Helena Yli-Harja.

Otto voitti kellonrakennuskilpailun – Ka

Kauhajoen Kulttuurisäätiön apurahajuhlassa eturiviin ilmaantui nuorimies, jonka tunnistin näkemäni TV-haastattelun perusteella. Otto Peltola, kansainvälisen kellonrakennuskilpailun voittaja, joka opiskelee Espoon kelloseppäkoulun mikromekaniikan linjalla!

Juhlan alkamista odotellessa välillemme virisi keskustelu. Kauhajoella koulunsa käynyt Otto kertoi tulleen kutsusta vastaanottamaan apurahan, jota ei ollut hakenut, ja soittamaan pari biisiä sekä pitämään esitelmän. Jutellessani tämän avoimen ja teeskentelemättömän monilahjakkuuden kanssa kävi selväksi, että hänen rakkain harrastuksensa on musiikki, toisena tulee ”värkkäily mikromekaniikan parissa” ja kolmanneksi tärkeintä on työ, joka sillä hetkellä oli hienomekaniikan osia valmistavassa työpaikassa Helsingissä. Tunnelma oli vapautuneen iloinen.

Miten asiat etenivät opiskelusta kilpailuun ja sen voittoon? Lyhykäisyydessään näin: Suomesta kutsuttiin kaksi kelloseppäopiskelijaa sveitsiläiseen Walter Lange Watchmaking Excellence Award 2018 -kilpailuun, ja sen Otto Peltola voitti. Kilpaan osallistui yli 30 oppilaitosta. Ensiksi omassa koulussa oli sisäinen haku, minkä jälkeen koulu ehdotti edustajansa ja Lange valitsi lopulliset osallistujat. Osallistujia oli 8, seitsemästä maasta, heistä

Liisa Viitanen

Esitelmän päätteeksi Otto Peltola lauloi ja säesti itseään banjolla, itse tekemällään bassorummulla ja tamburiinilla.

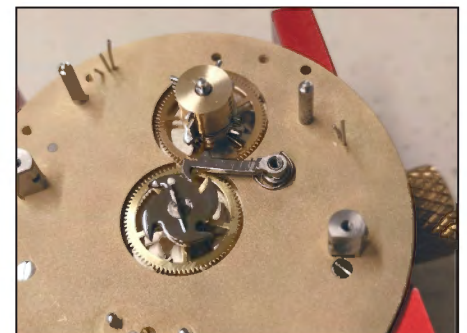
kaksi suomalaista. Oton sanoin: ”Se, että Suomesta oli kutsuttu kaksi osallistujaa, kertoo suomalaisen kelloseppäkoulutuksen arvostuksesta maailmalla.” Otto mainitsi, että tämä Suomen ainoa alan oppilaitos Espoossa on lakkautusuhan alla. Kyse on leikkauksista, joita on tehty ja tehdään oppilaitoksiin ja opintolinjoihin. Täytyy ihmetellä, jos ei tällä menestyksellä ole merkitystä myös lakkautussuunnitelmiin?

Kilpailutyö oli kello, jonka tee-

mana oli ääni – Ostinato, muutaman tahdin mittainen melodinen tai rytmisen kuvio. Kilpailuaikaa annettiin 6 kuukautta, josta Suomen oppilaitosten pitkä kesäloma vähensi suomalaisten osallistujien työstöaikaa, aiheutti siis kiireen.

Oton esitelmän kuulijoina vakuutuimme, että kysymys oli äärettömän hienosta työstä, joka vaati oivallusta ja kekseliäisyyttä. Kellosta näimme vain kuvia, sillä se oli kilpailun järjestäjän omaisuutta ja näin ollen jäänyt Sveitsiin. Kuvien ja kerronnan avulla saimme käsityksen prosessista: idean keksimisestä, osien käsityönä valmistamisesta ja toimivasta kellosta, jolla voitto tuli kaikissa neljässä kilpailukategoriassa: työ erottui omaperäisyydellä, teknisellä toimivuudella, käsityön laadulla ja esteettisyydellä.

Esitelmän ensimmäinen kuva oli Oton valkoiselle, viivoitetulle paperille tekemä piirros kellon toimintaperiaatteesta. Iäkkäämpi katsoja ei voinut välttää mielikuvalta entisajan rakentajista, joilla luonnokset saattoivat olla tupakka-askin kannessa. Jousilta, levyn palasilta, palikoilta ja vivuilta näyttävät kellon osat sekä rattaat, vilahtelivat kuvissa Oton kertoillessa tekemisen vaiheista. Viimeisessä kuvassa oli valmis kello – kuin koru – jonne kaikki nuo osat olivat piiloutuneet siistiksi, täydellisesti toimivaksi ja vielä soivaksi paketiksi. Maalli-

Kilpailun osanottajat maittain vasemmalta oikealle: Hollannin, Japanin, Sveitsin ja Itävallan edustajat sekä taustalla Langen työntekijä. Keskellä Anthony de Haas, sitten Otto Peltola, Saksan ja Suomen toinen edustaja sekä Ranskan edustaja.

kolle miltei yli ymmärryksen käyvä ajatus! Kyseessä on käsityö, jonka jokainen kappale on muotoutunut tekijän käsissä toimivaksi kelloksi. Eikä paristoja lainkaan.

Kilpaan osallistujan musikaalisuudesta ei ollut haittaa, päinvastoin. Otto soitti kuulihoille kellon neljänneksen välein soittamat C-duuriasteikon soinnut: C, Am, F ja G7, kuvaten sointujen antamaa mielikuvaa ajan kulusta, alun rauhallisuudesta ja lopputunnin kiihtyvistä kiireestä sekä sen jälkeen uudesta rauhallisesta alusta. Sujuvasti esitelmänpitäjä siirtyi soinnuista sävelmään - Stand by me - jossa näitä samoja sointuja on käytetty. Kappaleen esitettyään Otto kuittasi: ”Siinä oli ylimääräinen biisi” ja sai yleisöltä raikuvat suosionosoitukset.

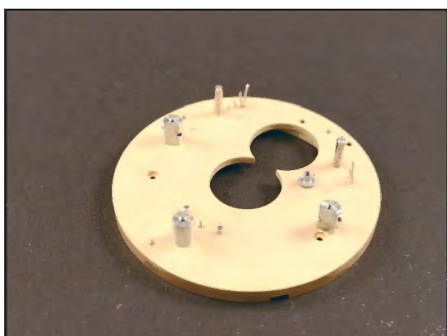
Kilpailussa Oton mielestä hänen valttinaan oli musikaalisuus. Kilpailun aihe oli hänelle täydellinen. Hän on opiskellut Panula-opistossa instrumentteinaan käyrätorvi, sähköbasso, kontrabasso, kitara, banjo ja ukulele. Oton Kulttuurisäätiön apurahajuhlissa esittämät laulut, Olavi Uusivirran ”On niin helppoo olla onnellinen” ja Tiisun ”Mitä maailma multa odottaa”, kertoivat monista tunteista ja askarruttavista teemoista: ”Kuinka olla sankari, sellainen, jota joskus muisteltaisiin - En minä tiedä ollenkaan, mitä maailma minulta odottaa, Tahdon vain elää ilon puolella”. Otto säesti itseään banjolla, bassorummulla ja tamburiinilla.

Otto Peltolalle Kauhajoen Kulttuurisäätiön Kaupunkirahaston

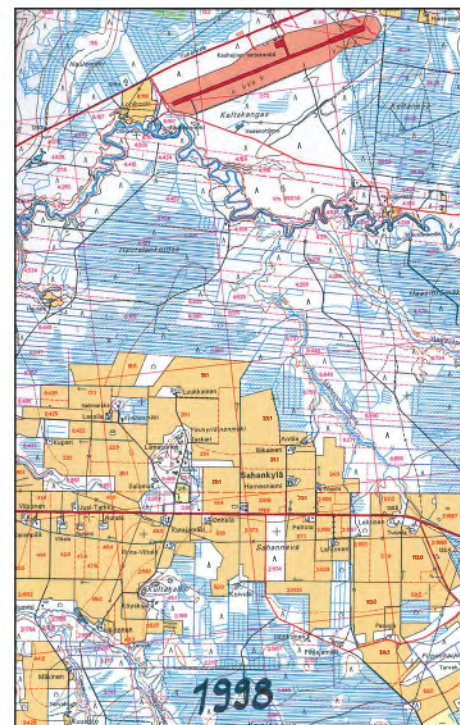
apurahan luovuttanut Lasse Hautala kertoi valmistautuneensa perustelemaan apurahan kriteerejä, mutta totesikin iloisesti, että Peltolan esitelmän ja musisoinnin kuulemisen jälkeen, on helppo sanoa: ”Se on siinä.” Jatko-opintoja suunnittelevasta Otto Peltolasta kauhajokelaiset saavat kuulla varmaan lisää. Toivottamme hänelle onnekasta tulevaisuutta ja iloisen elämänasenteen säilymistä. ♦

Kuvat ovat muutamista kellon osista. Kaikki tekijänsä luovuuden, teknisen osaamisen ja kädentaidon mestarituotoksia. Alhaalla oikealla Langen virallinen kuva kilpailun voittaneesta kellosta. Kello on kilpailun järjestäjän omaisuutta ja se jäi Sveitsiin.

Kuvat: Otto Peltola

Elämää Lamminmaassa ennen ja nyt

Lamminmaan kylä on kartalla entisellä paikallaan, mutta vajaassa sadassa vuodessa sen asukkaiden määrä ja heidän elämänehtonsa ja -tapansa ovat muuttuneet rajusti.

Lamminmaalaiset käyttävät kylän eri osista nimityksiä: Tokerotien varrella on Käpylänmaa, koulun ympärillä on Lamminmaa ja Peräkylä on Lamminmaantien perällä.

Koulu

Lamminmaan kouluolot ovat olleet Kauhajoen koululaitoksen pahin epäkohta koko oppivelvollisuuslain voimassaolon ajan. Lamminmaan koulu oli yksi pisimpään jatkuneista perustamiskiihtoista jo vuodesta 1931 lähtien. Vihdoin ennen sotaa, vuonna 1939, uuden kansakoulun ensimmäiselle luokalle pääsivät 1932 syntyneet. Vanhemmat lapset olivat käyneet kiertokoulua ja pääsivät sen mukaisesti seuraaville luokille. Kiertokouluun tyytyneitä oppilaita piti johtokunnan käydä

kotikäynneillä innostamassa, ennen kuin kaikki oppivelvollisuusikäiset saatiin kansakoulun penkille.

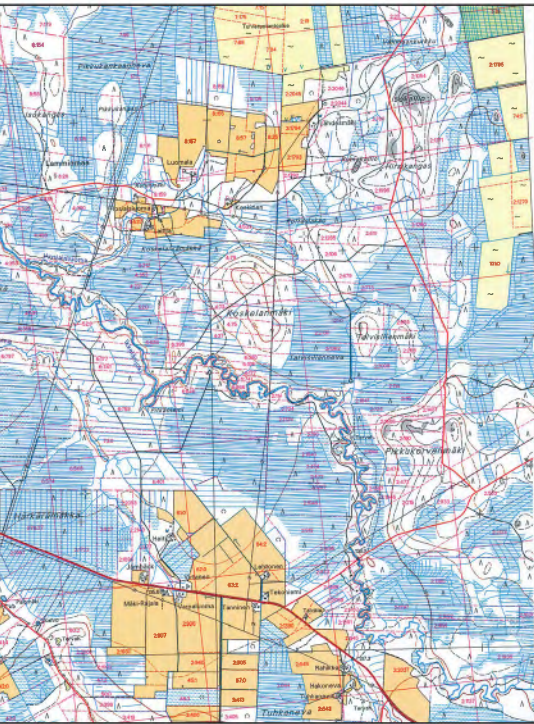
Kansakoulun ensimmäisenä opettajapariskuntana olivat Paavo ja Sirkka Lapinkari. Sota vei Paavonkin sankarihautaan. Koulu muuttui yksiopeettajaiseksi, kun sahkankyläläiset pääsivät heille vuonna 1951 raken-

nettuun omaan kouluun. Kansakoulussa opettajina toimivat lisäksi mm. Iiti Yli-Harja, Olga Halonen, Hilma Pirinen, Kauko Tukiainen, Maria Suvanto, Anna-Maria Vartiainen ja viimeisenä Eila Lehtomäki. Koululla oli vain yksi luokkahuone, ja se toimi supistettuna kansakouluna siten, että 1-3-luokkalaiset kävivät koulua

Reino Kiiverin kokoelma

Vuonna 1949 Lamminmaan koulussa kävi myös sahkankyläläisiä oppilaita.

Työt

Ennen kyläläisille oli töitä tarjolla: koko kylän työllistävä Pietarikosken Saha oli ensin Pietarinkoskella ja siirrettiin myöhemmin Salokuutin Jussin hallinnassa Lohikosken mutkaan nimellä Siirtolan Saha vuonna 1924. Lisäksi oli kenttäsaaha vanhaa Uiton taloa (rak. 1931) vastapäätä. Lentokoneiden varalaskupaikan rakennustyöt aloitettiin kesällä 1941. Töissä olleita ulkomaalaisia oli mm. maitotinkiläisinä kylän taloissa. Kuorma-autot olivat piilossa metsän katveessa. Kyläläisille tarjoutui töitä kentällä, ja he saivat työmaalta raivattuja puiden oksia poltettavaksi. Uiton Frans sai palkaksi vanhan kuorma-auton, jolla töitä jatkettiin Vaasan lentokentän rakennustyömaalla, ja lisäksi hänet komennettiin itärajalalle, josta kuorma-autoilla ajettiin evakkoja pois sodan jaloista.

Monissa tuvissa käytiin 1900-luvun alkupuolella pientä kauppaa Tokerotietä kulkevien sekä yleensäkin kyläläisten kanssa. Esimerkiksi vanhassa Uitossa, Vallilla, Lammin Feelillä (jopa jauhoja), Hosiaislouman Väinöllä ja Haapalan vanhalla Matilla oli tällaista toimintaa. Tavarat haettiin myyntiin Aronkylästä polkupyörällä.

Vuonna 1942 perustettu Iiron

vain lauantaisin ja 4-7-luokkalaiset maanantaista perjantaihin. Lisäksi yhteisiin käsitöihin maanantaisin osallistuivat myös kolmasluokkalaiset. Kansakoulun opetus loppui vuonna 1966, ja kaupunki myi koulun 2005 Kauhajoen lentokerhon vuokrauksen jälkeen Tellervo ja Johanna Rahnastolle.

Reino Kiiwerin kokoelma

Turve Oy toi kylälle eniten kesätyöpaikkoja turpeenpalarivejä kääntelemään Iiron nevalle siihen tarkoitetuilla krökyillä. Taksa oli muutaman pennin riviltä. 1950-luvun lopulla turvepalat koottiin aumoihin ja siirrettiin vaunuihin, jotka veivät ravat polttoaineeksi Koskenkorvan viina-tehtaalle. Prikettitehdas rakennettiin 1950-luvun loppupuolella.

Taloissa, joissa oli hevonen, maatyöt tehtiin hevosten vetämillä koneilla. Talvella perään laitettiin kaksoosreet, joilla haettiin vaikeakulkuisilta jokitörmiltä kaadettuja tukkeja. Isäni tunsu metsien maanomistuksen ja oli näyttämässä rajoja metsänomistajille. Meillä kotona oli 1950–1960-luvuilla kortteeris myös metsien omistajia, kuten Tarkkalan Kauko, aina viikkoja, kun olivat metsätöissä saroillaan talvisin. Raition Einari kävi kippurasarvisella pyörällään Kokonkylästä viikkokunnassa puita pienistämässä. Einari oli vanhapoika, poltti piippua ja nukkui heinäladoissa, mikä huoletti kovasti tulipalovaaran takia. Einarilla oli suurena huvina yrittää läpsäistä tyttöjä ja naisia pyllylle. Sarkavaatteen sa hän pesi niin, että kantoi aidan päällä olevien vaatteidensa päälle luomasta sangoilta vettä.

Yhteisöllisyyttä ja omavaraisuutta

Ennen sotia perustettiin myös pienviljelijäyhdistys, jonka yleisissä kokouksissa tarjottiin lähdeveteen keitettyä kahvia ja 1960-luvulle asti lotteriarvonnan voittona oli kokoustalon emännän valmistama kakku. Samoin tarjoilun vuoksi kai kyläläiset kokoontuivat sankoin jou-

PVY:n tappurilla työskentelemässä Samuel Uitto lapsineen sekä Otto Haapala ja Arvo Rantanen.

1963

ilmestyi ensimmäinen
Kauhajoki-Seuran kustantama
kuvateos Kauhajoki.

koin myös saarnamiehiä kuulemaan kylän taloihin. Lamminmaan pvy:lle hankittiin peltotöiden koneita, esim. perunanostokone, jota käytettiin hevosvetoisena, sekä myöhemmin tappuri. Perunanistutus sekä -nosto tehtiin jokaisessa talossa vuorollaan innokkaan kökkähengen vallassa.

Leipää leivottiin ruisjuureen joka viikko, ja leivät laitettiin tuvan orsille kuivumaan. Oman pellon ruis leikattiin sirpeillä kuhilaille. Miten hieno tuoksu tuli, kun riihen orsilla kuivatettiin ruislyhteitä! Klupuriihellä olivat töissä parhaat miehet. Kun leikkuupuimurit yleistyivät, pvy:n toiminta hiipui.

1950-luvulla myllymatka hevosella Koskenkylän, Aronkylän tai muuhun myllyyn oli kiva reissu, jolloin voi saada vaikka Aronkylän sillanpielessä olevista kaupoista nakin tai pähkinöitä. Muutenhan oltiin tosi omavaraisia. Kaupassa käytiin yleensä polkupyörällä eikä juuri muuta ostettu kuin suolaa ja kahvia. Maitolaiturit ilmestyivät vasta, kun maitoa alkoi riittää meijeriin, eikä voita enää kirnuttu, vaan meijeriltä palautuneiden, 'luriua' täynnä olevien tonkkien päällä, oli voipaketti ja erittäin harvoin myös ihanaa, suussa sulavaa juustoa.

Aronkylän kauppias Toivo Lattu toi kesiksi 1966 ja 1967 Tokerotien varrelle Elorannan tienhaaraan kioskin, jonka myyjien työstä vastasivat Elorannan Pentti ja Tyyne sekä Kuukselan Seija. Rahasta oli puikkaria, mutta kyllä sieltä jonkin tikkunekun tai Hartwallin aidon jaffapullon joskus sai ostettua ja jäätelöpuikonkin parempana kuin äiti toi kesähelteellä kassissaan pyörällä "rinnalta",

Tokerotien varrella Elorannan tienhaarassa toimi kesinä 1966 ja 1967 kioski, jonka Aronkylän kauppias Toivo Lattu sinne toi.

kuten sanottiin. Myöhemmin Lattu lähti palvelemaan lamminmaalaisia kauppa-autolla.

Vielä 1960-luvulla joka talossa kasvatetusta porsaasta saatiin talveksi osa perheen ravintoa. Lihathan säilyivät puorissa puukorveessa suolattuina soossitarpeiksi ja perunan keralla tarjottaviksi ihan koko talven. Vuoren Aino osasi lahtaamisen salat. Pienimpien lasten tehtävä oli puhdistaa suolet verimakkaraa varten köökissä ruisolkien ja veden avulla. Olipa se itse tehty verimakkara tosi hieno herkku, kuten syltty ja alatoopikin! Jokaisella pientilalla oli yksi tai muutama lehmä ja niitä lapset paimentivat metsien reunoilla ja luoman varsilla käälyjen lisäksi. Kun lehmä poiki, niin uudesta maidosta vasikalle tarjoilun lisäksi tehtiin uunijussia ja -juustoa. Lampaat olivat tallissa talvet hevosen kanssa. Kosken kehräämössä kerityt omat villat

saivat villalangan muodon. Kissat olivat kaikki navetan hiirikissoja, ja lasten löytämät kissanpennut häipyivät kummasti miltei aina pesästä, kun miehet kuulivat pesän löytyneen.

Lähdesmäen Hilman markkien lähelle rakensivat Toivakan Pentti ja Pirkko uuden tuvan, jossa Pirkko piti myös kirjastoa ennen kirjastoautopalveluja.

Huwit

Lamminmaassa sijainnut Suuli oli Knuuttilan pvy:n ylläpitämä miltei maankuulu kokoontumispaikka, jossa järjestettiin 1900-luvun alkupuolella kyläläisten voimin kesäjuhla, ohjelmallisia iltamia sekä tansseja ja kemuja, joihin tuli nuoria laajasti yli kuntarajojen mm. Kauhajoen erikylistä, Jalasjärveltä ja Kurikasta. Järjestystä pidettiin yllä silloinkin yleisillä paikoilla, ja ensimmäinen Suulin putkaan joutunut oli kotoisin Kurikasta.

Saukkoniemessä, Ikkelänjokeen muodostuneessa uomassa, oli kylän lasten uimapaikka vuosikymmeniä. Nyt paikalla on useita yksityisiä mökkejä.

1950-luvulla asukkaita oli noin 150–200, joista lapsia suurin osa. Nykyään enää tusinassa talossa on vakinaisia asukkaita ja lapsiluku on ihan olematon. Kuitenkin useat Lamminmaassa 1940–1950-luvulla syntyneistä viettävät kotikonnuillaan kesäänsä. Työpaikat ovat hävinneet koneiden syrjäytettyä perinteiset hevosvoimat. ♦

Reino Kiiverin kokoelma

1965

Kauhajoen puku valmistui ja esiteltiin Kauhajoen päivänä Lamminmaan koululla.

Suulin kemuihin tuli nuoria laajasti ympäri Kauhajokea ja lähikunnista.

Turpeennostoa Parjakalla

Kauhajoella on ollut turvetuotantoa jo sata vuotta. Kainaston Polttoturve ja Iiron Turve ovat tuttuja kauhajokisille, mutta Parjakalla toiminut Osuuskunta Turvetuote on painunut lähes unholaan. Se oli hetkellisesti yksi Suomen suurimpia turvetuotantoyhtiöitä työllistäen 500 henkilöä. Suurin osa oli Myllykosken soilla, mutta Kauhajoellakin oli kesällä 1947 parhaimmillaan 200 työntekijää. Turvetuote oli sodasta vapautuneiden miesten merkittävä työllistäjä. Toki yhtiö työllisti myös naisia ja lapsia. Osuuskunta Turvetuote oli Helsingin kaupungin ja Suomen suurimpien teollisuuslaitosten omistama ja tuotti turvetta omistajiensa ja VR:n käyttöön.

Osuuskunta Turvetuote i.l. perustettiin Helsingissä kesäkuussa 1942.

Polttoainetilanteen kärjistyessä Kansanhuoltoministeriö ryhtyi 1942 suunnittelemaan polttoturpeen tuotannon lisäämistä. Koska yksityistä yritteliäisyyttä ei saatu vapaaehtoisesti riittävästi aikaan, valmisti ministeriö pakkotoimenpiteitä. Kivihiilen maahantuontiluvan edellytyksenä oli perustettavan turvetuotanto-osuuskunnan jäsenyys. Kivihiili- tai koksitonin maahantuontilupa edellytti yhtä 30 markan jäsenosuutta. Perustamiskokoukseen lähetti edustajansa 44 yhtiötä: mm. Helsingin kaupunki, Vuoksenniska Oy, Yhtyneet Paperitehtaat Oy ja Suomen Gummitehdas Oy. Myöhemmin jäsenkunta laajeni kaikkiaan 111 jäseneseen. Isoista yhtiöistä mainittakoon: Imatran Voima, Yhtyneet Paperitehtaat, Ahlström ja Enso-Gutzeit. Pieniä yhtiöitä olivat mm. Yhdistyneet Hattutehtaat, Turun Verkatehdas ja Tikkurilan Silkki. Kaupungeista mukana olivat Helsingin lisäksi, Tampere, Maarianhamina ja Kotka. Vuosi perustamisen jälkeen Helsinki sijoitti lisää ja nousi suurimmaksi osakkaaksi ohi Yhtyneitten Paperitehtaiden. Osuuskunta toimi sodan ajan pääosin Kymenlaakson Sippolassa olevan Harjusuon va-

rassa, josta saatiin hyvälaatuista polttoturvetta.

Sodan jälkeen turvetuotanto päätettiin kaksinkertaistaa Helsingin kaupungin käyttöä varten. Suurimpana osakkaana Helsinki päätti taata vuonna 1945 Turvetuote osk:n 25 Mmk:n lainan. Rahaa tarvittiin tuotannon lisäämiseen ja Helsinkiin rakennettavaan varastointilaitokseen. Tuotannon laajennusselvittelyssä oli mukana monta paikkaa, joista valinta osui Kauhajoen Parjakkaan, koska se oli maantien varressa ja lähellä rautatieasemaa. Suoalueiden vuokrasopimukset tehtiin maanomistajien kanssa nopeasti vuoden 1945 aikana. Kauhajoen kunta toimi taustavaikuttajana. Vuokranantajina oli 35 tilanomistajaa, ja näin saatiin käytettäväksi koko Parjakan 3750 m pitkä ja 700 metriä leveä suoalue. Vuokra-aika oli 50 vuotta ja sen erikoisuutena oli, että Osuuskunta vaati vuokranantajilta sopimuksen vakuudeksi kiinnityksen vuokranantajien tiluksiin.

Työt Parjakalla käynnistyivät

Ojitusmittaukset aloitettiin heti vuokrasopimusten allekirjoitusten jälkeen ja saatiin valmiiksi keväällä 1946. Lahdessa asunut Veikko Korkka kertoi olleensa vaaitukset

hoitaneen rkm Heinon apumiehenä. Heti vaaituksen jälkeen käynnistettiin ojitus: talvella kaivettiin pääojat ja keväällä 40 metrin välein kapeat ”salaajat”. Lisäksi turpeen kuljettamiseen rakennettiin pienoisorautatie maantien molemmin puolin. Rautatie ulottui maantien varressa olevista lastauslaitureista parisen kilometriä suolle. Lisäksi suolle vedettiin sähköverkko, jossa oli 5kV:n suurjännitelinjaa 6 km ja muuntajat sekä 2 km pienjännitelinjaa. Sähköverkon suunnitteli osuuskunnan sähkötekniikko Reino Vierikko, joka myös johti verkon rakennustyöt. Linjat rakensi Nirvankylän oma sähkömies Albert Haavisto apumiehenään Pentti Poikselkä. Pylväiden pystytys ja muut rakennustekniset työt hoidettiin Kauhajoelta palkattujen työmiesten voimin. Toimistoon vedettiin myös 2-johtoinen puhelinlinja kirkonkylästä.

Osuuskunta investoi kesällä 1946 Parjakan pohjoispuolelle maantien varteen isot rakennukset: kaksi asuntoparakkia, ruokala, toimistotalo, varasto-saunarakennus, kalustovaja, käymälä, sikala, autotalli, veturitalli ja verstaas, yhteispinta-alaltaan yli 2000 neliometriä. Rakentamiseen ja kaikkien työvälineiden ja -vaatteiden hankkimiseen piti hakea ostoluvat kansanhuoltoministeriöstä. Suomi eli puutteen aikaa ja kaikki oli kortilla. Osuuskunta haki ministeriöltä esimerkiksi 200 uusien kumisaappaiden ostolupaa, mutta sai luvan vain käytettyjen sotilassaappaiden oston.

Turpeennosto Parjakalla aloitettiin kesällä 1946 Jokimaan puoleisella suoalueella. Kesällä 1947 Parjakalla oli jo lähes 200 ihmistä töissä. Iso osa oli Ilmajoen työsiirtolasta määrättyjä ”irtolaisia”. Kesä oli vilkas ja huhujen mukaan meno

1967

kiinnitettiin nälkävuosien 1867–1868 muistolaatta Kauhajoen kirkon sakastin ulkoseinään.

Turvepehkuja kuivumassa Jokimaassa, takana näkyy rautatie ja lavettivaunu.

kuin Villissä Lännessä: ”oli rahaa, viinaa ja naisia”. Olihan Suomi juuri siirtynyt rauhan aikaan ja maassa kasvoi paljon nuorta väkeä, joka oli elänyt raskaita sotavuosia. Sodan jälkeen Kauhajoella oli siirtolaisten lisäksi sodasta palanneita nuoria työhaluisia miehiä, joten heidän työllisyydelleen Turvetuote osuuskunnalla oli varmasti suuri merkitys.

Turpeenoston työvaiheita

Suon rakenteessa päällimmäisenä on kanervikko ja sammal sekä niiden alla kuohkeaa turvetta eli konttoa. Tämä pehkukerros kerättiin myös myyntiin ja siitä tehtiin isoja paa-leja. Pehkun varastointia varten rakennettiin Pöntäneentien varteen iso lato, ”Parjakan kirkko”. Ravan nostossa miehet tekivät raskaimman työn hartiavoimin: he lohkoivat ja siirsivät lapiolla märän ravan palat elevaattorille, joka nosti ne ylös 2 metriä syvästä kaivannosta. Rapojen siirto kuivauskentälle tapahtui sentään vajeritoimisella koneella, joka toimi sähkömoottorilla. Kuljettimelle syöttö ja purku tehtiin naisvoimin. Kentällä oli myös naisia ja nuoria poikia latomassa ja kääntelemässä rapoja: siihen tarvittiin paljon työntekijöitä. Turpeenoston työvaiheista ja niiden koneellistamisesta Heikki

Toivakka kertoo tarkasti teoksessa ”Kauhajoen metsien ja soiden kirja”.

Kuivuneet ravat kerättiin ja kuormattiin pieniin lavettivaunuihin, jotka polttomoottorikäyttöiset veturit vetivät lastauslaiturille. Lastauslaiturit sijaitsivat molemmin puoli maantietä, nykyisen Suomen sodan muistomerkin kohdalla. Ylös lastauslaiturille vaunut vedettiin vajerivetoisella vinsillä, jota käytettiin polttomoottorilla. Tällaisen moottorivinsin käyttömiehenä Väinö Poskiparta kertoi olleensa pari kesää. Onnettomuuksiakin sattui: kerrankin toisen apumiehen rukkanen tarttui vajeriin ja sormet katkesivat vetopyörän ja vajerin välissä. Parhaina aikoina Turvetuotteella oli 4–5 kuorma-autoa ajamassa rapaa Kauhajoen asemalle.

Osuuskunta ajautuu rahoitusvaikeuksiin

Osuuskunnan turpeen käsittelylaitoksen rakentaminen Helsinkiin epäonnistui: turvetta kastui ja pilaantui isoja määriä, mistä lehtitietojen mukaan koitui osuuskunnalle tappiota 20 Mmk. Tällöin osa teollisuuslaitoksista halusi luopua osuuskunnan jäsenyydestä. Niinpä Helsingin kaupunki lisäsi omistustaan lähes 100 %:iin ja Myllykoskella sijaitsevat turvesuot myytiin Yhtyneet Paperi-

tehtaat Oy:lle.

Osuuskunta teki kuitenkin edelleen tappiota: lainaa oli 30 Mmk. Pankkiluotto erääntyi, eikä Helsingin kaupunki ollut enää valmis takaamaan uutta luottoa. Helsinki kutsuikin koolle hätäkokouksen keväällä 1947 tavoitteenaan myydä osuuskunta.

Koska kukaan osuuskunnan jäsenistä ei ollut valmis ostamaan laitoksia, yritettiin osuuskunta myydä VR:lle. Helsingin kaupunginjohtaja esitti, että ”turvetuotantolaitos olisi pyrittävä myymään mahdollisimman edulliseen hintaan.” VR ei lopulta ollut kiinnostunut, koska katsoi Parjakan turpeen tuottavan ”liian paljon tuhkaa, ainoastaan Surunkallion puoleinen pää on kelvollista VR:n käyttöön”. Lehdissä kyllä tosin uutisoitiin kaupan syntyneen, mutta VR oli jo vaihtamassa höyryvetureitaan öljyllä lämmitettäväksi.

Uusi omistaja yhtiön sisältä

Koska osuuskunnalle ei löytynyt teollista ostajaa, Turvetuote osk:n toimitusjohtaja Jooseppi Pousi osti osuuskunnalta vuokrasopimukset, koneet, laitteet ja rakennukset talvela 1948. Metsäteknikko Pousi jatkoi turpeen nostoa Tmi Joose Pousin nimissä aina kuolemaansa 1955

saakka. Tmi Pousin aikaisia tietoja toiminnan laajuudesta yms. ei ole löytynyt; oletettavasti toimituksia jatkettiin vanhoille asiakkaille. Vuoden 1950 toukokuussa Kauhajoen Kunnallislehden ilmoituksessa haettiin Parjakalle töihin 60 miestä, 12 naista ja 8 poikaa. Toiminta oli ainakin silloin vielä merkittävää. Työnjohtajiakin oli kaksi Sulo Hermunen ja Veikko Haapala, joka asui Parjakan vieressä. Keväällä 1952 Tmi Pousi haki taas lehdessä työvakea turvesuolle ja syksyllä turpeen aumaukseen: ”Hyvät ansiot ja pitkäaikainen työ”. Tmi Joose Pousin toiminta päättyi johtajan kuolemaan ja sen jälkeiseen konkurssiin vuonna 1955.

Kainastolta toiminnan jatkaja

Joose Pousin kuolinpesän hoitaja myi konkurssihuu- tokaupassa vuokraoikeudet, kaluston ja laitteet Ludvig Väliharjulle 1.130.000 markalla syksyllä 1955. Siis 1945 yhtiöön sijoitettu 30 Mmk oli pudonnut murto-osaan. Ludvig, ”Luttu”, oli Kainaston polttoturpeella työnjohtajana ja suunnitteli Parjakan turpeesta eläkevirkaa itselleen. Näin toiminta jatkui Tmi Parjakan Turve -nimellä. Ludvig Väliharjun tytär Helena Väliharju oli rippikoului- käisenä isänsä yhtiössä kirjanpitäjä- palkanlaskijana. Helena kertoi ajaneensa Kainastolta töihin polkupyörällä mukanaan yhtiön kirjanpito ja palkkapäivänä myös palkkarahat. Kirjanpidon mukaan Parjakalla oli silloin kesätöissä 10 - 20 henkilöä, pääasiassa Pöntäneen nuoria miehiä. Turvetta toimitettiin vuonna 1956 ainakin 390 tonnia VAPO:lle (Valtionrautateiden Polttoainetoimisto). Vuonna 1958 VAPO:lle oli 47 tonnin toimitussopimus.

Ludvig Väliharju menehtyi kuitenkin jo 1958 elokuussa 64-vuotiaana, jolloin Osk Turvetuotteen aloittama turpeennosto Parjakalla päättyi. Kaluston ja varastossa olleen turpeen huutokauppa pidettiin 14.11.1958. Ratojen kiskot purettiin ja myytiin, olihan maassa kova rautamateriaalin tarve. Vielä 50-luvun lopulla toinen lastauslaituri ja sata metriä kiskoja oli jäljellä tarjoten meille pojanvintioille hyvän mahdollisuuden laskea mäkeä ”junanvaunulla”. Turvelato ja lastauslaiturit purettiin 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa. Radan pohjat ja joitakin ratapölkkyjä näkyi nevalle vielä 1960-luvullakin. Luonto peitti kuitenkin nopeasti turvetuotannon jäljet, vaikka vieläkin muutama pääoja ja isommat kaivannot ovat näkyvillä. Aikanaan paikkakunnan merkittävästä työllistäjästä on jäljellä enää parakkirakennus ja toimistotalo. ♦

Helena Huhtaluoma o.s. Väliharju työmatkalla Parjakalle kesällä 1958.

juoksevia naulakoita

esikoiseni oli noin neljävuotias, kun joulun alla katselimme yhdessä Pikkukakkosen Joulukalenteria. Joulupukki oli lähdössä Korvatunturilta perinteiselle sesonkimatkalleen etelän maisemiin. Kuvakoosteessa vilahti myös tunturin rinteellä jolkoteleva porotokka. Jenni riemastui: ”Katso, isi! Ihania juoksevia naulakoita!”

Hannu Syrjälahti

Lähteet:

Helsingin kaupungin arkisto
ELKA:n arkisto
Helena Huhtaluoman arkisto
Kauhajoen Kunnallislehden arkisto
Kauhajoen Museon (valokuvat)
Kauhajoen metsien ja soiden kirja: Heikki Toivakka,
Yksityinen turvetuotanto

1968

pystytettiin Tokerotien ja nälkävuosien muistomerkki Korpi-Aron pihapiirtin ja tehtiin aloite Kirkkomuseon perustamiseksi vanhaan stinauskappeliin.

Jouluviikolla työpäivän lopulla pari vuotta sitten puhelin soi:

”Radion Sinfoniaorkesterista hei, voisimme

Reetta Pitkääkoski/Kauhajoki-lehti

Miko Viitala ojensi säveltäjä Ville Raasakalle kiitoslahjan Kauhajoelta.

RSO:n maakuntakiertue alkuvuodesta 2019 suuntautui Pietarsaareen, Kauhajoelle ja Forssaan. Vaatimuksena oli riittävän suuri konserttisali sekä solistin konserttiflyygeli. Kauhajoen ja Forssan konsertteihin vuokrattiin Steinway-konserttiflyygeli, joka kuljetettiin ja viritettiin konserttipaikoille. Kyseinen soitin on arvoltaan reilut 150 000 €.

Flyygeli ja orkesterin rekat saapuivat Kauhajoen liikuntahallille maaliskuisen lauantain iltapäivänä. Orkesterijärjestäjät järjestelivät muusikoille kaiken valmiiksi kantaen kontrabassoja sekä lyömäsoittimia, nuottikansioita ja istuintyynyjä. Muusikot sekä ylikapellimestari Hannu Lintu saapuivat hiukan myöhemmin todetakseen salin akustikan hyväksi kokeiltuaan muutamia ydinkohtia illan ohjelmasta. Radion Sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina syksystä 2013 toiminut Hannu Lintu on yksi Jorma Panulan menestyneistä kapellimestarioppilaista.

Lintu opiskeli sellon- ja pianonsoittoa sekä myöhemmin orkesterinjohtoa Sibelius-Akatemiassa. Hänen uransa kapellimestarina sai loistavan alun Pohjoismaisessa kapellimestarikilpailussa Bergenissä vuonna 1994, jossa hän saavutti 1. palkinnon ja on johtanut sittemmin useita suomalaisia sekä ulkomaisia nimekkäitä orkestereita.

Radion Sinfoniaorkesterin vierailukonsertti Kauhajoella alkoi teosesittelyllä ennen konserttia. Orkesterin intendentti Tuula Sarotie, ylikapellimestari Hannu Lintu sekä tilausteoksen säveltäjä Ville Raasakka kertoivat kuulijoille orkesterin toiminnasta, maakuntakiertueesta sekä illan konsertissa esitettävistä teoksista. Hannu Lintu toi puheenvuorossaan esiin kiertueiden merkityksen paitsi orkesterin tunnettuudelle myös muusikoiden yhteishengelle. Sadan muusikon taiteilijatyöyhteisössä yhteishengen nostattaminen on arjessa yhtä haastavaa kuin muissakin isoissa työyhteisöissä.

Varsinaisen maakuntakiertueen konserttiohjelman aloitti säveltäjä Ville Raasakan Yleisradiolle säveltämä tilausteos ”Black cloud under ground”. Raasakan teos vei kuulijan

Yhdysvaltojen maanalaisiin hiilikavoksiin ja luonnonmateriaalit kivihiihi, öljy ja vesi saivat soivan muodon. Pianosolisti Olli Mustonen on yksi tunnetuimmista pianisteistamme, joka on esiintynyt mm. Lontoon sinfoniaorkesterin, Mariinski-teatterin orkesterin, New Yorkin Filharmonikkojen sekä Frankfurtin radion sinfoniaorkesterin solistina. Hän tulkitse konsertin toisena numerona Béla Bartókin kolmannen pianokonsertion, joka on säveltäjän hienoimpia sävellyksiä - kuolinpedillä sävelletty syntymäpäivälahja vaimolle tilanteessa, jossa perhe oli paennut toisen maailmansodan kauhuja kotimaastaan Unkarista Yhdysvaltoihin. Konsertin toisella puoliajalla kuultiin Johannes Brahmsin ensimmäinen sinfonia, jota säveltäjä työsti jopa 21 vuoden ajan itsekriittisyyden ja toisaalta olettamiensa yleisön odotusten vuoksi. Ylikapellimestari sai orkestereineen 700-päisen eteläpohjalaisyleisön hurmioitumaan

Koulukeskuksen liikuntasali oli lähes täpötäynnä konserttiyleisöä Kauhajoelta ja lähikunnista kuuntelemassa Radion sinfoniaorkesteria ja pianisti Olli Mustosta.

1969

lahjoitettiin Kauhajoen musiikkiopistolle 1000 mk soitinten ostoon ja otettiin puheeksi Hämes-Havusen säilyttäminen.

meko tulla konsertoimaan Kauhajoelle?”

viimeistään konsertin ylimääräisillä Johannes Brahmsin Unkarilaisilla tansseilla. Yleisö villiintyi suosionosoituksissaan seisaalleen.

Ystäväyhdistys ja ystäväkoulu

Radion Sinfoniaorkesterilla on ollut tukenaan vuodesta 2015 alkaen aktiivikuulijoista koostuva ystäväyhdistys, RSO:n ystävät ry, jossa on liki 600 jäsentä. Yhdistyksen toiminta on aktiivista ja käsittää muusikko-, solisti- ja kapellimestaritapaamisia, matkoja RSO:n kiertuekonsertteihin ympäri maailman sekä ystäväkoulu- ja kummimuusikkotoimintaa orkesterin soittajien kanssa. Ystäväyhdistyksen ystäväkouluja ovat Ruukinkankaan koulu Suomussalmella, Mikkolan koulu Vantaalla sekä Sibelius-lukio Helsingissä. Kauhajoen vierailun yhteydessä RSO:n ystävät ry kutsui Panula-opiston ystäväkouluun. Ystävyystoiminnan aluksi Panula-opiston oppilaat sekä opettajat tapasivat orkesterin muusikoita. Omista musiikkiopistomuistoistaan sekä muusikkouran kehittymisestä kertoivat Radion Sinfoniaorkesterin 3. konserttimestari, viulisti Paula Sundqvist, alttoviulisti Camilla Vilkmán sekä trumpettisti Miikka Saarinen. He kannustivat Panula-opistolaisia kuuntelemaan kaikentyyppistä musiikkia, soittamaan yhdessä kavereiden kanssa myös kesäleireillä ja harjoittelemaan ahkerasti.

Radion Sinfoniaorkesterin maakuntakiertueen konsertti oli Kauhajoelle merkittävä kunnia. Ystävyyskumppanuuden lisäksi vierailu poiki Panula-opistolle vastavierailukutsun Radion Sinfoniaorkesterin konserttiin. Klassisen musiikin eteläpohjalaisyleisö sai elämyksen, jollainen on harvemmin tarjolla näillä lakeuksilla. Lisäksi Panula-opistolaisten

Radion Sinfoniaorkesteri on yksi maamme arvostetuimmista klassisen musiikin täysimittaisista sinfoniaorkestereista. Reilu sadan ammattilaissoittajan orkesteri työskentelee, harjoittelee ja konsertoi Helsingin Musiikkitalossa. Radio-orkesteri perustettiin vuosi Yleisradion perustamisen jälkeen ja syyskuussa 1927 kuultiin kymmenmiehisen radio-orkesterin ensimmäinen suora radiolähetys suomalaisen musiikin merkeissä. Vuosikymmenten aikana orkesteri on kasvattanut soittajamääräänsä saavuttaen 1960-luvulla sinfoniaorkesterin mitan. Tämä on mahdollistanut laajempien teosten esittämisen sekä taltioinnin. Suurten klassis-romanttisten mestariteosten ohella Radion Sinfoniaorkesterin ohjelmisto sisältää runsaasti uutta nykymusiikkia. Orkesterin tehtävään kuuluu lisäksi koko suomalaisen orkesterimusiikin taltioiminen kantanauhuille Yleisradion arkistoon. Kantanauhoitusten lisäksi RSO on levyttänyt muun muassa suomalaisia orkesteriteoksia ja saanut niistä merkittäviä kansainvälisiä tunnustuksia.

Nykyisin Radion Sinfoniaorkesteri konsertoi säännöllisesti arvostetuissa konserttisaleissa ympäri maailmaa sekä maakunnissa paikkakunnilla, joilla ei ole omaa ammattiorkesteria.

sitoutuminen konserttijärjestelyihin ja yhteistyö laajan kökkäporukan kanssa loi kiitollista yhteenkuuluvuuden tunnetta. ♦

Niina Kiprianoff

Irja Niinimäki

Kevään kynnyksellä komiasti – 12. KRI

Sauli Ketola

Sauli Ketola

Näyttelyssä oli esillä mm Sanna Rantalan valmistama Kauhajoen kansallispuku ja Liisa Viertolan taidokkaita ikoneja.

Kriuhnaasut on vakiintunut Kauhajoella kevään merkkitapahtumaksi, joka tarjoaa yleisölle monipuolisen kattauksen kauhajokelaista kulttuuriosuamista ja osallistumista. Kaupungin yleisen kulttuuritoimen koordinoima kulttuuriviikko järjestettiin jo 12. kerran, ja ohjelmistoa oli suunnattu erityisesti ikäihmisille ja lapsille.

Vanhuksille

Kauhajoen Harmonikkakerho jatkautui heti Kriuhnaasun alussa Sanssinkotiin esittämään harmonikkamusiikkia asukkaille. Käännettiin asetelma toisinpäin eli esiintyjät menivätkin yleisön luo. Jälleen huomattiin, miten positiivinen vaikutus musiikilla voi olla: laajempi

kuin lääkkeillä, erityisesti henkistä vireystilaa kohottava.

Historiapäivää vietettiin ke 24.4. Kauppaoppilaitoksella esiteltiin silloin Suomen historian vaiheita 1881–1919 ja näytettiin lopuksi dokumenttielokuva Tammissunnuntai 1918, joka tuo päivänvaloon itsenäisyyden alkuaikojen vaiettuja tapahtumia.

Vappua lähestyttäessä käsiteltiin parina päivänä ikääntyneiden liikuntaa ja kodin turvallisuutta. Liikuntaraadissa keskusteltiin ja ideoitiin ikääntyneiden mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen. Kuultiin Voimaa Vanhuuteen -toimenpiteistä ja muuta terveystoimintaa.

Vappuaton Turvallisesti kotona -teemailtapäivässä pohdittiin ikäih-

misen turvallista asumista heidän itsensä ja läheistensä näkökulmasta. Oman kunnan ylläpito ja kotiturvallisuus ovat kaiken perusta.

Lapsille

Torstaina 25.4. vietettiin lastenpäivää. Kirjastossa oli nukketeatteriesitys Risto Räppääjä ja Yöhaukka. Myöhemmin illalla villi viisikymppinen Kauhajoen Pelimannit esitti vanhoja ja myös uusia sävellyksiä. Oli tainnut iskeä viidenkymppin villitys pelimanneihin.

Sunnuntaiksi 28.4. oli Kauhajoen koulukeskukselle järjestetty liikunnallinen päivä. Tapahtuma oli kaikille avoin ja kannusti koko perheitä liikkumaan ja tempuillemaan yhdessä.

Vappupäivänä koulukeskuksella esitettiin ensin lapsille Pikku Kakkosen Kikattava Kakkainen, minkä jälkeen päivä huipentui kaikenikäisten Vappukaraokeen. Mikä juhlistaisikaan paremmin kulttuuriviikon lopetusta ja riehakasta vappua kuin yhdessä laulaminen!

Näyttelyitä

Kansalaisopiston kevätnäyttelyn avajaiset olivat perjantaina 26.4. Näyttelyitä oli esillä sekä Opintolassa että kirjastossa, kansalaisopiston ikonimaalareiden ryhmän ikonit

Sauli Ketola

Kalavaletta kuultiin, kun Erkki Kalliomäki pääsi vauhtiin.

kirjastossa vielä Kriuhnaasujen jälkeinkin. Avajaistilaisuus oli samalla lasten ja nuorten taidekoulun lukuvuoden päätösjuhla. On hienoa, että lapsille ja nuorille on tarjolla järjestettyä opetusta myös taiteessa. Ilman sitä moni lahjakkuus saattaa jäädä löytymättä.

Kriuhnaasujen aikaan myös monessa muussa paikassa oli näyttelyitä: Alpon savanni aukesi kesäajaksi ja Kotiseututalon Hella-galleriassa kuvataiteilija Jenna Piirto piti ADAnäyttelyn.

Musiikkia

Kauhajoki Stars -kokoontuloon osallistui kevätnäyttelyn avajaispäivänä musiikki-iloitteluun Vanhassa Messarissa. Kauhajoen omat laulusolistit ja soittajat esittivät monipuolisen kattauksen musiikkia jazzista iskelmämusiikkiin. Kauhajoella musiikki onkin aina ollut vahvasti esillä.

Vapun alla hemmoteltiin kuorolaulun ystäviä, sillä sunnuntaina 28.4. Kauhajoen Viihdelaulajat pitivät 50-vuotisjuhlakonserttinsa Suupohja-salissa. Maanantaina 29.4. puolestaan Kauppaoppilaitoksen sa-

lissa järjestettiin 11 kuoron voimin kuorokonsertti ”Rakastan elämää”.

Nummijärven päivä

Nummijärven juhlapäivää vietettiin la 27.4. pitkin päivää eri puolilla kylää. Nummijärvi Rock City -kyläpahtumassa oli mm. lasten konsertti (Nummirock Ensemble), ponijalua ja Nummijärven Maatalousjärjestö ry:n 100-vuotisjuhla omine ohjelmineen.

Iltapäivällä myös Alpon savannilla heräteltiin eläimet talkoilla talviunilta runojen ja viisujen kera. Ensimmäistä kertaa savannilla on auki myös Pop up -kahvila, jota pyörittää joukko vapaaehtoisia. Näin saadaan pitkämatkalaisille vieraille parempi palvelukokonaisuus, ja heidän on mahdollista viivähtää kylässä vähän pitempäänkin. Päivän aikana oli tilaisuus itsekin kokeilla ITE-taiteilua. Luovuus ei tunne rajoja, ja kenties kokeilemalla syttyy kipinä luoda myös itse omannäköistä taidetta.

Nummijärven Salakarissa pidettiin Kriuhnaasujen aikaan Wanhojen vuosikymmenten iltamat, joka noudatti vanhaa iltamaperinnettä. Entisaikaan

1900-luvun alkupuolella iltamissa oli erilaisia ohjelma numeroita ja lopuksi puolitoista tuntia tanssia. Viranomaiset verottivat pelkkien tanssien pitämistä ankarammin, asiapitoiset iltamat saivat helpotusta.

Iltan ohjelmassa oli useita yhteislauluja ja yksittäisiäkin laulusesityksiä. Myös ITE-taiteilija Alpo Koivumäki lauloi Muistoja Karpaateilta. Kalliomäen Erkki sanailli omaan ilkkuriseen tyyliinsä tarinan kalastajasta. Sketsejä ja näytelmäkatkelmia esittivät aikuiset ja lapset. Ja sitten tanssit päälle Kauhajoen Harmonikkakerhon ja Keijo Mäenpään orkesterin tahdissa. Aina kun kylä yhdessä ponnistelee yhteisen tapahtuman eteen, niin se samalla vahvistaa koko yhteisöä. Nummijärvi on tästä hyvä esimerkki.

Yhteenvetona kulttuuriviikon annista voidaan sanoa, että se oli erittäin monipuolinen ja ajankohtainen. Tarjotaan kaikille vauvasta vaariin aktiviteetteja ja virikkeitä eikä pelkästään keskitytä aktiiviväestöön. Koko yhteisö voi hyvin, kun kaikki otetaan huomioon - myös ne pienimmät ja heikoimmat ja rakennetaan yhdessä hyvinvoiva yhteisö. ♦

Sauli Ketola

Iltamien tapaan lopuksi pistettiin jalalla koreasti.

24.11.1971

*Kauhajoen kunnan kulttuurilauta
kutsui Kauhajoki-Seuran edustajat
keskustelemaan Kulttuuritalon perustamisesta
Kauhajoelle.*

Antero Taipale – kuoromies koko sydäm

Antero Taipaleella on takanaan vuosikymmeniä kestänyt harrastus - tai oikeammin sitä voisi kutsua jo elämäntavaksi - kuorolaulun parissa. Tutun hahmon voi nähdä ja komean bassoäänen kuulla niin Ilmajoen oopperakuorossa kuin Kauhajoella kirkkokuoron, Aikamoiset-kuoron ja kamarikuoronkin riveissä.

Elämän mittainen harrastus

Kuoroharrastus on Taipaleella alkanut varhain ja seurannut mukana lähes tauotta koko elämän ajan. ”Laulaminen tuo valtavasti henkistä hyvinvointia. Omat murheet unohduttavat, vaikeat ja raskaat asiat kevenevät, jopa esimerkiksi nuhainen ja tukkoinen olo saattaa kuoroillan jälkeen kääntyä parempaan”, sanoo Taipale. ”Kuoroista olen saanut ystäviä, yhteisen tavoitteen vuoksi harjoittelu yhdistää ihmisiä. Toisaalta olen vuosikymmenten mittaan oppinut paljon: olen oppinut paitsi laulutekniikkaa, hengittämistä ja itse lauluja, myös kuuntelemaan muita ja tutustunut musiikin monipuoliseen kirjoon. Jokaisella kuoronjohtajalla on oma tapansa viedä asioita eteenpäin – on ollut hienoa saada työskennellä monenlaisten johtajien ohjauksessa.”

Laulun pariin vei alakouluikäisen Anteron Ilmajoella Raivaaja-patsaan paljastustilaisuus, jonne lapsia haluttiin laulamaan. Sitten laulettiin Alapään sekakuorossa, 60-luvulla armeija-aikana, Kauhajoella SLEY:n kuorossa Terttu Tammissen johdolla ja 70-luvulta Kauhajoen kirkkokuorossa. Kauhajoen kamarikuorossa Antero Taipale on ollut mukana lähes alusta alkaen ja Aikamoisetkuoro syntyi, kun Eläkeliiton kuoro ja Seniorikuoro yhdistyivät. Kuoronjohtajia on mahtunut huimaavan

Talvikki Lusa

pitkän laulu-uran varrelle monia – kirkkokuoron johtajista Taipale mainitsee erikseen Erkki Jukkolan, Alpo Peltosen, Ritva Vuolteen, Esko Latva-Laturin ja kuoroa viimeiset parikymmentä vuotta johtaneen Sirkku Ratuksen.

Kuoronjohtajan merkitys on suuri, muistuttaa Taipale. ”Kun mitään varsinaisia musiikkiopintoja ei minullakaan ole ollut, on suorasanainen palaute tärkeää – hymistely ei vie eteenpäin”.

Hienoja elämyksiä

Haasteita on kuoroharrastukseen mahtunut eri kuoroissa. Yhtenä vaativimmista Antero Taipale mainitsee vuoden 1991 Evankeliumijuhlat, jota varten valmisteltiin Ahti Kuorikosken Lähetyskantaatti. Esko Latva-Laturin johdolla oli harjoiteltu esitys, joka sisälsi paljon solistisia osuuksia mutta kova työ kannatti: kirkko oli täynnä kuulijoita ja tunnelaus onnistuneen konsertin jälkeen oli valtava. Tämänvuotinen kirkkokuoron juhlakonsertti ja varsinkin siinä osana ollut Buxtehuden kantaatti Jeesus puolees käännyn oli myös mieleenpainuva, samoin vuosi sitten oopperakuoron riveissä laulettu Carmina Burana – yleensäkin Ilmajoen oopperajuhlien juhlakuoron konsertit ovat vaikuttavia elämyksiä

paitsi varmasti kuulijoille, niin myös kuorolaiselle.

Taipaleenjoelta Kekkoselta kautta Mannerheimiin ja Lapualle

Kuoroharrastus osoittaa hyvin musiikin monipuolisen hyvää tekevän vaikutuksen: se tuo sosiaalisia suhteita, ystäviä, tasapainoa ja mielenrauhaa elämän hankalina aikoina. Antero Taipaleelle se on antanut kaikkea tätä, mutta myös vähän tavallista enemmän juhlaa: varsinkin pääsy kunnianhimoiseen porukkaan, Ilmajoen oopperajuhlien kuoroon, on tuonut hienoja hetkiä. Taipale on ollut mukana jo kahdeksana kesänä. Niihin kesiiin mahtuvat Yrjö Jylhän runoihin perustuva Taipaleenjoki, Kekkoselta kertova ooppera, Merikanto- ja Mannerheim-oopperat ja kesän 2019 uutuuksena Aino Acktén elämää valottava esitys. Kekkonen-oopperaa esitettiin kaksi kesää, Mannerheim meni kuluvana kautena jo kolmatta kertaa. Ensi vuodeksi tulee työn alle Lapuan liikkeestä kertova Hiljaiset perivät maan, jota päästään harjoittelemaan sitä mukaa, kuin Jukka Linkolan säveltämä ja Tuomas Parkkisen kirjoittama tilaustyö valmistuu.

Oopperaproduktio on myös kuorolaisen kannalta suurtyö: syksyn ja talven aikana on pari kertaa kuu-kaudessa viikonloppuharjoituksia Ilmajoella, kevään koittaessa harjoitustahti kiihtyy siten, että toukokuun puolessavälissä treenejä on jo joka ilta. Lapsikuoro toki harjoittelee vähemmän, mutta näyttämöharjoituksia orkesterin kanssa ei ole vasta kuin aivan esitysten alla. Siten näyttämöllepano ja liikkumiset pitää omaksua nopeasti, koska lavastusta ei voi koota Ilmajoen rannalle kovin aikaisin ennen oopperajuhlia. Esitysten solisteista Taipale mainitsee erikseen Waltteri Torikan ja Aki Alammikotervon, jotka kummatkin ovat olleet produktioissa rivikuorolaisen näkökulmasta katsottuna erityisen helposti lähestyttäviä ja mukavalla tavalla ”tavallisia”, eivät mitään etäisiä oopperalavojen tähtiä.

1972

järjestettiin valokuvauksen harrastajille Kauhajoki-aiheinen kuväiskilpailu.

Kauhajoen kamarikuoro esiintymässä kuorofestivaaleilla Italian Toscanassa Terme Tettuccionin kylpylässä heinäkuussa 2019.

Oopperakuoro on ollut sellainen kuorolaulun korkeakoulu, mitenkään muita kuoroja väheksymättä, sanoo Antero Taipale. ”Vaikka tämä on harrastus, eikä kuorolainen saa palkkaa edes oopperajuhlilla esiintyessään,

olen silti saanut aikoinaan ihan rahaakin laulamista. Ekaluokkalaisena Ilmajoella ollessani lauloin taiteilija Nandor Mikolalle Kaksipa poikaa Kurikasta ja tienasin kokonaisuista 10 penniä”, velmuilee Taipale.

”Niin kauan laulan kuin ääntä lähtee ja terveyttä riittää, eipä sitä taida osata laulamatta olla”. Ja meillä muilla on sitten se iso ilo kuunnella sitä laulamisen iloa ja hienoa musiikkia. ♦

Muoria muistellesa

Oli muori vanha, tukka harmaa,
mutta muistot elää, se on varmaa.
Hän aamulla jo varhain heräs,
elukoille appeet keräs.
Lehmät, lampaat, kanat ruokki,
pellon pientareetkin kuokki!
Hän päivät pitkät töissä raatoi,
pajut, puskat, kaikki kaatoi.
Ei ehtinyt hän meikata,
kun piti ruista leikata.
Oli nuori, ahkera ja uuras,
pyykit pesi, tuvan kuuras.
Kun vaari markkinoilla kulki,
harvoin oven avas, sulki!
Hevoskauppaa tehdä koitti,
mutta harvemmin hän kaupois voitti.
Mutta jatkuu muorin tarina,
ei kuulu sieltä marina.
Lapset varttui, vaari kuoli,
ei vain lopu mummon huoli.

Nyt lastenlapset tuvan täyttää,
meille puurokupit täyttää.
Mutt iltaisin, jos aika riitti,
Luojaansa hän silloin kiitti!
Oli muori nöyrä, mieli harras,
helisi myös kudinvarras!
Kunnes sitten pyhä koitti,
meille maniskaansa soitti.
Kauniisti hän aina soitti,
kunnes väsy mummon voitti.
Nämä hetket muistot kultaa,
muorin päällä on jo multaa.
Nyt kirkkomaassa nukkuu nainen,
aina nöyrä auttavainen.
Jos siellä jossain tavataan,
varmasti me halataan!

Pojanpoikasi Lauri Johannes

Kun Kauhajoen miehet vankilaan tuomit

Kauppias F. S. Risku oli Kauhajoen huomattavimpia kunnallismiehiä 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Hän toimi mm. kuntakokouksen puheenjohtajana vuosina 1901–1911. Kunnallisissa luottamustehtävissä kohtasivat myös maanviljelijät Jaakko Ranta-Knuuttila, Tuomas Havunen, M. E. Äijö ja Tuomas Rinta-Kyyny. He kaikki olivat ryhtyneet kauppamiehiksi lähinnä puu- ja sahateollisuuden alalla. On arvattavissa, että juuri Risku kokeneimpana oli johdattamassa heitä laajentamaan toimintaansa houkutteleviin kohteisiin.

Pohjois-Savon Puutavara Oy:n omistajiksi

Vuoden 1910 kesällä Iisalmessa seurahuoneella pidetyssä Pohjois-Savon Puutavara- osakeyhtiön perustavassa kokouksessa osakkeenomistajina ilmoittautuvat edellä mainitut ja heidän lisäksi Tuomas Ylirahkola, Samuli Ala-Keturi, Joonas Yrjänäinen ja Vilhelm Penttilä, kaikki Kauhajoelta. Risku oli paikalla henkilökohtaisesti, muut valtakirjalla.

Jo keväällä amerikansuomalaiset paluumuuttajat, herrat A. W. Hawela, W. Mattila ja J. E. Saari olivat ryhtyneet puuhaamaan uutta puutavarayhtiötä Iisalmeen. Keskeisimpänä yrityksessä näyttää olleen Havela. Kaivosten omistajana esittäytyvä ja myös vanhassa kotimaassaan Suomessa kaivososuuksien kauppiana toiminut asiointsija Havela valittiinkin perustetun Pohjois-Savon Puutavaraosakeyhtiön toimitusjohtajaksi ja johtokunnan puheenjohtajaksi. Muina jäseninä olivat Mattila, Saari, Repo ja kauhajokisista Risku. Uusi yritys hankki omistukseensa W. Mattilalta Iisalmen Luuniemessä sijainneen sahan irtaimistoiheen, lautatarhoineen, yli 60 000 tukinrunkoa, lisäksi maatiloja, höyryaluksen ja proomun ym. Kauppahinta oli vähän yli 200 000 markkaa, mutta siitä selvittiin pääosin sitoutumalla huolehtimaan Mattilan veloista.

Vuoden 1910 lokakuussa pidetään Helsingissä ylimääräinen yhtiökokous, johon kauhajokelaisista osallistuvat T. V. Havunen, J. Ranta-Knuuttila ja F. S. Risku henkilökohtaisesti. Aiheen kokoukselle on antanut toiminnan laajentamissuunnitelma, joka vaatii osakepääoman korotusta. Toisena seikkana tulee toimitusjohtaja Havelan ilmoitus Amerikan-matkastaan, minkä vuoksi hän ei voi toimia johtokunnan puheenjohtajana ja yhtiön toimitusjohtajana. Matkan tarkoitus on kuulemma osin yksityinen, mutta osin myös yhtiön asioihin liittyvä. Sahanhoitajaksi palkattu Juho Koski Karkusta valitaan Havelan sijaan johtokuntaan.

Tuomas Yli-Rahkolan osakekirja 203.

Kauhajokelaiset yhtiön johtoon

Yhtiön ensimmäinen vuosikokous Seinäjoella huhtikuussa vuonna 1911 on myrskyisä. Käy ilmi, että tappiota on tullut yli 60 000 markkaa. Pahinta on kuitenkin se, että huonoon tulokseen on vaikuttanut se, että yhtiötä edellisenä keväänä perustettaessa inventaariossa annetut tukkipuun arvot eivät pidäkään paikkansa. Seuraa monituntinen, kiivas keskustelu, jossa perustajajäseniä Mattilaa ja Saarta hiillostetaan ankarasti. Esille nousee vakavasti harkittavaksi heitä vastaan nostettava kanne. Siitä kuitenkin luovutaan, kun he lupaavat kukin maksaa yhtiölle korvauksena 10 000 markkaa. Sovinnon merkkinä he, kuten myös johtaja A. V. Havela, säilyttävät paikkansa johtokunnassa.

F. S. Risku valitaan uuden johtokunnan puheenjohtajaksi ja toimitusjohtajaksi. Hän alkaa myös hoitaa yhtiön kirjanpitoa, jolloin hän tutustuu tarkemmin myös edellisen vuoden tileihin. Hän tulee siihen tulokseen, että tappiota onkin tullut yli 100 000 markkaa. Velkaa on lähes puoli miljoona, josta suurin osa on tunnetulle porilaiselle kauppias F. A. Juseliukselle.

Risku muuttaa Kauhajoelta Iisalmele, myy kauppa-liikkeensä ja luopuu luottamustehtävistään, joissa hän on saavuttanut toiminnallaan kuntalaisten syvän luottamuksen. Nuorisoseurantalolla pidetään läksiäiset, jolloin kuntalaiset haluavat muistaa poismuuttavaa kultaisella kantasormuksella, jonka apteekkari Joukamo ojentaa juhliulle. Nuorisoseura- ja raittiusmiehen ansioita tuovat esille opettaja Johannes Leppänen ja kirkonisäntä T. W. Havunen. Liikemiesten puolesta puhuu kauppias A. Grönwall.

Mattilan ja Saaren lupaukset maksaa korvausta yhtiön perustamisesta kärsimästä tappiosta osoittautuvat vain lupauksiksi. Vihtori Mattila tulee vuoden 1912 vuosikokoukseen vain lakimiehensä välityksellä. Tämä uhkailee oikeudenkäynnillä, ellei hänen päämiehensä vaatimukseen päästä irti lupaamastaan korvauksesta suostuta.

Yhtiökokous ei tähän voi myöntyä ja Mattila syrjäytetään johtokunnasta. Hänen tiedetään loppuvuodesta poistuneen maasta. Saaren ja toimitusjohtajana jatkavan Riskun ohella johtokuntaan valitaan kauhajokelaiset Ranta-Knuuttila ja Äijö sekä Repo Iisalmelta ja varalle kauhajokelainen Rinta-Kyyny. Yhtiön taloudellinen tilanne on sen verran huono, että johtokunta valtuutetaan myymään Iisalmella oleva sahalaitos irtaimistoinen ”niin sopivalla hinnalla kuin kohtuulliseksi katsovat”. Sen jälkeen yhtiökokous päättää joko yrityksen lopettamisesta tai jatkamisesta.

Seuraavan toimintavuoden aikana yrityksen tappio kyllä pienenee, mutta näkymät eivät parane. Entinen johtokunta saa kuitenkin jatkaa. Kevätyhtiökokous vuonna 1913 Kauhajoella päättää myydä yhtiön omistaman sahan ja muun omaisuuden niin pian kuin mahdollista ja lopettaa toiminnan kokonaan.

Ranta-Knuuttila ja Risku saavat tehtäväkseen yrittäjäkaupan järjestämisen. He toimittavat huutokaupan, jonka korkeimman tarjouksen esittäjänä on A. K. Kaura Kauhajoelta. Se on kuitenkin vain puolet asetetusta tavoitteesta ja se hylätään. Vielä päätetään käynnistää saha talven ja kevään kuluessa ns. rahtisahausta varten ja yrittää myydä se kauppias Juseliukselle.

Yhtiön käytännön johtamisesta alkaa yhä enemmän vastata sahanhoitaja Koski. Risku itse olisi jo mieluumin luopunut johtajuudesta, mutta suostuu pysymään paikallaan muodollisesti. Hän kuitenkin muuttaa Iisalmelta takaisin Pohjanmaalle. Uusia haasteita löytyykin hänen voittaessaan yhdessä rakennusmestari Valle Antilan kanssa urakan Vammaskosken yli rakennettavasta uudesta kivisillasta Tyrvällä.

Tammikuussa 1914 sahanhoitaja Koski ja F. S. Risku neuvottelevat Porissa kauppias Juseliuksen kanssa. Koski on etsiskellyt ostettavaksi sopivia metsiä, mutta nyt tarvittaisiin rahoitusta. Juselius suostuu toimitussopimukseen sahatavarasta ja antaa ennakkoa sahauskseen käynnistämiseksi. Itse sahaa hän ei osta.

Rahapula ahdistaa

Yhtiön tilanne on tiukka ja uhanalainen. Vilho Penttilällä ja Tuomas Rinta-Kyynyllä on yhtiöltä saatavia 15 000 markkaa. Miten heidän käy, jos yritys kaatuu? Olisiko hyvissä ajoin turvattava omansa ja vaadittava saatavien ulosottoa? Penttilää ja Rinta-Kyynyä pyydetään keskeyttämään saataviensa uloshakuvaatimus. Näin tapahtuu.

Penttilällä on ollut lähiaikoina sekä taloudellisia että henkilökohtaisia vastoinkäymisiä. Taloutta on rasittanut vakuuttamattomien lautatarhojen tulipalo Päntäneellä sahalalla, joka on yhteinen hänen ja Rinta-Kyynyn kanssa. Saha pelastui, mutta Rinta-Kyynyn ja Penttilän laudat ja lankut paloivat. Niiden arvo oli noin 16 000 markkaa. Vaimonsa kuoleman jälkeen Penttilä on yrittänyt muuttaa rahaksi osuuksiaan ja mm. Pohjois-Savon Puutavara Oy:n osakkeita.

Keväällä Penttilän kärsivällisyys alkaa loppua. Hän menee Kristiinankaupunkiin ja siirtää velkansa pormestari Aminoffille. Tämä laittaa saatavansa perintään. Risku saa tiedon uloshausta kesäkuun lopulla. Hän ottaa yhteyttä muihin johtokunnan jäseniin asian saamasta käänteestä ja pyytää sovittamaan Penttilää tai ”saamaan muuten mies järkiinsä”. Pormestari suostuu vielä odottamaan ulosmittauksen täytäntöönpanoa. Risku antaa sahanhoitaja Koskelle ohjeen tiedottaa hänelle välittömästi, milloin ulosmittaus on toimitettu.

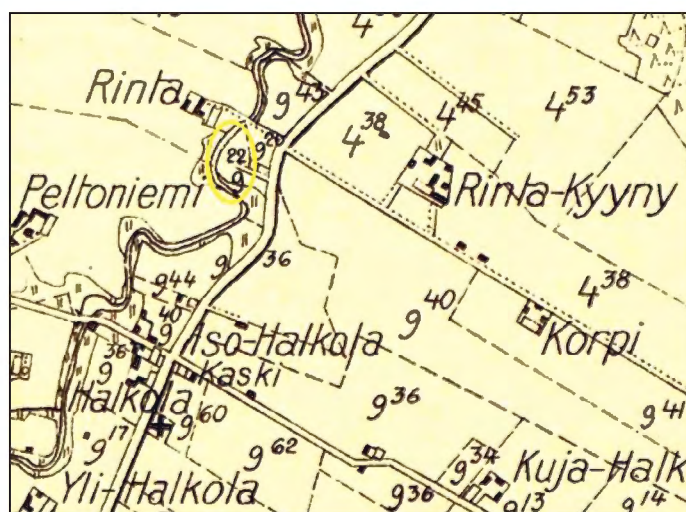
Käytettävissä oleva aika on loppumassa. Penttilän lainan ulosmittaus yhtiöltä toimitetaan heinäkuussa vuonna 1914 ja Rinta-Kyyny tekee konkurssihakemuksen syyskuussa.

Penttilän menettely tuntuu Riskusta pahalta. Tähän asti on toimittu sovinnollisuuden hengessä. Pormestarin luo meno on tapahtunut ilmoittamatta muille asianosaisille ja sotkee tehdyt suunnitelmat, toimitusjohtaja harmittelee.

Konkurssi

Lokakuun alkupuolella kauppias Juseliukseen otetaan jälleen yhteyttä. Ajatellaan, että tilanne olisi vielä pelastettavissa. Riskun lisäksi asialla ovat Ranta-Knuuttila ja Rinta-Kyyny, jotka kaikki matkaavat Poriin. Yritys tai paremminkin sen osakkaiden varat on tarkoitus pelastaa perustamalla uusi yhtiö. Samaa menetelmää on itse asiassa liikemies V. Mattila käyttänyt Pohjois-Savon Puutavaraosakeyhtiön perustamisen yhteydessä: myynyt uudelle yhtiölle velkoineen vararikon partaalla oleva sahasa. Velkojana hänelläkin oli kauppias Juselius.

Parin päivän keskustelujen päätteeksi päästään sopimukseen ja pyydetään paikalle lakimies laatimaan

Saha, josta käytettiin nimeä Kyynyn saha, vaikka se sijaitsi Halkolan numerossa (9:22). Ilmeisesti nimi johtuu yhdestä omistajasta Tuomas Rinta-Kyynystä ja sijaitsevan sahan aivan Kyynyn numeron (rno 4) kulmassa, kuten karttakuvasta näkyy (kartta 1932).

uuden, perustettavan yrityksen yhtiöjärjestys ja anomus rekisteröitymistä varten. Juseliuksen ehtona on kuitenkin varmistaa omien Pohjois-Savon Puutavarayhtiön sijoittamiensa varojensa takaisinsaanti ennen uuden yhtiön perustamista. Tarkoituksena on, että vanhan yhtiön johtokunnan jäsenet merkitsevät uuteen yhtiöön saman osakemäärän kuin heillä nytkin on. Lisäksi tulisi Juseliuksen lupaama osuus.

Tilanne maailmalla ei ollut puutavarayhtiöille otollinen: sota oli puhjennut laajeten Euroopasta maailmansodaksi. Puutavaran vienti Suomesta tärkeimpään kohdemaahan Englantiin tyrehtyi. Niinpä vanhan yhtiön osakkaat eivät innostu uudesta hankkeesta eikä osakemerkintä edisty. Iisalmen raastuvanoikeus aloittaa lokakuun 24. päivänä tekemällään päätöksellä yhtiön konkurssiprosessin.

Asioiden saama käänne raivostuttaa kauppias Juseliusta. Hän on kyllä ollut läheltä seuranneena tietoinen yhtiön tilasta, mutta uskonut meneillään olevaan uuden yhtiön perustamiseen. Konkursissa hän pelkää häviävänsä yhtiöön antamansa rahat. Hänellä onkin suurimmat saatavat, yli 57 000 markkaa. Toiseksi eniten on maanviljelijä J. Ranta-Knuutilalla, vajaa 47 000 markkaa.

Kauhajokelaiset tuomiolle

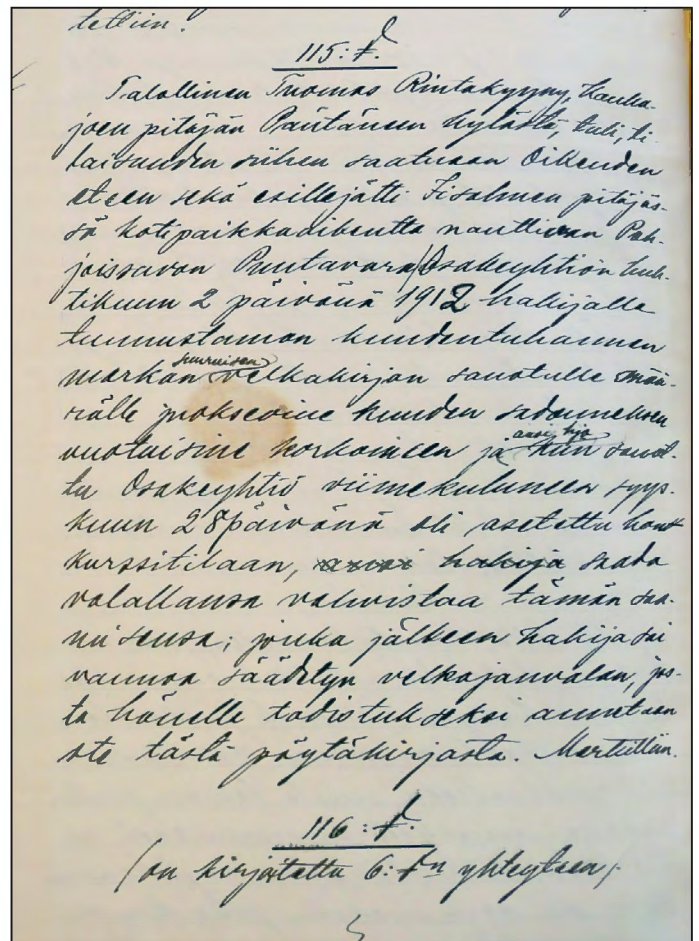
Juselius ei jätä asiaa tähän. Hän nostaa kanteen helmikuussa vuonna 1915 Iisalmen raastuvanoikeudessa Pohjois-Savon Puutavaraosakeyhtiön johtokunnan varsinaisia jäseniä F. S. Riskua, J. Ranta-Knuutilaa, M. E. Äijöä ja A. Repoa sekä varajäsen Tuomas Rinta-Kyynyä vastaan. Hän syyttää heitä konkurssirikoksesta ja vaatii korvaamaan kärsimänsä taloudellisen vahingon.

Syyskuun 13. päivänä Iisalmen raastuvanoikeus tekee ratkaisunsa. Paikalla ovat vastaajat Risku, Ranta-Knuutila ja Äijö henkilökohtaisesti, muut asiamiestensä välityksellä. Selvitetyksi katsotaan, että vastaajien olisi pitänyt käsittää edustamansa yrityksen johtokunnan varsinaisina jäseninä yhtiön tulleen kykenemättömäksi vastaamaan velvoitteistaan. Sen sijaan he ovat jatkaneet liiketoimintaa eikä ole edes väitetty, että konkurssiin joutunut yhtiö olisi tyydyttänyt velkojansa. Syytetyt tuomitaan huolimattomina ja epärehellisinä velallisina vankeuteen, Risku 2 ½ kuukaudeksi, Ranta-Knuutila, Äijö ja Repo kukin 1 ½ kuukaudeksi. Lisäksi heidät veloitetaan korvauksiin kauppias Juseliukselle. Maanviljelijä Tuomas Rinta-Kyyny vapautetaan kokonaan vastuusta, koska hän on ollut johtokunnassa vain varajäsen.

Keisarillisessa Viipurin hovioikeudessa tuomiot lievenevät. Kalle Repo vapautuu syytteistä kokonaan. Muidenkin vankilatuomio lyhenee: Riskulla kahteen ja Ranta-Knuutilalla yhteen kuukauteen.

Asia viedään Keisarilliseen Suomen senaattiin saakka. F. S. Risku vakuuttaa selityksessään vielä kerran rehellisyyttään ja vilpittömyyttään toivoen, että voisi vastineellaan kumota ”ne musertavan julmat syytteet, mitkä onnettomuutta tässä alusta asti perin onnettomassa yrittessä yhä jatkavat”.

Ranta-Knuutila ja Äijö ilmoittavat, etteivät käsitä, mistä rikollisesta teosta heidät on tuomittu ja vetoavat siihen, etteivät he ole osallistuneet yhtiön päivittäiseen toimintaan. Tähän ei heillä kauempana asuvina ole ollut mahdollisuuksiakaan. Ranta-Knuutila on Kauhajoelta, M. E. Äijö on asustanut taas viimeiset kolme vuotta eri

Tuomas Rinta-Kyynyn saatavan vahvistus käräjillä 1914.

Satakunnan pitäjissä ja viimeksi Perniössä, jossa hän on hoitanut Ranta-Knuutilan ja A. K. Kauran kanssa yhdessä omistamaansa Mälkkilän kartanoa. Kumpikin katsoo pyrkineensä vain yhtiön velkojien oikeuden turvaamiseen. ”Katsomme, että meitä kohtaa suuri vääryys, jos meidän sen palkaksi pitää kärsiä vankeusrangaistus”, he valittavat.

Sovinto

Ennen senaatin päätöstä johtaja Risku ja maanviljelijä Ranta-Knuutila tulevat siihen tulokseen, ettei kyseessä heidän osaltaan olisikaan mikään konkurssirikos. Pääasiahan on velkojien vaatimuksien tyydyttäminen. Niinpä he ryhtyvät sovitteluun. Heidän maksettuaan kauppias Juseliukselle korvauksen tämän kärsimästä vahingosta asia olisi kuitattu ilman oikeuden päätöstäkin. Tuloksena sovinnosta konkurssipesän hoitajat ja kauppias Juselius luopuvat kokonaan syytteistään ja vaatimuksistaan kaikkia yhtiön johtokunnan jäseniä kohtaan. Helmikuussa vuonna 1917 sovintokirje lähetetään dokumentteineen senaattiin, joka heinäkuussa toteaa asian rauenneen molempien osapuolten sovintoon. ♦

Arkistolähteet ja kirjallisuus:

- Senaatin Oikeusosasto. Kansallisarkisto.
- Anomus- ja valitusaktit 1916, Päätöstaltiit 1917.
- Ruismäki, Liisa ym. 1987. Kauhajoen historia. Kauhajoen kunta ja seurakunta, Kauhajoki.
- Salmetar 1915.
- Satakunnan Sanomat 1913.
- Suomalainen Wirallinen Lehti 1913.
- Suupohjan Kaiku 1911.
- Syd-Österbotten 1910.
- Vaasa 1911.

Nuorisotalo Rämiskä – Kauhajoen nuorisotyön sydän

Nuorisotalo Rämiskä on tätä juttua kirjoitettaessa ollut remontissa noin vuoden päivät. Remontti etenee kuitenkin tehokkaasti, ja pian saamme palata ”nuorisotyön kotiin”. Toiminta uusitulla ja upealla Rämiskällä alkaa jälleen alkuvuodesta 2020.

Nuorisopalveluiden toiminta väistötiloissa Walkersilla on sujunut hyvin. Nuorisotyöntekijöiden toimistot ovat sijainneet Opintolan keskikerroksessa. Tutuista tiloista poissaoleminen on luonut myös monia mahdollisuuksia ja opettanut paljon. Olemme saaneet tehdä aina vain laajempaa yhteistyötä ja palaamme takaisin kokemusta rikkaampina. Ilman loistavaa, yhtä köyhtä vetävää ja ammattitaitoista tiimiä sekä muutot eivät olisi olleet mahdollisia.

Nuorisotalo Rämiskän voi sanoa olevan Kauhajoen nuorisotyön sydän. Talolla on pitkä historia, ja nuorisotyö ja nuoret asiakkaamme ovat saaneet olla osa sitä historiaa kohta kolmen vuosikymmenen ajan. Talolla käy nuoria, joiden vanhemmat jo aikanaan viihtyivät siellä. Rämiskästä muodostuu monille nuorille tärkeä paikka ja työntekijöistä voi tulla heille läheisiä. Rämiskä on kohtaamispaikka – siellä nuoret tapaavat toisiaan ja nuorisotyöntekijöitä, harrastajat pääsevät oman mukavan tekemisen pariin, iloisista juhlijoistakin talo usein täyttyy – talo, jossa on tilaa kaiken ikäisille. Rämiskä on nuorisotyöntekijöiden tukikohta, jossa toimistomme ja välineistömme löytyvät omilta paikoiltaan. Tukikohdasta kuitenkin singahdellaan usein sinne ja tänne.

Nuorisotyön laajassa kentässä Rämiskä ei ole vain tila, joka on avoinna nuorille tulla viettämään aikaa, juttelemaan ja harrastamaan. Järjestämme siellä monenlaista toimintaa ja tarjoamme kokoontumistilat kerhoille, pienryhmille, etsivän nuorisotyön asiakkaille ja erilaisille palaverille. Lisäksi jalkaudumme tapaamaan nuoria sinne, missä he liikkuvat, kuten kouluille, tapahtumiin ja retkille, sekä järjestämme pop-up-nuorisotiloja vaikkapa ABC-

Remontti tuo uutta ilmettä erityisesti talon sisätiloihin.

Päivi Ojala

liikenneasemalla tai talviaikaan Sotkanrinteillä ja Sotkapirtissä.

Moniammatillinen ja laaja yhteistyö on hyvin tärkeää, sillä se paitsi auttaa poistamaan päällekkäistä työtä, myös ohjaa kaikkia toimijoita tekemään aina oikeita asioita lasten ja nuorten puolesta sekä saamaan voimaa yhteistyökumppaneista. Yhteistyötä tehdään eri tahojen kanssa, myös yli kuntarajojen. Lisäksi ohjaamme nuorten vaikuttajaryhmiä: nuorisovaltuustoa ja Rämiskän talotoimikuntaa, teemme nuorten tieto- ja neuvontapalvelutyötä, ehkäisevää päihdetyötä, koulutyötä, yksilötyötä, tila- ja välinevuokrausta, markkinointia, toteutamme seurakunnan kanssa Walkers-toimintaa ja niin edelleen. Nuorisotyö on todella monipuolista ja vaatii siten hyviä organisointi- ja vuorovaikutustaitoja, mutta on hurjan antoisaa ja mukavaa. Tiimimme tekee sydämellä töitä lasten ja nuorten sekä kaikkien asiakkaidemme hyväksi.

Remontin valmistuttua nuorisotalo Rämiskän käytettävyys paranee entisestään monin tavoin. Esteettömyys lisääntyy, valaistusta, äänentoistoa, tarvikkeistoa on nykyaikaistettu ja ilmanvaihdon tehostuminen helpottaa muun muassa salin käyttäjien

oloja. Kaikki pinnat saavat uuden väriytyksen. Hissin ansiosta siirtyminen ala- ja yläkerran välillä helpottuu, ja keittiökalusteitakin saadaan remontin myötä nykyaikaistettua. Toivomme kaikkien pystyvän hyödyntämään uusitun Rämiskän tiloja erilaisiin tarkoituksiin työpalavereista luentojen ja tapahtumien järjestämiseen, harrastuksiin tai vaikkapa perhejuhliin kuten lasten syntymäpäiväjuhliin. Avajaisia vietetään remontin valmistuttua alkuvuodesta monin eri tavoin, ja kuntalaisten on mahdollista päästä tutustumaan tiloihin avoimien ovien tilaisuudessa. Kutsumme oppilasryhmiä viettämään aikaa Rämiskällä ja järjestämme nuorille oman avajaistapahtuman.

Ihanaa, rauhallista joulunaikaa! Kohdataan Rämiskällä vuonna 2020! ♦

Päivi Ojala
Nuorisotyön koordinaattori
Kauhajoen kaupungin
nuorisopalvelut

Alpon savannilla

Kauhajokisen ei tarvitse lähteä kauas päästäkseen villieläimiä vilisevälle Savannille. Toisin kuin oikealla savannilla, täällä eläimiä ei tarvitse tiirailta turistibussista, vaan niitä voi tutkailla kosketusetäisyydeltä, ihan läheltä. Voi rauhassa silitellä intensiivisesti tuijottavan virtahevonen suuren pään pehmeää ihoa. Kierrellessäsi savannia kohtaat lukemattoman määrän eläimiä: matelijoita, krokotiilejä, kamelin, sarvikuonon jne. Myös kotoisa kurki, Pimpula-lehmä ja Topi-hevonen kävelevät vastaasi. Jo Savannin portilla humisevat palmupuut ja strutsi vartioi muniaan.

Alpo on aloittanut Itse Tehty Elämä (ITE) - taiteensa vuonna 1995, kun EU teki tuloaan ja Nummijärven Koivumäen kylässäkin pikkuinen tila karjoihin ja peltoihin kääriäisiin hävitettäväksi suurempien tieltä. Työ pienellä tilalla ei enää kannattanut.

Samalla tuo kivulias elämänvaihe antoi vähitellen tilaa uudelle. Menneen päivätyön raunioista alkoi kasvaa Savanni, palmupuut kerrallaan, eläin kerrallaan, ensin kurki, sitten muut eläimet. Tästä Alpon tarinasta ja kierrätysmateriaalin muuttumisesta taiteeksi Alpon käsissä kertoo Kauhajoki-seuran tänä vuonna kustantama upea värikuvateos Alpon Savannilla.

Kirjan tuotannosta ja toimitustyöstä ovat vastanneet Liisa Heikkilä-Palo ja Elina Vuorimies

Kuvat

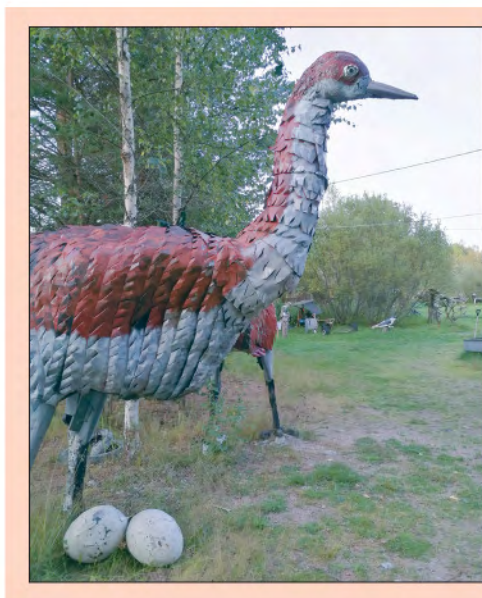
Kirjassa on yhteensä 132 kuvaa. Kun sivuja on 176, voi todeta kirjan olevan kuvista tehty. Kuvat on valittu usean eri henkilön kuvakokoelmista. Ne selviävät kirjan lopputeksteistä.

Melkein kaikki kuvat, perhepotretteja lukuunottamatta, ovat väri- valokuvia Alpon Savannin eläimistä ja tietysti myös Alposta itsestään. Eläinveistokset ovat luonnollisesti pääroolissa, mutta kuvat ja tekstit ITE-taiteilija Alposta hahmottavat kuvan viisaasta, sympaattisesta ja oman elämänpiirinsä kanssa sopu-

soinnussa elävästä ihmisestä. Kirja on myös eräänlainen kasvutarina aluksi hieman aran maanviljelijän kasvusta rohkeaksi taiteilijaksi. Se on myös kuvaus tiestä, jossa pienestä kylästä aukesi väylä eurooppalasiin yhteyksiin.

Entä sitten ne eläimet? Tällaisena kierrätyksen merkitystä korostavana aikana ei voi kuin ihaila Alpon mielikuvituksen suuruutta ja hänen käsiensä taitoa. Lähes 100 %:sti koko se luomakunta, jonka löydämme Savannin maastoista, on valmistettu vanhojen maatalouskoneiden ja ihmisten työssään käyttämien tarvikkeiden materiaaleista. On pakoputkea, paalimuovia, traktorin istuinta, näppylähanskaa, renkaiden kumia, oluttölkkiä, puun oksaa - vain joitakin harvoja mainitakseni. Alpolla on tarkat silmät ja tarkka vainu: iso öljytynnyri tai viilipurkki voivat molemmat palvella taidetta omalla tarkoin valitulla paikallaan. Kirjan kuvat ovat tarkkoja, kauniita, mutta myös raatorehellisiä.

Kuitenkaan ilman tarkasti viimeistelyä suunnitelmaa ja ”näkyä” eläimestä ei Alpo työtään aloita. Eläinveistoksissa ihastuttavinta on niiden elävyys, luonnollinen liike ja muovi- tai metallisilmien katseen syvyydestä nouseva aitous. Työn jälki ei ole siloitellun kaunista, mutta kaikessa särmäisyydessään se lumoo.

Seison suulin kynnyksellä kauniina syyskesän iltana. Olen juuri viimeiset kolme tuntia katsunut dokumenttielokuvia Alpon elämästä. Vähän jo kylmä hytisyyttä. Aurinko on laskemassa. Vieressäni strutsi vartioi edelleen muniaan. Taustalla näkyy suomalaisen maatalon punainen pääty. Palmupuut, männyt ja koivut sekoittuvat yhdeksi kokonaisuudeksi. Alpo on juuri signeerannut meidän kirjaamme omistuskirjoituksen. Syystuulet puhaltavat kohta tälläkin savannilla, Alpon kotipihaan.

Tuuli Tamminen-Syrjälähti

Kirjan kuvat pysäyttävät lukijan eri tavalla kuin Savannin poluilla. Yksityiskohtiinkin voi perehtyä rauhassa. On aikaa katsella ja ihmetellä.

Tekstit

Kirjaan on pyydetty artikkelit viideltä asiantuntijalta. He valottavat Alpon elämää ja taidetta, kukin kirjoittaja omasta näkökulmastaan. He zoomaavat Alpon elämää lapsuudesta tähän päivään ja muodostavat kattavan kuvan taiteilijasta ja hänen taiteestaan. Tekstit kertovat myös Alpon taiteesta laajemmassa ITE-taiteen perspektiivissä. Ne valottavat Alpon matkaa maailmalle ja avaavat lukijallekin Koivumäen Savannia laajemman maiseman ITE-taiteen maailmoihin.

Itselleni Alpon Savannilla usein käyneenä ja hänen taidettaan arvostavana oli mielenkiintoisinta lukea Loviisa Kautiaisen kirjoittama Alpon tarina. Loviisa on ollut Alpon tukena aivan ITE-taiteilijauran alusta lähtien. Kauhajoki-seuran ”Kaikki kotona”-hankkeessa hän toimi sen vetäjänä. Ranskan, Saksan ja Sveitsin turneillakin Loviisa on matkustanut rinnalla ja hoitanut käytännön asioita. Täten hänellä on ollut oiva tilaisuus kerätä Alposta ja hänen elämästään paljon tietoa.

Elämäntarinaa lukiessa nousi mieleen jossain kuulemani tuttu ajatus: ”Jos et saa sitä, mitä rakastat, opettele rakastamaan sitä, mitä olet saanut.” Ehkä Alpo on aina rakastanut elämäänsä. Ihmeelliseltä tuntuu, että Alpo on käyttänyt monia pieniä, muille merkityksettömiä asioita omaan kehittymiseensä. Niistä luova mieli on saanut vaatimattomissa oloissa virikkeitä. Esimerkkinä tästä on Alpon ensimmäisen veistoksen syntytarina. Amerikan-kirjeen postimerkissä oli ollut lentokoneen kuva. Alpo oli siitä saanut mallin ja inspiraation isoon 1,5 metrin kokoiseen puusta veistämäänsä lentokoneeseen. Se oli pitkään koristanut oman navetan seinää.

Jehovan todistajien ”Herätkää”- ja ”Vartiotorni” -lehtien ranskan-, saksan-, englannin- ja venäjänkieliset tekstit olivat toimineet yhtenä materiaalina kielten opiskelussa. ”Niissä on myös suomenkieliset tekstit, joista varmistuin, että ymmärsin asian oikein”. Luovuus on ollut vahvasti Alpossa jo lapsena. Myös kiinnostus esimerkiksi kielten opiskeluun on virinnyt ja kasvanut jo

Alpon savannilla -kirjan tekijöitä: edessä vas. Loviisa Kautiainen ja Mirja Koivisto, takana vas. Seppo Knuutila, Veli Granö, Marja-Terttu Kivirinta, Alpo Koivumäki, Liisa Ruismäki, kirjan tuottaja Liisa Heikkilä-Palo ja Minna Haveri.

Irja Niinimäki

Mietteitä

*Nuo romulinnut kurki ja pääsky
kuin jotkut tarun feenikset
melkein tuhkasta nämäkin nousseet
vei minut kauas paikkaan, vei minut ihmeelliseen.*

*Kesäni aurinkoiset päivät Ranskassa nään,
kotiin saavun suruun ja sateeseen jään.
Vielä tervehdyksen kaukaa Tyyne-tädille kertoa voi
Kohta sävel tumma vain soi.*

*Miksi elämässä jokin pieni niin suureksi muuttuu
joskus suuresta vielä jotakin puuttuu
Teen jälleen lintuja, puita
Tuleeko feenix-lintuja muita?*

*Alpo Koivumäki
28.9.2004*

nuorena ilman ajatustakaan ulkomaille tai edes opiskelemaan lähtemisestä.

Muut kirjan kirjoittajat ja artikkelien otsikot: Erkki Piirtola: Alpo Koivumäen savanni, Minna Haveri: Oman elämänsä taiteilija, Marja-Terttu Kivirinta: Alpo Koivumäki ja Henri Rousseau, Seppo Knuutila: Mitä ITE ilmentää ja Liisa Ruismäki: Työ tekijäänsä kiittää.

Nämä luvut avaavat lukijalle monia uusia, mielenkiintoisia ajatuksia ja näkemyksiä Alpon taiteesta ja ITE-taiteesta yleensäkin. Lukijan ymmärrys laajenee ja samalla myös syvenee.

Alpo kirjoittaa myös runoja, joskaan niitä ei valitettavasti kirjasta löydy. Ohessa eräs niistä. ♦

Alpo Koivumäen 80-vuotisjuhla toi vieraat heinäkuuiselle Savannille

Lämmin, aurinkoinen heinäkuun sunnuntai Kauhajoella. Pöydät ovat ojennuksessa ja penkit niiden vieressä. Ilma väreilee jännitystä.

Alpo Koivumäen 80-vuotisjuhlat ovat alkamassa taiteilijan omassa pihapiirissä.

Ollaan hiukan etuajassa ennen muita vieraita. Savannin eläimet on tervehdittävä ensin, kukin vuorollaan.

Heti alkuun ovat minulle uudet krokotiilit ja muut liskot, sitten portinvartijoina toimivat kameli, kirahvi ja suuret strutsit. Ja virtahepo tietysti.

On vuosia siitä, kun olen ollut täällä viimeksi.

Päivänsankari tulee vastaan rauhallisena. Taiteilija on kohtelias ja ystävällinen, sama ihminen, jollaisena hänet muistan. Hän ei tunnu vanhentuneen yhtään.

Kättelemme ja tervehdimme, on aika halata lämpimästi.

Taide ja omistautuminen omalle työlle on pitänyt hänet valppaana ja nuorekkaana, ajattelen, kun kierrän Savannia eläimineen. On vielä vähän aikaa ennen juhlan alkua.

Teoksia on syntynyt paljon lisää sitten viime näkemän. Ensimmäisiin eläinhahmoihin kuuluva korppikotka löytyy arvoiselta paikaltaan. Samoin karhut, jääkarhu poikasineen ja ne kaikki muut niin osuvasti kuvatut monet muut, kissaeläimet, hevoset, koirat, yksi hirvistä ja lehmä. Lukuisat linnut, joukossa haikarat. Miten hienovaraisen lämpimästi Alpo on kuvannut eläinten välistä kiintymystä, parisuhdetta tai emoa lapsineen.

Jotkut teoksista ovat tuttuja näkemistäni itseoppineiden tekijöiden ITE-taiteen näyttelyistä, osan tiedän valokuvista. Niihin kuuluu palmukeitaan katveessa oleva leijonaparikunta. Se on osa juhlan estradia, jota suuri käärmenainen hallitsee. Siinä alkaa kohta ohjelma, jota on iltapäivän mittaan paljon.

Paikallisviritys on vahva. Alpo Koivumäki on kotikaupungissaan arvostettu ihminen.

Ennen ohjelmaa nautimme juhlahakavit. Entisen pientilan sivura-

Mirja Koivisto

Onnittelut Kauhajoen kaupungilta! Viestintä- ja kulttuurikoordinaattori Sirpa Autio (vas.) ja Panula-opiston ja kansalaisopiston rehtori Niina Kiprianoff viuluineen.

Mirja Koivisto

Alpo vastaanotti 80-vuotisjuhlassaan Maaseudun Sivistysliitolta Santeri Alkion ison mitalin, joka myönnetään vuosittain vain 1 – 2 ansiotuneelle henkilölle. Kauhajoki-Seuran syntymäpäivälahja oli kuvateos Alpon savannilla. Kuvassa rakkaan Pimpula-lehmän äärellä Liisa Ruismäki, Kauhajoki-Seuran pj., käsissään Seuran syntymäpäivälahja Alpolle (vas.), Maaseudun Sivistysliiton toiminnanjohtaja Paula Yliselä, Alpo sekä Maaseudun Sivistysliiton kulttuurituottaja Raija Kallioinen.

Alpon syntymäpäiväjuhlaa vietettiin 21.7.2019 savannilla helteisessä säässä. Paikalle oli saapunut sukua, ITE-taiteen ystäviä ja näyttelyiden yhteistyökumppaneita myös Ruotsista, Saksasta ja Sveitsistä.

kennukseen on katettu pöytä kuppeineen sekä iso, värikäs mansikkakakku. Leipuri on taiteillut sen keskelle koristeellisen mustan käärmeen, joka muistuttaa Alpon taiteesta.

Ulkona traktorinrenkaasta taivuteltu käärme merkitsee juhlapaikan majesteettisena.

Kahvitustilan sivustalla paikallislehden toimittaja haastattelee Alpoa, jonka syntymäpäivän viettoon saapuu lisää väkeä koko ajan.

Juhla ei synny ilman ihmisiä. Ei päiväsankari Alpoa, joka tynellä olemuksellaan, työllään ja yhteydellä muihin ansaitsee juhlaansa. Hän on paikkakunnan kunioitettu taiteilija.

Juhlaa ei olisi ilman naapureita tai paikallisia toimen naisia, jotka ovat suunnitelleet ja järjestäneet sitä varten niin paljon.

Juhlaa ei olisi ilman ITE-

Irja Niinimäki

Syntymäpäiväkahvitusta tapahtui kesäiseksi somistetussa suulissa, jonne Kauhajoki-Seuran naiset olivat kattaneet sen seitsemät herkut.

toimijoita, kuten Alpon taiteen löytäjiä, Liisa Heikkilä-Paloa, joka yhdessä taiteilijan ja muutaman muun kanssa on ollut kesän aikana viimeistelemässä Savannin teosten esillepanoa. Maaseudun Sivistysliiton taannoisena toiminnanjohtajana ja Maahengen kustantajana hän on ollut yhdessä edesmenneen Erkki Pirtolan, taiteilija Veli Granön ja professori Seppo Knuuttilan kanssa keskeisiä Alpon taiteen esittelijöitä.

Juhlaa ei olisi ilman vieraita, joista osa on tullut läheltä, osa kaukaa. Paikalla on taiteen keräilijöitä ja tutkijoita Ruotsista ja Keski-Euroopasta saakka.

Tälle kaikelle puitteet luo

heinäkuun helle, jota osa vieraista hieman kaihtaa. Moni on tottunut Suomen kesän viileyteen. Paahtava aurinko on miltei liikaa.

Pikku hiljaa asetumme juhlapaikan ääreen. Alpo on ehtinyt tervehtiä lukuisat vieraat ja tavata pienet delegaatiot. Hän istuu paikalleen. Taustalla veistos, jossa ratsastaa lännen elokuvista muistuttava nais-hahmo hevosellaan.

Kierrätysmateriaaleista koostuvista veistoksista rakentuvat puit-

teet. Juhlavuus on kotoista.

Ohjelma alkaa, musiikki ja puheet, tunnustusten ja mitalien jako.

Kiitos Kauhajoki-Seuran aktiivien ja tarmokkaan puheenjohtajan Liisa Ruismäen, päiväsankari saa hänelle omistetun tuoreen ”Alpon Savannilla” -juhlakirjan, jonka ilmestymiseen minäkin osallistuin yhden artikkelin verran.

Maaseudun sivistysliiton delegaatio, toiminnanjohtaja Paula Yliselä ja kulttuurituottaja Raija Kallioinen,

Mirja Koivisto

Lämpimät onnittelut Alpon savannilla -kirjan tekijöihin kuuluneilta taidekriitikko, FT Marja-Terttu Kivirinnalta (vas.) ja ”ITE-taiteen äidiltä” Liisa Heikkilä-Palolta.

ojentaa taiteilijalle ansioista myönnetyn Santeri Alkio -mitalin.

Sen saatesanat osuvat Alpoon ja tämän taiteen ytimeen tarkasti: ”Yksi kekseliäimpiä ITE-taiteilijoita, aidosti nöyrä ihminen, joka käyttää teoksissaan muiden pois heittämiä romuja.”

”Luovuus, herkkyys, mielikuvitus, näkemisen lahja”, siinä lisää perusteluja mitalille.

Mutta ennen puheita on ollut paljon ohjelmaa. Usea on halunnut onnitella Alpoa omine esityksineen.

Esiintyjiin kuuluu Duo Kelkka, kaksikko melankolisine eteläpohjalaisine rekilauluineen. Tai Syrjälahden Hannu, joka Alpon runoja lausumalla kiteyttää hänen taiteensa olemuksen. On myös Kulmalan Esa, laulava poliisi, ja niin moni, moni muu.

Koko päivän annin kiteyttää kansanperinteen tutkija, professori emeritus Seppo Knuuttila: ”Alpo on tehnyt taideteokset, me annamme niille merkityksen.”

”Jos taide lähentää ihmiset, silloin sillä on paikkansa yhteiskunnassa.”

Alpon taiteella on paikkansa, sija niin monissa sydämissä.

Marja-Terttu Kivirinta

Kirjoittaja on taidehistorioitsija ja taidekriitikko, entinen Helsingin Sanomien toimittaja, FT

Mirja Koivisto

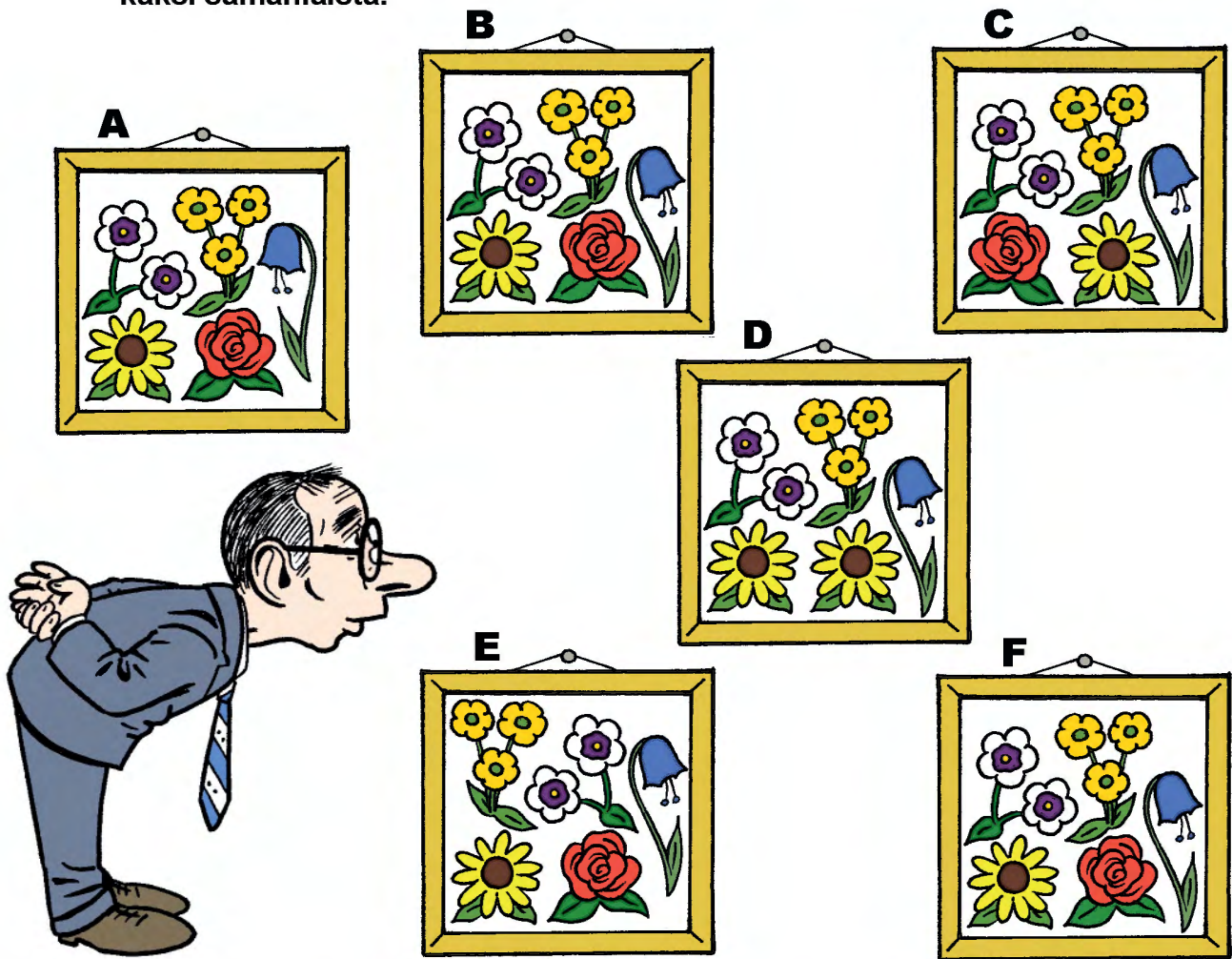
Jonna Pirttijoki esitti mm. haikean ”Karpaattien kutsun”, jota Alpo itsekin usein karaokessa laulaa.

Mirja Koivisto

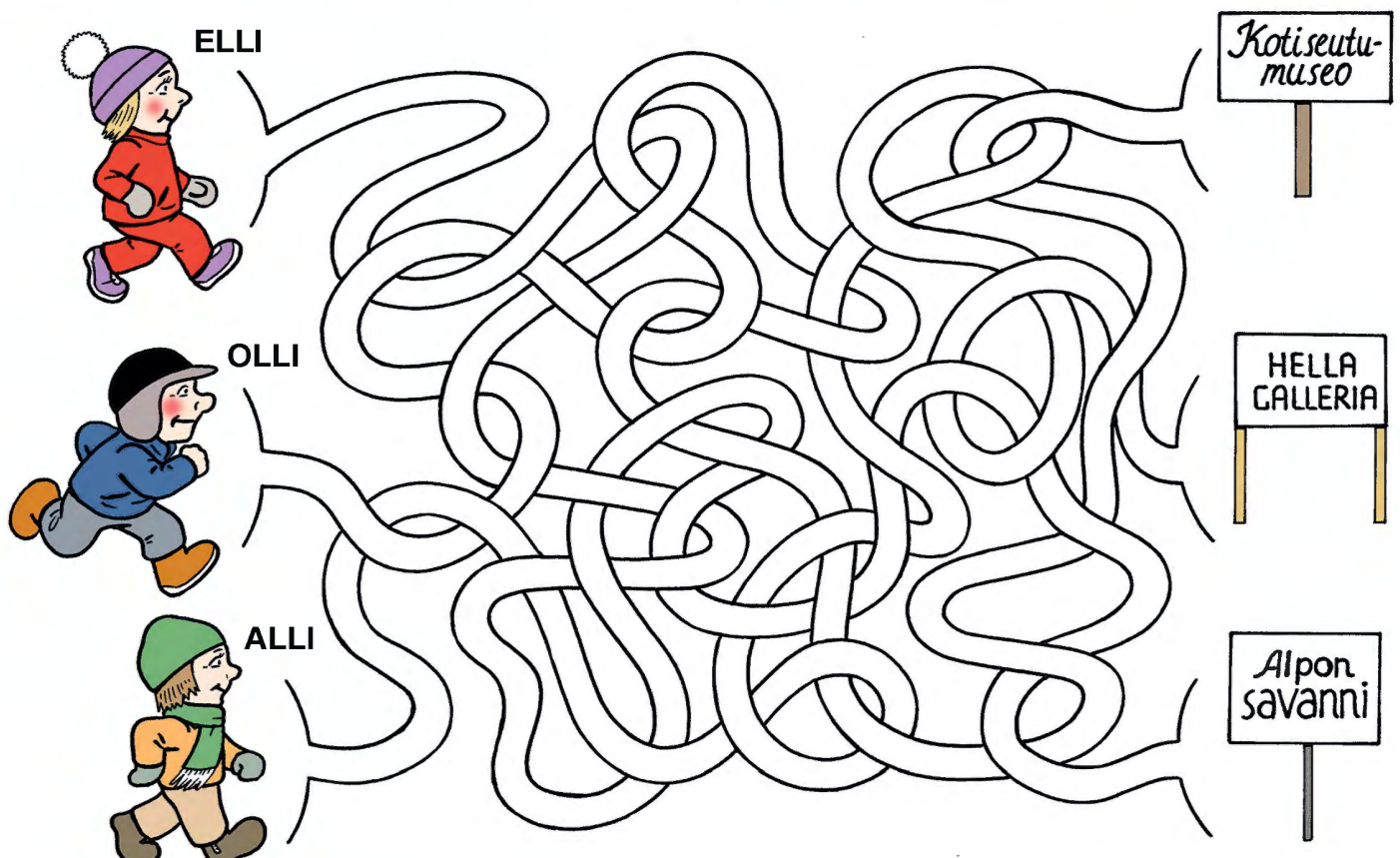

Juhlassa käytti puheenvuoron ITE-taiteesta kiinnostunut ja mm. Kalevala-aiheita ja kansanhuumoria tutkinut prof. emer. Seppo Knuuttila.

Herra Huttunen on taidenäyttelyssä. Auta häntä löytämään kukkatauluista kaksi samanlaista.

Kuka lapsista on menossa museoon katsomaan vanhoja esineitä, kuka taide-
näyttelyyn Hella-galleriaan, kuka ihastelemaan ITE-taidetta Alpon savannille?

33 päivää ja 610 kilometriä – TARPEEKSI KOVA HAASTE MANNERJÄÄTIKÖLLÄ

Telttakylää DYE-2:n juurella suojattiin rakentamalla lumiharkoista aitaa.

Maailman suurimman saaren Grönlannin pinnalla lepää yli kilometrin paksuinen jääkansi, joka voidaan ylittää hiihtämällä mutta ei hetken mielijohteesta. Moni tosissaankin yrittänyt on menettänyt henkensä, sillä arktisessa maastossa on tarjolla erilaisia vaaroja.

Mannerjää ei ole sileä kuin järven jää: se kätkee alleen ja sisäänsä vuoria, järviä ja laaksoja. Jäävirta raapii edetessään kiviä ja maamassoja synnyttäen valjeja, koskia ja lammikoita. Piteraqa, tuo 50–80 m/s puhaltava tuuli, ja muut myräkät siirtelevät lunta petollisen upottaviksi kinoksiksi. Lauhalla ilmalla sade- ja sulamisvesilammikot katkovat hiihtäjien reittejä ja pakkanen taas pakottaa vaihtamaan sukset jäärautoihin. Kaiken aikaa perässä on vedettävänä painavimmillaan 100-kiloinen ahkio. Satojen kilometrien säteellä ei ole asutusta, ei palveluja eikä auttajia hädän hetkellä. On tultava toimeen omillaan.

Sellainen haaste sytytti erikoisrajajääkärikillan kaverit, jotka kaipaivat siviiliin päästyään yhteydenpitoa ja halusivat välttää liian helppoa elämää. Syyskuussa 2016 heitä oli koossa 10 hengen ryhmä ynnä yksi kauhajokelaissyntyinen laskuvarjojääkäri, jotka istuivat Helsingissä

kuuntelemassa Henrik Reimsiä ja Veikka Gustafssonia, tunnettuja extremeurheilijoita. Retken ajankohta löytiin lukkoon: kevät 2019.

Ei mikään sunnuntai-hiihto

Retkikunta (useimmat 1992 tai 1993 syntyneitä) kiipesi mannerjäätikölle Kangerlussuaqissa 1.4.2019 ja nousi 3.5.2019 Itä-Grönlannissa Isortoqissa helikopterin kyytiin hiihdettyään noin 610 km. Tavoitteeksi oli asetettu käydä kylmän sodan aikaisilla hylätyillä tutka-asemilla DYE-2 sekä DYE-3, joista jälkimmäisellä ei ole suomalaisia aiemmin vierailut. Suurimpana haasteena ei ollutkaan kylmyys, vaan märkyys, kova vastaja sivutuuli, ajoittain oikea lumimyrsky, sekä whiteout eli olematon näkyvyys. Välineitä rikkoutui, mutta miehet selviytyivät vähin vammoin ja tavoite saavutettiin.

Kauhajokelaisittain mielenkiintoa lisäsi seikka, että retkikunnassa oli mukana ”omia poikia”, kaksi Tapiota, Soini ja Rinne.

Halki Grönlannin 2019 -hiihtoretkien medianäkyvyys oli huomattava, sillä retkikunnan jäseniä on vierailut tv- ja radio-ohjelmissa ja lehdet ovat

tehneet näyttäviä juttuja. Seikkailu-urheilu kiehtoo monia, niin sunnuntaihiihtäjiä kuin sohvaperunoitakin, joten arktisista hiihtoretkistä on julkaistu lukuisia kirjoja. Tällä kertaa retkikunnan omat verkkosivut ja Facebook kertoivat suurelle yleisölle projektin etenemisestä harjoittelu-leireistä lähtien ja lähes päivittäin kuvin, tekstein ja videoin.

Eri puolilla Suomea, lähinnä retken osanottajien kotipaikkakunnilla, on syksyllä esitetty dokumenttia Jäinen taival, joka kertoo Grönlannin hiihdon lähes 3-vuotisen storoin. Elokuvan on tuottanut ja leikannut Aapo Rainio, ohjannut ja pääosin kuvannut Tapio Rinne.

Mannerjäätikön ylittämisen jälkeenkin retkikunnan projekti jatkuu, kun jäseniä käy paitsi elokuvanäytännöissä myös kouluissa ja klubeilla sekä sponsoritilaisuuksissa kertomassa kokemuksistaan. Kauhajokellakin tietävästi näitä tilaisuuksia järjestetään vielä ennen joulua.

Kauhajoen Joulun pyynnöstä Tapio Soini, laskuvarjojääkäri ja ongelmametsuri, ja Tapio Rinne, kuvausalan ammattilainen, muistelivat retkeään. ♦

Irja Niinimäki

Retki kuin iso palapeli

Hiihtoretkellä halki Grönlannin todistimme itsellemme, että erilaisia tavoitteita pystyy elämässä saavuttamaan, jos niin todella haluaa. Vain kuvitellut vaikeudet ovat ylitsepääsemättömiä.

Retken onnistuminen oli kuin iso palapeli. Jokainen pala tuli erikseen löytää ja selvittää. Aikaisempi kokemuksemme lajista oli täysi nolla, joten olosuhteisiin oli perehdyttävä juurta jaksan. Ryhmän kaikille jäsenille jaettiin omia tehtäviä ja vastuita.

Kauhajoella harjoittelimme Sotkan hiihtostadionilla teltan pystyttämistä helmikuussa 2018 lumitykin alla (simuloi myrskyä) ja jääkarhun kohtaamista Erähovilla, Kauhajoen metsästysseuran karhuradalla. Näitä harjoitusviikonloppuja oli ympäri Suomen erilaisissa paikoissa. Lappeenrantalaiset vitsailivat, että koko viikonloppu menee siihen, kun matkustaa Kauhajoelle ja toisin päin.

Työelämän taidoilla oli suuri merkitys eri rooleissa ja työnjaossa. Lääkintävastuuta kantoivat ensihoidon ja pelastajan koulutuksen saaneet jäsenet. Itse esimerkiksi vastasin suksien huoltamisesta ja korjasin rikki menneitä varusteita. Me Rinteen kanssa valikoiduttiin aseiden pääkäyttäjiksi jääkarhujen varalta, koska molemmilla on harrastuneisuutta ja aikaisempaa kokemusta suurriistan metsästyksessä.

Porukassa tarvittiin erilaisia persoonia: toiset olivat hyviä tsempaamaan, kun taas toisilla oli esimerkiksi kyky naurattaa koko porukkaa ja luoda rentoa tunnelmaa.

Ennen retkeä osallistuimme persoonallisuustestiin. Saimme analyysin siitä, mikä motivoi ketäkin. Samassa teltassa on esimerkiksi persoona, joka ei pidä omia tavaroitaan järjestyksessä, mutta on erityisen

Whiteout, näkyvyys minimissä. On luotettava suuntimakompassin apuun.

Kuuraparta, tuiskutukka.

Tapio Rinne

Välillä sukset oli pakattava ahkioon ja kiinnitettävä jalkoihin jääraudat.

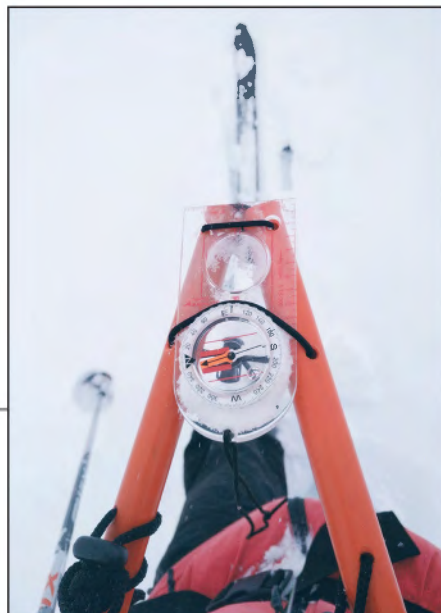
Tapio Rinne

Näin hieno sää oli matkan aikana lopulta melko harvinainen.

Henri Veijola

Tapio Rinne

Tapio Rinne

Keittiö ja kodinhoituhuone.

Tapio Rinne

Etappien välissä 10 minuutin tauko ja välipalaa.

tarkka aikataulusta, ja toinen persoona, joka pitää tavarat järjestyksessä, mutta on aina myöhässä kaikesta. Tällä telttaparilla tulee 33 päivässä varmasti olemaan erimielisyyksiä. Testin tarkoituksena oli opettaa tiedostamaan nämä eroavaisuudet etukäteen, että voisi tulla paremmin toimeen erilaisten tyyppien kanssa.

Tyypillinen päiväohjelma

Herätys oli klo 7.00. Jos keli salli, makuupussit ulos tuulettamaan. Aamupalalla näkkäriä + metukkaa, lautasellinen puuroa ja litra nestettä sekä hivenaine- ja monivitamiinitabletit. Edellisenä iltana sulatettujen vesien kiehaus uudelleen termospulloihin ja juomapulloihin 3,5 litraa per naama. Viimeistään 8.30 ulos teltoista ja leirin purku sekä ahkioiden valmistelu vetokuntoon. 9.00 pikainen aamuokio, jossa porukalla läpi viestit support teamilta ja sääennusteet sekä muut yhteiset asiat.

Hiihtoa 50 min jaksoina, välissä 10 min tauko. Toistetaan 8–10 ker-

taa. Tauoilla pähkinää, suklaata ja kuivalihaa. Puolessavälissä 30 min lounastauko, tarkoittaa pussilounasta, johon lisätään vesi. Noin 10 h hiihtämisen jälkeen leirit pystyyn. Kahden hengen tellassa toinen jää vuorollaan ulkotelttamieheksi, viimeistelee teltan kiinnitykset ja rakentaa tarvittaessa lumimuurin. Toinen on sisätelttamiehenä ja valmistaa illallisen, esim. jauhelihaa ja makaronia. Illallisen jälkeen varusteiden kuivattamista ja lumen sulattamista seuraavalle päivälle. Piti sulattaa kaikki vesi, joka seuraavan siirtymän aikana tarvitaan pussiruokiin ja juotaviin. Kesken hiihdon vettä ei saanut mistään lisää. Nukkumaan mahdollisesti 22.00–24.00.

Venymistä vaadittiin

Vaikeinta oli, kun jouduimme hiihtämään keskellä yötä säkkipimeässä ja lumituiskussa. Ennusteiden mukaan kovia tuulia oli odotettavissa seuraavallekin päivälle. Eteneminen oli tarkoin suunniteltu ja aikataulutettu, eikä meillä ollut ylimääräisiä päiviä haaskattavaksi, joten päätimme hiihtää yön yli DYE-2-asemalle. Pimeässä hiihtäminen lumen tuiskutessa oli todella vaarallista. Jos joku joutui pysähtymään, hän ei välttämättä

pystynyt huutamaan edellä menevälle, että pysähtykää ja odottakaa. Näköyhteyden menettäminen muihin tapahtui muutamissa sekunneissa.

Saavutimme DYE-2-aseman 30 tunnin hereillä olon ja noin 35–40 km hiihdon jälkeen. Yleensä hiihdimme päivässä 20–25 km. Kun saimme teltat pystytettyä, tuuli yltyi niin paljon, että emme juuri voineet levätä, koska lumimuureja ja teltan kiinnityksiä piti jatkuvasti parantella. Väsyksissä ja energiavajeessa se oli todella raskasta.

Retken hienoin kohta oli, kun saavuimme DYE-3-asemalle, jossa olimme ensimmäiset suomalaiset ikinä. Rationaalisenä ihmisenä ajattelin, että pistetään teltat pystyyn, syödään, huolletaan välineet ja vasta hyvin nukutun yön jälkeen tutkitaan asemaa tarkemmin. Sitten kärkimies yhtäkkiä nosti sauvallaan Suomen lipun korkealle. Etenimme näin viimeiset parisataa metriä. Sillä hetkellä tajusin, että nyt oli käsillä aivan ainutlaatuinen tilanne. Löimme Suomen lipun aseman juurelle ja selvitimme tiemme aseman sisälle. Se oli se hetki, johon kaikki ponnistellut projektin eteen kulminoituivat.

Mahtavaa on myös se, että dokumentin ansiosta muutkin pääsevät näistä kokemuksista nauttimaan. ♦

Retkikunnan kuvaajan mietteitä

Kuvaajan oli otettava huomioon monta seikkaa. Ensinnäkin oli huolehdittava kalustosta. Kameran sinänsä kestävätkin hyvin kylmää, mutta akut eivät. Akkuja pidin varauksen säilymiseksi paidan sisällä, aina kun en kuvannut. Lataaminen tapahtui aurinkopaneelin voimin ja virtapankeista.

Pahin vihollinen kameralle on kondensio. Kylmää kameraa ei voinut ottaa teltaan sisälle, vaan kamera piti jättää ahkioon ilmatiiviiseen kanoottisäkkiin aina yön ajaksi ja sisällä tapahtuvat kuvaukset piti tehdä GoProlla.

Itse kuvaajana toimiminen toi tiettyjä haasteita muihin nähden. Käytin monet tauot päivittäin siihen, että aloitin kuvaamisen, kun hiihto pysähtyi, ja lopetin kun ensimmäiset olivat jatkaneet matkaa. Useat tauot lopetin ennaikaisesti ja lähdin hiihtämään edeltä kuvatakseni hiihtoa. Vastapainoksi kuvaajana pääsin joissain asioissa helpommalla. Esimerkiksi leirin pystytysvaiheessa sain keskittyä pelkästään kuvaamiseen.

Kuvaaminen ei tuonut lisähaastetta pelkästään minulle itselleni, vaan myös kuvattaville. Kun on tehty pitkää hiihtopäivää ja energiavaje piinaa, kameran edessä kysymyksiin vastailu ei ollut kaikista mieluisinta hommaa. Onneksi retkikunnassa hyvin ymmärrettiin ja oli osattu varautua siihen, että se kuuluu meidän retkeen ja kaikkien vastuulla on kestää sitä myös kaikkein väsyttävimpinä hetkinä.

Jälkeenpäin olen tajunnut, että kuvaaminen tietyissä tilanteissa jopa helpotti psyykkistä kuormaa, vaikka pääsääntöisesti se ehkä menikin toisin päin. Kun oli jokin hermoja piinaava ja harmittava tilanne, esimerkiksi helikopterinoudon lykkääntyminen, monet olivat todella kettuuntuneita. Minä keskityin silloin kuvaamiseen ja saamaan kaiken mahdollisimman hyvin talteen enkä itse tilanteen ikävyyteen.

Olen tyytyväinen valmistuneeseen dokumenttiin, koska siihen saatiin tallennettua aidosti reissun

Tapio Rinne

"Me teimme sen!" Retkikunnan kaikki 11 jäsentä ja Suomen lippu pääsivät odottamaan helikopteria, joka veisi heidät Kulusukiin.

tapahtumia ja tunneskaalat, joita retkikunnan kanssa koettiin. Odotan niitä hetkiä, kun kiikkustuolissa katson dokumenttia ja varmasti tapan itseäni selkään, miten kannatti

nähdä se vaiva ja taltioida tällainen muisto yhdestä varmasti elämämme suurimmasta seikkailusta. ♦

Jäinen Taival -dokumentti esitettiin Bio Marlonissa 2.9.2019 loppuunmyydylle katsomolle. Paikalla olivat Tapio Soini (oik.) ja Tapio Rinne, elokuvan ohjaaja ja kuvaaja (keskellä). Seppo Kullas (vas.) sai järjestymään pitkin syksyä useita lisänäytäntöjä ja kiinnostuneita katsojia riitti.

Irja Niinimäki

Lapinkylän matka 1943

Teimme veljeni Veikon kanssa 17- ja 16-vuotiaina noin viikon kestäneen kyläilymatkan äidin sisaren Lempi Sepin perheen luokse Pohjois-Pohjanmaalle. He asuivat Paavolan pitäjän Lapinkylässä Pahala-nimistä tilaa. Tämä marraskuinen matka oli ensimmäinen kaukomatkeni maakunnan ulkopuolelle ja sen verran mielenkiintoinen, että se ansaitsee muisteluksen. Koska matkasta on kulunut hyvin pitkä aika, sinänsä hyvin säilyneisiin muistikuviin on saattanut pujahtaa jokunen epä-tarkkuus, jonka Veikko saa oikaista kirjoitukseni luettuaan.

Vierailukutsu tuli ehkä serkul-tamme Aililta. Lempi-täti oli kuollut joku vuosi aikaisemmin (1941), ja hänen tyttärensä Aili hoiti emännän tehtäviä kotitalossaan sillä aikaa kun Ailin mies Viljo Ketola oli sodassa. Seppiä Pahala-nimistä tilaa isännöi siis edesmenneen tätini puoliso Eeli Seppi. Lisäksi talossa asuivat Ailin pikku tyttäret Kerttu (3 v) ja Aino (2 v) sekä kasvatti Toivo Vernerinpoika Seppi, joka oli minua vuotta nuorempi. Sepin pojat Eino, Martti ja Jukka olivat sodassa, Aino-tytär Lapinkylän koululla emännöitsijänä ja Alli-tytär jo naimisissa Etelä-Suomessa.

Lempi-täidin perhe oli muuttanut Kauhajoelta Paavolan pitäjään 1920-luvun loppupuolella. Siihen aikaan maakunnastamme muutti paljon asukkaita Pohjois-Pohjanmaalle halvempien tilahintojen perässä. Sieltä sai kolminkertaisen pinta-alan oman maakuntamme hintatasoon verrattuna. Sepit olivat asuneet Savikylässä Rajalan tilalla, joka sijaitsi Ala-Knuuttilan numerossa, siis Varamäen naapurissa.

Oli sota-aikaa, viimeinen jatkosodan talvi alkamassa ja rintamalla asematovaihe menossa. Puutetta oli kaikesta, niin ruuasta kuin erilaisista jokapäiväisistä tavaroista. Maatiloilla ei sentään nälkää nähty,

mutta kaupunkilaiset joutuivat elelemään niukkojen korttiannosten varassa. Kaupoista yleisesti haluttu tavara loppui alkuunsa. Jos sattui paikalle, niin onnistui saamaan, tai sai tiskin alta, jos kauppias oli tuttu ja oli luvannut pitää varattuna.

Junassa rippipuvut päällä

Luultavasti saimme kotoa hevoskyydin Kauhajoen asemalle, josta juna lähti aamulla viiden ja kuuden välillä. Seitsemän seudussa oltiin Seinäjoella ja vaihdettiin Pohjanmaan junaan. Minä matkustin junassa aivan ensikertaa. Aikaisemmin olin ollut vain huviajelulla jonkin pysäkinvälin. Olimme silloin ikäisiksemme - Veikko 17- ja minä 16-vuotias - nykyaikaan verrattuna pienikokoisia. Meillä oli kummallakin päällämme rippipuvut, Veikolla parempi ja minulla harmaa, pula-ajan kankaasta ommeltu puku, jossa selkäkappaleet olivat hieman eriväriset. Sitä ei aivan helposti huomannut, eikä asia kiussannut yhtään, kun en värien erilaisuutta puvun päällä ollessa nähnyt.

Junassa matkustaminen oli mielenkiintoinen kokemus. Liikkeellä oli paljon lomailevia sotilaita, myös saksalaisia. Silloin oli aurinkoinen marraskuun päivä, pikkupakkasta ja lunta maassa, ainakin siellä Pohjois-Pohjanmaalla. Erityisesti mieleeni on jäänyt eräs nuori, ilmeisesti lomalta palaava vaaleatukkainen sotilas, joka nousi junaan Kokkolan jälkeen Kannuksen asemalta. Hän istui vaunuosastossamme parin penkkirivin päässä meitä vastapäätä, näytti hyvin totiselta eikä puhunut kenellekään mitään. Yht'äkkiä hän alkoi laulaa komealla tenoriäänellä laulua Kaunis valhe: "Se oli niin suurta, kaunista se oli niin, mutta kaunista valhetta vainen - -". Vau-nussa vallitsi hiljaisuus, kun kaikki kuuntelivat tunteella esitettyä iskel-

mää. Lopetettuaan laulamisen hän jatkoi totista, vaiteliasta istumistaan vaunun penkillä. Minä mietin, olisiko pojan tyttöystävä pettänyt ja hänen vuoksi purkanut suruaan laulamalla. Vieläkin muistan tuon nuoren sotilaan kasvopiirteet.

Iltapäivällä kolmen seudussa junamme ehti Lapin, nykyisen Tuomiojan, asemalle jossa Eeli-setä oli meitä vastassa hevosensa kanssa. Rekivällyissä köllötellen saavuimme muutaman kilometrin päässä sijaitsevaan Pahalaan. Siellä meitä odotti Ailin laittama ruokapöytä, jonka antimet meistä maistuivatkin herkullisilta, kun olimme vain vähäisiä eväitämme matkan varrella haukkailleet. Erityisesti minä ihastuin rieskaan, jota joka päivä paistettiin ja oli lämpimänä ruokapöydässä tarjolla.

Niin asetuimme taloksi ja puimme arkivaatteet päällemme, kun ei ollut tarkoitus yksistään herrastella vaan osallistua talon jokapäiväiseen menoon. Ensimmäisiä puuhiamme oli mennä Toivon kanssa Koivumaan taloon tekemään kauran oljista silppuja hevosen appeita varten. Käytimme käsin pyöritettävä silppuria. Appeeseen silppua kasteltiin ja sekaan heitettiin kaurajauhoja, minkä jäl-

keen tampiolla eli tarkoitusta varten tehdyllä kepillä sekoitettiin jauhot tasaisesti koko annokseen. Meidän murteellamme tätä hevosille annettavaa ruokaa sanottiin syrpyksi.

Jonain päivänä oli asiaa kaupan Heilalanperälle, jonne mentiin jalan. Veikko muistaakseni löysi sieltä ostettavaa, sinkkiämpäriin, kun niistä oli pulaa ja vasikoitten juottamisessa niitä tarvittiin. Ämpäri vietiin äidille tuliaisina. Kyläilimmekin muutamissa naapureissa, joissa oli ikäisiämme nuoria.

Vihille rasat kädessä

Sunnuntaina osallistuimme jumalanpalvelukseen Paavolan kirkossa. Kirkko oli huonosti lämmitetty, joten olimme vähän viluissamme. Saarnasta ja muista menoista en muista yksityiskohtia, mutta kirkonmenojen jälkeiset tapahtumat kyllä. Välittömästi jumalanpalveluksen päätyttyä kirkossa suoritettiin avioliittoon vihkiminen. Vihkipari oli sikäli erikoinen, että kyseessä olivat vanhat ihmiset: Heilalan ukko siellä morsiamensa kanssa vihittiin avioliittoon. Erityisesti jäi mieleeni, että sulhasella oli rasat kädessä vihkimisen aikana.

Samana sunnuntai-iltana menimme Lapinkylän seurantalolle iltamiin. Ohjelmasta muistan parhaiten, että lopuksi mentiin parimarssia puolitoista tuntia. Pelimannille oli tullut jokin este, joten marssittiin vain yhteislaulun ja puheensorinan säestyksellä. Hakujärjestys oli muistini mukaan vapaa eli sekahaku, ja meillä oli kovat tuurit. Taskussani oli huuliharppu, josta joku - olisiko ollut niitä naapurien nuoria - sattui tietämään. Ehdotettiin, että soittaisin sillä parimarssimusiikkia. Minulla oli siihen aikaan vahva itsetunto, enkä pannut kynttilääni vakan alle. Istuin näyttämön laidalle ja puhaltelin joitain iskelmämelodioita, joita jotenkin sinnepäin taisin. Parin kolmen kappaleen jälkeen lopetin soittelun, jolloin minulta vaadittiin selitystä. Totesin, että harpun ääni ei oikein tahtonut kuulua. Tosiasiassa hoksasin itse, ettei musiikkini ollut aivan esityskelpoista. No, marssi kuitenkin jatkui, ja varmaan jotkut naureskelivat, että onpas aika poika tuo etelän poika, joksi meitä siellä kutsuttiin, kun puhaltelee vaikka soittotaito oli mitä oli. Parimarssijat olivat pääasiassa ikäisiämme nuoria.

Vanhempi väki, jos sattui sota-ajan iltamissa olemaan, ei juuri marssimisesta välittänyt.

Meillä oli Pohjois-Pohjanmaan matkalla alun alkaen haaveena myös käynti Oulussa, joka oli suuri kaupunki. Eräänä aamuna sitten kolmisin, me ja Toivo, lähdimme junalla Ouluun, elämäni ensimmäiselle kaupunkimatkalle. Matka kesti vajaan tunnin, joten meille jäi Oulussa oloaika lähes koko marraskuinen päivä. Saimme evästä mukaamme, kun meillä ei ollut sellaisia elintarvik kortteja, joilla olisi ravintolasta saanut syötävää.

Suurkaupungissa

Oulussa riitti katselemista ja ihmettelemistä koko päiväksi. Heti asemalla oli vilinää, kun junat, asemalaituri ja aseman odotussalit olivat täynnä sotilaita, lomalle meneviä ja sieltä palaavia. Erityisesti pisti silmään saksalaisten sotilaitten paljous. He erotuivat parempien sotilasvaatteidensa ja muutenkin huolitellun ulkoasunsa puolesta selkeästi meikäläisistä. Toki suomalaistenkin sotilaiden oli lomalle lähtiessään vaihdettava rättimikolta siistimmät loma-asut, mutta eivät ne saksalaisten asuille vertoja vetäneet. Senkin heti huomasi, että saksalaisilla oli kovempi kuri, niin napakasti kantapäät kapsahtelivat ja sotamiehet terävästi tervehtivät upseereita. Näitä saksalaisia me eniten kaupungilla pälistelimme.

Koppalakkisia upseereita kyyditettiin kaupungilla kahden lämminverisen hevosen vetämissä nelipyöräisissä vaunuissa, jonka kuskipukilla istui sotilas ohjastamassa. Suljettuja marssiosastoja liikkui tavan takaa. Marssi oli täsmällistä ja vuoristokenkien metalliset ”limaskit” kilkkuivat katukiveystä vasten. Hauskimman näköinen ajopeli oli nelipyöräiset rattaat, joiden päällä oli kyljellään iso tammitynnöri tai tavallaan tynnöriin puolikas. Tätä tynnörivankkuria veti kaksi vankkaa hevosta, lienevätkö olleet rodultaan ardennereita. Lautaset olivat leveät ja häntä lyhyeksi leikattu. Ajuri istui ylhäällä tynnöriin nokalla ja jyrinä oli kova, kun kärrynpyörät kolisivat katukiveystä vasten. Tynnöreillä kuljetettiin saksalaisten ruokahuoltoon oleellisena osana kuuluvaa olutta.

Lyhyt marraskuun päivä kului nopeasti, sillä katseltavaa riitti kaupungilla ensikertalaiselle, ja taisimme

käydä kahvilassakin korviketta ostamassa eväitten palanpainikkeeksi.

Illansuussa paluumatkalle hankiutuessamme meille selvisi, että matkustajajunia ei enää etelän suuntaan menisikään kuin vasta lähempänä puoltayötä. Päätimme matkustaa tavarajunalla, joka oli juuri lähdössä. Meitä kyllä varoitettiin, että se on hidas juna, jolla ei ole tarkkaa aikataulua. Taisi kulua kolmisen tuntia matkaan Oulusta Lapin asemalle. Jokaisella asemalla juna suoritti vaunujen vaihtoja, jätti tyhjiä ja otti lastattuja vaunuja mukaan ja kappaletavaran passituskin vei oman aikansa. Olipahan sekin kokemus, mutta Pahalassa meistä oli jo ehditty huolestua.

Vierailuaika kului nopeasti ja edessä oli kotiinlähtö. Meille oli varattu paikkaliput yöjunaan, joka lähti Lapin asemalta lähellä puolta yötä. Jo alkuillasta saimme kyydin asemanseudulle ja odottelimme serkkumme Ainon luona. Hänellä oli siihen aikaan asunto koululla, jossa hän oli työssä, muistaakseni emäntänä tai jossain muussa toimessa. Veikko keskusteli Ainon kanssa maailman asioista, mutta minä nukahdin istuvilleni ja kellahdin sängyn päälle, josta minut vähän ennen junan lähtöä herätettiin.

Kotimatka sujui hyvin, ja minäkin jaksoin taas seuralla tapahtumia ympärillämme. Vasta Kokkolan jälkeen juna rupesi täyttymään tungokseen asti, enimmäkseen lomalta palaavista sotilasta. Härmän ja Lapuan seuduilla alkoi tuntua jo kotoisalta, kun sotilaat puhuivat leviää Etelä-Pohjanmaan murretta. Toisilla oli vielä kotiasioita mielessä, kellä lehmien poikimisia, kellä hevosen jalkavaivoja, ja nuoremmat puhuivat loman aikaisista tyttöreissuistaan.

Ikimuistoisesta kyläilymatkasta ja kaikesta sen aikana nähdystä ja koetusta oli kotona ja kavereille mieluisaa kertoa kuulumisia, olihan koettu paljon sellaista, mistä ei kotiseudulla tiedetty. Matka oli hyvin onnistunut, ja meitä oli Pahalassa pidetty kuin piispaa pappilassa. ♦

Ilmari Varamäen muistiinpanot sodan aikaisesta matkasta Pohjois-Pohjanmaalle ovat peräisin vuodelta 2008, jolloin reissusta oli kulunut 65 vuotta.

Harjankylä – hyvien mahdollisuuksien

Talvinen retkeilyalue

Harjankylä Kauhajoen pohjoisosassa on vahvaa maataloutta harjoittavien ihmisten kylä, missä on myös monipuolista, tosin pienimuotoista yrittäjyyttä. Kylän väestöpohja on monipuolinen ja ilahduttavasti myös nuoria perheitä on runsaasti kylässä. Harjankylässä on mahdollisuuksia, hyvä sijainti, puhdasta luontoa ja valokuitu osaan talouksia. Omatoimisesti kylän asukkaat olivat mukana rakentamassa Osuuskunta Hakukaistan valokuituverkkoa, mikä on nyt Elisän omistuksessa. Itse toimien luotiin nopeat valokuituyhteydet, kun teleyhtiöt eivät sellaisia tarjonneet, sivukyliin tarjolla oli vain hitaita ja huonosti toimivia yhteyksiä. Teollisuuttakin on ollut, kuten esimerkiksi huonekalutuotantoa, mistä voidaan mainita, että ehkä 80-luvun markkinoiden näyt-

tävimmät vesisängyt valmistettiin Harjankylässä ja parhaat vesipatjat tuotiin Nebraskasta USA:sta maamme markkinoille. Parhaimmillaan vesisänkyjä valmistettiin yli 10 hengen voimin ja lisäksi merkittävä määrä tuotteita myös alihankkijoilta. Valitettavasti 90-luvun laman vaikutukset vesisänkyjen ja huonekalujen myyntiin olivat rajut ja muutokset kovat.

Koulun menestyksestä riippuu koko kylän menestys

”Kyläkoulun olemassaolo ja säilyminen on näinä aikoina osoitus koko kylän elinvoimasta ja kulttuuritahdosta. Koulun menestyksestä riippuu koko kylän menestys. Oman kylän koulun juhla ja opetuksen

juhla sisältää jotakin siitä hengestä, mitä kylässä on koottu, mitä kukin kylän toiminnoissa mukana ollut ajattelee.” Näin todetaan Harjankylän kyläkirjassa, kun kuvataan Harjan ala-asteen 60-vuotisjuhlatapahtumia 40 vuotta sitten. Koulun pysymisestä antoi takeet juhlapuheen pitänyt entinen oppilas Toivo Saloranta ja näin vakuutti myös uusi kunnanjohtaja Jorma Rasinmäki myöhemmin samana vuonna. Koulun pito kuitenkin loppui Harjankylässä.

Sata vuotta sitten eli vuonna 1919 alkoi Harjankylän koulun historia. Ensimmäinen kouluvuosi Harjan ylemmällä kansakoululla alkoi 21.8.1919 kansakoulun ensimmäisellä vuosiosastolla sekä ylemmät osastot 1. päivänä lokakuuta. Oppilaita koulussa oli heti suurin sallittu määrä eli 42. Marraskuussa

Laavu retkeilijöiden käytettävissä

1919 aloitettiin myös jatko-opetus ja oppilaita oli 32. Ensimmäiseksi opettajaksi oli valittu Juho Emil Harja Jurvasta.

Koulun alkaessa oli talollinen Emil Raivio lahjoittanut 0,75 ha tontin koulurakennusta varten ja opettajan käyttöön myynyt edullisesti n. 1,4 ha viljelysmaata. Opettaja J.E. Harja laati piirustukset ja kunnanvaltuusto hyväksyi ne joulukuulla 1920. Koulun rakentaminen annettiin 19. päivänä maaliskuuta 1922 talokkaalle Bernhard Palo-ojalle Hyypän kylästä 33.000 mk:n urakkasummasta. Syyskuussa 1923 koulurakennus oli siinä määrin valmis, että koulutyö omissa tiloissa voitiin vähitellen alkaa. Vihkiäisjuhlaa vietettiin 12. päivänä joulukuuta 1923.

Tänä päivänäkin kyseinen koulurakennus seisoo ylväänä paikallaan

ja on arvokkaassa käytössä Perhekoti Harjulan omistuksessa. Rakennus on säilyttänyt ryhtinsä lähes sadan vuoden ajan ilman sisäilmaongelmia ja muita vaivoja.

Lempi ja Eemil Raivion lastenlapset jälkipolvineen kokoontuivat elokuun alussa 2018 neljättä kertaa Kauhajoella. Nyt juhlapaikkana oli Lempin ja Eemilin tyttären Impin pojan Heikki Aholan koti, joka sijaitsee aivan Harjankylän koulun naapurissa. Juuri tuo koulu nousi aikoinaan Raivion pariskunnan avulla heidän lahjoitettuansa tontin koulua varten ja viljelysmaata opettajalle. Halu antaa lapsille mahdollisuus koulutukseen ajoi pariskunnan muuttamaan juuri Kauhajoelle. He olivat molemmat kotoisin Virroilta suurista perheistä ja ajattelivat Etelä-Pohjanmaalla olevan paremmat kou-

luttautumismahdollisuudet heidän kuudelle lapselleen.

Yhteistyön tärkeys ymmärretään

Kylien yhteistyö ja yhteistyö kylissä on tärkeätä ja yhteistyön parantamiseen ja lisäämiseen pitäisi panostaa. Harjankylä on todella sijainniltaan hyvä, niin Kauhajoen kuin Kurikan keskuksiin on vain runsaan 10 km:n matka ja Seinäjokikin on hyvän tien takana. Kylä sopii mainiosti uusillekin perheille, jotka arvostavat omaa rauhaa ja riittävän isoja tontteja rakentamista varten. Turvallisen liikkumisen kannalta kevyen liikenteen väylä Laitasaaresta Aronkylään olisi todella tarpeellinen ja eipä olisi pahitteeksi toiseen suuntaan aina Kurikkaan asti. Luonto on lähellä ja

Reitti ylös Laitasaaren mäen päälle.

Laitasaaren alueen tarjoamat mahdollisuudet ulkoiluun mahtavat. Tätä aluetta kannattaisi vielä kehittää ja kehittää myös jo vuosikymmeniä sitten suunnitellut luontoreitit Sotkasta Laitasaaren kautta Pitkämön leirintäalueelle riittävän monipuolisiksi ja siten tarjota hyviä hiihto- ja retkeilyreittejä kaikille kiinnostuneille. Ulkoilu lisääntyy ja entistä useammat arvostavat hyviä reittejä ja palveluja.

Laitasaaren kodassa on mukava paistaa makkaraa ja syödä eväitä pulkkamäen ja hiihtämisen jälkeen.

Tulevaisuudessakin elävä ja toimelias kylä

Kun ajatellaan tulevaisuutta, niin puhtaan luonnon, lähiruuan ja joustavien yhteyksien merkitys kasvaa ja näitä kaikkia Harjankylä voi tarjota. Kaupungin pitäisi muistaa myös se, että kylissä on aina ollut paljon toimintaa, paljon omatoimista toimintaa ja myös sellaista, mihin kaupunki ei ole voinut tai halunnut panostaa eikä ohjata julkisia rahoja. Harjankylässä on edellytykset monipuoliseen maatalouteen ja sen kehittämiseen, monipuoliseen yritystoimintaan ja laadukkaaseen asumiseen viihtyisässä ympäristössä kohtuullisen etäisyyden päässä useammastakin keskuksesta, joten kannattaa pitää mielessä, kun kaupungin kehityssuuntia mietitään. ♦

**Heikki Ahola, teksti ja kuvat
eläkeläinen, yrittäjä
Kauhajoen Harjankylästä**

joulunaukaisu

vuosia sitten elin jonkin aikaa nuoren, vielä pentumaisen leikkisän *Kismetin* kanssa (*turkin-kielinen sana viitanee "kohtaloon"*)

tämä viehättävä kissaneiti jekutteli minua ihan miten tahtoi, mennen tullen

kun kerrankin kirjoittelin tulevan joulun puheita keittiön pöydän ääressä, hän keksi yllättäen, noin vain - ihan "muina neiteinä", röyhkeästi röhnäyttää itsensä pöydän paperiviidakkoon, sanomalehden ja työpapereitteni päälle – (*halusi mokoma leikkiä "silakkaa", sitä että kietoisin hänet rapisevaan sanomalehteen – muka suurtakin huvia!*)

Kysäisin, haluaisiko hän ottaa itselleen vähän suurempaakin vastuuta tulevan joulusesongin moninaisista toimista ja tehtävistä. Mutta katinkontit ja kissanviikset sentään – hän huokaisi, painoi sievän päänsä kypäliään vasten, kiertyi kerälle niiden minun paperieni – (*Tärkeitten ja Kiireellisten*) päälle, oli siinä sitten autuaana - kuin ei olisi lainkaan huomannut viereistä hätääni.

Uupuneena jatkoin puheiden puurtamista, mutta erään Erityisen wiiksien välistä tuntui kuuluvan viehko naukaisu, ikään kuin ...

"hywää ... miau ... Jouluwa!"

Hannu Syrjälähti

Hä, mihinä, koska

Menin taannoon entiselle työmaalle. Tietysti ovensuus moriestin hövelisti: Hyvää päivää kuraa! Kun jokku ouroommat ei oikeen ollu träillä, täytyy antaa pienen selevennyksen. Kuraa on kans hyvää päivää. Toottahan kaikki ruottia joutunu tai saanu koulus opetella. Mei vain osaa sanua kunnolla reetä. Täälön jokapäivääsehen puuehin palio seattu ruottalaasia sanoja. Meilläki oli aina kartteekit klasiis, hantuuki roikkuu pesupaikan naulas ja tarvittaas vrettihin nästyki plakkarista. Kerra naapurin isäntä päivitteli, jotta kossi juoksi prottomia sen veekeen. Viiren sanan lausahrukses ei ollu kun yks sana selevää suomia.

Ree-kiriaan on Etelä-Pohjanmaalla joka pitäjäs, mutta meillon kaks aiva omaa kiriaanta: kroo ja plee. Kroikootella kiriootetahan kroolla. Varsinki jo mukamasta lämpöösillä kevätlimoolla heleposti nuoremmat nolouuttansa kroikoote- loo ja saa nenänsä niin tukkooseksi, jotta nästykiä pitää yhtä teheren vaihtaa kuivempahan. Kropsu kans meillä kiriooretahan kroolla. Vaikka kurikkalaaset puhuuki meirän kans hyvin samalla lailla, ei niilloo meirän kroota kropsusnansa. Kainaaston luhurilla joku flikkaanen opetti suluhastansa tavaamahan, jotta se kans saais rippikoulunsa päätinkihin, jotta pääsis vihiille. Kiiruski jo pakkas päälle, kun essukangaski oli jo kohollansa. Ulukopalstaan kurikkalaasilloli tietysti kropsua eväsnä, ja siitä se alakas. Krääkkänä oo pee krop äksänä uu su kropsu.

Kurikkalaasille ja osin ilimajokisillekki jäi Kauhajoen itsenästytytä puolitoista vuosisataa sitte ulukopalstoona isoo hanttales Kainaaston jokivarsia Norinkylästä melekeen Kirkolle asti. Siä oli tihä kytökämpään ja kesänavettaan verkosto. Niitä asutti enimmäksensä talojen flikat ja piiat. Kauhajoen pojijat piti ittestänsä selevänä, jotta non niille tyrkyllä. Yks sun toinenki kloppi pruukas syyspimiän viuhkees kulukia kopistoksilla hialle pääsyn toivos. Kytökämppäasutuksen takia vanahat alueen suvut onki aiva se-

kaasinsa. Me emännän kans oomma elävät esimerkit moisesta. Vaikka sen mamma ja pappa muutti Kauhajoelle Ilimajoelta kaksyrtäluvulla, on Mikko Latva-Kakkuri Kurikasta yks yhtöhöönen kantaisä. Murretkaa ei palio erua toisistansa. Pleellä kiriootetahan pleetu, mikon monen sortin etupleetuna julukisivua. Etupleetu on miesten pujetiski, mikon tarkoon varieltava remottamasta ennen viirenkympin ikää. Myöhemmin sei oo niin kranttua.

Hyypän perukat on niin kaukana, jotta siä puhutahanki eri sorttihin. Kauhajoen koko tuli leviämmäättekki seleväksi joskus kahareksankymmentäluvulla Helsingi eteläpohjojalaasten juhulis, minkä ohojelman esittämises oli Kauhajoen vooro. Kun sikäläinen vastuuhenkilö oli puhunu neliökilomeeteriistä ja kunnan tervehyksen tuoja hehtaariista kuvaamahan Kauhajoen kokua, halusin juontajana seleventää asiaa. Kun aikoonansa Muuraahaasen ja Vakkurin rajoolta joku kuluki pyörällä Hariankyläs frioos, sillolis ollu enää sama matka pyörällä Seinäjoelle Kurikan ja Ilimajoen läpi.

Tauolla professori Yli-Vakkuri tuli jututtamahan, koska kaukana Helesingis toin esille sen pienen kotokylän. Se lupas järiestä kesällä Vakkurinkyläs yhtöhöösen juttutuokion. Professori kerkis kumminki kuolemahan, mutta kylän asioosta juteltihin helsinkiläsen kans kesällä. Se katteli kauppas mua tuntiaksensa, ja mä sanoon, jotta mä oon se ja soot Perähyypästä sen poika. Liki puoli vuosisataa oli viime tapaamisesta. Soli muutoon sen polokupyöräfriiarin poika. Kyllöli friiooreisut käynny totehen, kun juttukaverina oli jo kolomattaki polovia raavas opettajan viras oleva mies. Ei Perähyypän poika aikoonansa turhia venytely polokupyöränsä kettinkää satakilomeeterisellä friiooreisulla.

Hoksaakahan kiriakaupan flikka antaa mulle uure Mitä missä milloin -kirian, kun pyyrän uusinta Hä mihinä koska? ♦

Boldog karácsonyt!

Vaikka joulua vietetään suurimmas-
sa osassa maailman maita, sen tra-
ditiot vaihtelevat maittain. Vuodesta
2008 Suomessa asunut Kansainväli-
suyskeskus INKAN maahanmuutto-
koordinaattori Agnes Szeman kertoo
Unkarin joulunvietosta.

Kun Suomessa juhlietaan itsenäi-
suyspäivää 6.12., Unkarissa tuodaan
lapsille karkkeja tai vitsoja. Tuojana
on Pyhä Nikolaus, Mikulás, jota
myös joulupukiksi kutsutaan.

Ja kyllä, Unkariin pukki tulee
Suomesta.

Unkarilaiset kaali- kääryleet padassa

Raaka-aineet:

700 g jauhelihaa
150 g savupekonia
200 g riisiä
1 kg hapankaalia
20 lehteä kaalia
2 sipulia
2-4 valkosipulikynttä
1 kananmuna
suolaa
jauhettua pippuria ja kuminaa
maustepaprikkaa
meiramia

Savustettu pekoni pilkotaan
pieniksi kuutioiksi, sipulit hie-
nonnetaan, ja valkosipulinkyntet
murskataan. Kaalin lehtisuonet
poistetaan, riisi haudutetaan
puolikypsäksi.

Pekonikuutiot paistetaan,
sipulit paistetaan pekonin ras-
vassa ja niihin lisätään jauhettu
sianliha ja riisi. Seos maustetaan
paprikalla, suolalla, pippurilla,
kuminalla, meiramilla ja valkosi-
pulilla. Seokseen lisätään muna
sitomaan massaa. Täyte laitetaan
kaalinlehdille. Hapankaalista 2/3
laitetaan suuren padan pohjalle,
sen päälle tulee täytetyt kääryleet
ja päällimmäiseksi tulevat loput
hapankaalit. Päälle kaadetaan vet-
tä ja annetaan kiehua pehmeäksi.
Tarjotaan smetanin kanssa.

*Viisivuotias Agnes Szeman sai Mi-
kulákselta 1980-luvun herkkuja. Vit-
sojakin tuli.*

”Mikulás tulee 5. ja 6. päivän
välisenä yönä ja tuo lapsille karkke-
ja. Huonosti käyttäytyneille lapsille
hän tuo kullanväriseksi maalatun
vitsan”, Agnes kertoo.

Ennen Mikuláksen vierailua lasten
täytyy siivota huoneensa ja talvisaap-
pansa. Ne asetetaan ikkunalaudalle
ulos tai oven eteen, sillä joulupukki
laittaa tuomisensa saappaan sisään.

Agnes muistaa omasta lapsuudek-
seen 1980-luvulla, että hänen saap-
paistaan löytyi sen ajan harvinaisia
herkkuja eli pähkinöitä, mandariine-
ja ja banaaneja.

”Silloin kauppoissa ei ollut tuol-
laisia hedelmiä usein myynnissä.”

Tästä alkaa joulun odotus. Ad-
venttikynttilät sytytetään joka sun-
nuntai, jotka on nimetty pronssi-,
hopea- ja kultasunnuntaiksi.

Punaista keittoa joulupöydässä

Unkarin joulu on perhejuhla samoin
kuin Suomessa. Aattoamuna koris-
tellaan kuusi paperipäällysteisillä
karkeilla ja muilla koristeilla.

”Karkit syödään, mutta paperi
laitetaan takaisin kuuseen. Hetken
kuluttua on vaikea enää löytää kark-
keja, on vain paperit tallella.”

Agnes Szemanin arkisto

Joulupöytään kuuluu veteen teh-
ty kalakeitto, jonka kalana on karppi
ja mausteena paprika, joka antaa kei-
tolle täysin punaisen värin. Pöydästä
voi löytyä myös sikaa, kanaa tai täy-
tetty kalkkuna, mutta minkäänlaisia
laatikkoruokia Suomen tapaan ei ole.
”Jälkiruokina on todella runsaasti
erilaisia leivoksia, joissa käytetään
paljon unikonsiemeniä. Minun lem-
piherkkuni on mákos guba, jossa on
maitoa, hunajaa ja patonkia.”
Aattona syödään paljon ja juhla-
vasti. Oman perheen lisäksi paikalla
voivat olla myös isovanhemmat.

Agnes Szemanin arkisto

*Joulu on Unkarissa suurempi juhla kuin uusivuosi. Jouluna juhlietaan suvun,
uutenavuotena ystävien kanssa.*

Aattoiltana lahjat tulevat kuusen alle. Antajana ei ole joulupukki vaan pikku Jeesus, Jézuska.

”Lapset menevät puolenpäivän maissa suihkuun ja psysyvät sen jälkeen huoneissaan siihen asti, kun äiti tai isä soittaa kelloa. Lapset tulevat huoneistaan syömään ja huomaavat lahjat kuusen alla.”

Ensimmäinen ja toinen joulupäivä vierailaan sukulaisten luona, syödään hyvin ja annetaan lahjoja. Joulupäivänä mennään yökirkkoon.

Joulupäivien ruokiin kuuluu kaalikääryleet.

”Mutta täyte ei ole makea niin kuin täällä, vaan hyvin mausteinen, ja ne tehdään hapankaaliin.”

Joululaulujen lisäksi unkarilaisilla on monia joulurunoja, joita esitetään niin kouluissa, kirkoissa kuin kotona.

Agnes pitää kiinni Unkarin joulutavoista. Mikulás tulee joulukuun kuudennen päivän yönä ja pikku-Jeesus tuo lahjat kuusen alle jouluaattona. Joulupukkia ei tule. Samoin voi olla muidenkin Suupohjaan asettuneiden unkarilaisten kotona. Heitä asuu täällä noin 150, joista suurin osa Kauhajoella. Toivottakaamme meille kaikille hyvää joulua, Boldog karácsonyt! ♦

Agnes Szemanin arkisto

Unkarilainen joulurulla

Aineet:

5 dl vehnä jauhoja
100 g voita tai leivontamargariinia
1/4 pkt hiivaa
1/2 dl tomusokeria
1/2 dl vettä
riipaus suolaa
1 kananmunan keltuainen

Voiteluun

1 valkuainen

Pähkinätäyte

1 dl rusinoita
2 (n. 250 g) hapahkoa omenaa
200 g saksanpähkinöitä
2 1/2 dl tomusokeria
1/2 dl paistonkestävää aprikoosimarmeladia

Ohje:

Nypi jauhot ja voi keskenään. Sekoita hiiva ja sokeri kädenlämpöiseen veteen ja anna seoksen seisoa 5 minuuttia. Lisää hiiva-sokeriseos, suola ja keltuainen taikinaan. Vaivaa taikina tasaiseksi. Jaa taikina kahteen osaan. Jauhota taikinapalojen pinnat ja nostata jauhotetulla leivinpöydällä leiviniinan alla noin tunti. Valmista sillä aikaa täyte.

Liota rusinoita kylmässä vedessä 5 minuuttia ja valuta vesi pois. Leikkaa rusinat pieniksi paloiksi. Kuori ja raasta omenat karkealla raastinterällä. Jauha saksanpähkinät monitoimikoneessa, kunnes jauhe muuttuu tahnamaiseksi. Sekoita jauhettu saksanpähkinä, tomusokeri, rusinat, omenaraaste ja marmeladi kattilassa. Kuumenna kiehuvaksi ja jäähdytä.

Kauli kohonneet taikinapalat jauhotetulla alustalla kahdeksi 20 x 30 senttimetrin kokoiseksi levyksi. Tasaa reunat taikinapyörällä. Levitä täyte tasaisesti levyjen päälle. Rullaa levyt tiiviiksi rulliksi. Aloita rullaus levyn lyhyemmästä sivusta. Nosta valmiit rullat leivinpappein päälle saumapuoli alaspäin.

Voitele pinnat huolellisesti munanvalkuaisella. Anna vetäytyä viileässä noin puoli tuntia ja voitele pinnat uudestaan ja anna vetäytyä vähintään 15 minuuttia. Laita uuniin laakea vesiastia, jotta paisto-olosuhteet olisivat kosteammat. Paista rullia 200-asteisen uunin keskitasolla noin 20 minuuttia eli kunnes pinta on kauniin ruskea.

Jäähdytä rullat pellillä täysin kylmiksi, kääri ne folioon ja säilytä viileässä. Ripottele rullan pinnalle tomusokeria ennen tarjoilua. Tarjoa kahvipöydässä. Rullat säilyvät hyvin jääkaapissa ja ne voi myös pakastaa.

Unkarissa lahjavuoret ovat samanlaisia kuin Suomessa.

1997

Kauhajoki-Seura käynnisti ensimmäisen EU-hankkeen:
Mens sana in corpore sano.

4H

eli Harkinta, Harjaannus, Hyvyys ja Hyvinvointi vuonna

Nina Lauhaluoma

Kesäleiriläisiä Sotkassa 2017.

Kauhajoen 4H-yhdistys ry on yli 90-vuotias nuorisojärjestö. Vanhemmat ihmiset muistavat järjestön porkkanankasvatuksesta ja kesäposuista, joita kasvattamalla saattoi tienata rahaa. Toimintaympäristö on muuttunut paljon 90 vuodessa, mutta arvopohja on pysynyt samana. Harkinta, harjaannus, hyvyys ja hyvinvointi, nuo neljä H:oota, ovat kulkeneet läpi vuosikymmenten kantavana ajatuksena järjestössä.

4H pyrkii omalta osaltaan tukemaan lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä aktiiviseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja yritteliääksi. Edelleen nuori voi halutessaan kasvattaa vihanneksia ja myydä niitä vaikka Ruokamessuilla, tänä päivänä sitä kutsutaan 4H-yrittäjyydeksi.

Muita avaintuotteitamme ovat lasten kerhotoiminta, nuorten kurssit ja työllistäminen. Kaikkien näiden avaintuotteiden pitäisi jokaisessa 4H-yhdistyksessä kautta suomenniemen. Pääsääntöisesti jokaisessa 4H-yhdistyksessä työskentelee palkattu henkilö, toiminnanjohtaja, joka vastaa yhdistyksen toiminnasta. Tämä erottaa 4H:n monesta muusta järjestöstä.

Avaintuotteiden lisäksi yhdistyksessä tehdään paljon muutakin, koska nuorisotyön toteuttaminen palkatulla henkilöllä tarvitsee rahoituksen. Viime vuosina merkittävät avustuksemme, valtion tuki ja kaupungin avustus, ovat tippuneet. Oma varainhankinta ja elinkeinotoiminta ovat varmistamassa yhdistyksen toimintaedellytyksiä tuleville vuosille.

Myös Leader-hankkeet mahdollistavat uudenlaisen toiminnan yhdistyksessämme. Tällä hetkellä käynnissä on You Are Star-niminen hanke, joka auttaa nuoria työllistymään ja perustamaan 4H-yrityksiä sekä toteuttamaan kansainvälisen vaihdon. Elinkeinotoimintaamme ovat mm. jäätelökioskitoiminta ja Sotkanpirtin pyörittäminen.

Olemme aina tehneet tiivistä yhteistyötä Kauhajoen kaupungin kanssa. 4H on ollut mukana Ruokamessujen toteutuksessa, vuosittain

Tämä vuoden Ruokamessuilla nuoren 4H-yrittäjän tekemiä puutöitä esitteli hanketyöntekijä Ronja Kuokkanen.

monissa kaupungin tapahtumissa (mm. PlayCity, yökirjasto ja perherieha) ja 2018 aloitimme aamu- ja ilta-päivätoiminnan tuottamisen yhdellä ryhmällä koulukeskuksessa. Syksyllä 2019 kasvatimme tätä toimintaa niin, että koulukeskuksen aamu- ja ilta-päivätoiminnan lisäksi meillä on ryhmät myös Arossa ja Filppulassa. Vuonna 2018 Teuvan 4H-yhdistys jouduttiin lakkauttamaan, ja sen jälkeen olemme aktivoituneet järjestämään 4H-toimintaa myös Teuvalla.

Tätä kirjoittaessa, syyskuussa 2019 Kauhajoen 4H-yhdistyksen palkkalistoilla on 7 kokopäiväistä työntekijää. Vuosittain tilastoimme toimintaamme valtionapua varten ja tilastot valmistuvat aina alkuvuodesta. Viime vuosina tilastot ovat näyttäneet hyviltä aktiivisen toiminnan ansiosta. Nuorille maksamme palkkoja tuhansia, jopa kymmeniä tuhansia euroja vuosittain. 4H-yritysten määrä on kasvussa ja

Nina Lauhaluoma

Säilykekurssilaisia vuodelta 1928.

yrittäjien myynnit kasvavat vuosittain. Kerhoja on toistakymmentä ja kerholaisia tavoitamme viikoittain noin satakunta. Lisäksi olemme viime vuosina hankkeiden avulla järjestäneet nuorille laadukkaita ja hyödyllisiä kursseja parantamaan omaa osaamista (mm. hygieniapassi, lastenhoito, puutarhanhoito). Myös 4H:n päiväleireistä Sotkanpirtillä on tullut suosittuja.

Joka vuosi toistuva perinne on myös lannoitesäkkikeräys Hyypäntien lumenkaatopaikalla, jonne tuodaan vuosittain rekkakuorma muovia kierrätykseen. Lisäksi järjestämme koululaisille metsäpäiviä metsäsäätien tuella ja olemme käyneet pitämässä nuorille Ajokortti työelämään -kurssia, jossa opiskellaan työelämätaitoja. Olemme hoitaneet isojakin kahvituksia ja paljon, paljon muuta.

Yksi asia, mistä 4H-toiminnanjohtajana voi olla kiitollinen, on positiivinen vastaanotto ja hyvät yhteistyökumppanit: kaupunki, yritykset ja yhdistykset ja yksityishenkilöt. Tätä työtä tehdään katsomatta kelloa, suurella sydämellä ja yrittäjämäisellä

Kauhajoen 4H-yhdistyksen arkisto

työotteella. Se myös antaa paljon. Ihania kerholaisia, aktiivisia nuoria ja heidän kasvunsa seuraamista kohti aktiivista kansalaisuutta. Olen ollut toiminnanjohtajana 7 vuotta. Jo siinä ajassa olen nähnyt monen pienen kerholaisen kasvavan ja heistä on saattanut tulla nurmikonleikkajia tai kerhonojajia yhdistykseen. Olen myös huomannut, että lapsen tai nuoren oma aktiivisuus lisää uusia mahdollisuuksia, jotka vievät lähemmäs omia unelmia tai estävät

syрjäytymistä. Tästä esimerkkinä 4H-yrittäjä, jolle valokuvausharrastus on tuonut rahan lisäksi tärkeitä kontakteja sekä opettajan töitä kansalaisopiston valokuvauskurssilla.

Näen, että 4H:n arvot kantavat järjestöä myös pitkälle tulevaisuuteen. Toki mikään ei tule itsestään, vaan töitäkin pitää tehdä. Kun yhdistyksen olemassaolo ja tarkoitus on kirkkaana mielessä, valaisee se tietä myös pimeinä aikoina. Tarvitsemme lapsia ja nuoria, jotka osaavat kunnioittaa luontoa ja toisia ihmisiä. Heillä on tietoja ja taitoja, joita aktiivinen kansalainen tarvitsee. He yrittävät, ovat ahkeria ja osaavat auttaa heikompia. Heillä on aineksia hyvään elämään. ♦

Nina Lauhaluoma
Toiminnanjohtaja

Nina Lauhaluoma

Safkasankarit-kerholaiset Tara ja Jose esiintymässä Ruokamessuilla tänä vuonna.

Amerikansuomalaiset sukulaiseni

1900-luvun vaihteessa Laurusen talosta, tunnettiin myös Yli-Laurusena, lähti kolme veljestä – Alfred, Isakki ja Ludvig - Amerikkaan. Isoisäni Matti Panula oli naimisissa veljesten sisaren Maria Vilhelminan kanssa. Sitten Mattikin lähti Kanadaan vuonna 1912, lankomiestensä esimerkkiä seuraten, mutta Maria-vaimo jäi Suomeen kolmen lapsen kanssa. Matti-poika oli 11, Edvin kaksivuotias ja Toivo-isäni syntyi vuonna 1912, puoli vuotta isänsä Kanadaan lähdön jälkeen. Matti muisti isänsä, kun nuoruudessa juttelin hänen kanssaan.

Kuultujen tarinoiden mukaan oli muitakin siirtolaisorpoja. Asia tuli esiin, kun tamperelainen tutkija haastatteli isääni orpoudesta.

Isoisäni Matin elämää

Matti siirtyi Kanadasta Amerikkaan vuonna 1918 Rock Springsin alueelle Wyomingin osavaltioon, mihin Laurusen veljekset olivat aiemmin muuttaneet – oletan hänen halunneen olla ”omiensa” seurassa. Maahantulohakemuksessa oli myös

Laurusen veljekset Ludvig ja Alfred lähtivät Amerikkaan 1900-luvun alussa. Ludvig muutti vuonna 1914 pysyvästi takaisin Suomeen ja Kauhajoelle.

Maria-vaimon nimi. Ei ole tietoa, miksi Maria ei lännelle lähtenyt, vaan myi heidän pienen maatilansa ja muutti lapsineen Latva-Panulaan, missä Matin äiti Albertiina asui. Talo oli Ranta-Knuutilan omistuksessa. Rahaa Matti lähetti vaimolleen – niin Maria aikoinaan kertoi äidilleni. Hämärän peitossa on, kuinka kauan ja lähettikö rahaa vielä muutettuaan Amerikan puolelle.

Netin kautta ilmeni, että Matti oli tehnyt työsopimuksen maahanmuuttohakemuksen jälkeen. Työnantajana oli suomalaissyntyinen karjatilallinen Andrew Kortes. Työnkuvaa en tiedä – kotimaassa hän oli maanviljelijä, seppä ja kirvesmies, Kanadassa ainakin alkuaikana hän työskenteli seppänä rautatietyömailla. Minulla on Matin kaverilleen Julius Frii pergille lähettämä kirje,

Matti Latva-Panulan arkisto

Matti Latva-Panulan arkisto

Isakki Laurunen (edessä 2. vas.) jäi Amerikkaan vaimonsa Annan (edessä 2. oik.) kanssa. Heidän lapsiaan olivat Helen (ylhäällä vas.), Anne, Helmi, Andrew, Matt, Toivo (alhaalla vas.) sekä Lesliea-vauva. Myös poikamiehenä Amerikassa elänyt Alfred on päässyt kuvaan.

missä hän toivoi, että tämä tulisi myös Kanadaan rautatietyömaille, koska kivimiehistä oli pulaa. Julius oli tunnettu kivimies, mutta hän ei Amerikkaan lähtenyt. Juliuksen sukunimi on muuttunut Kytöharjuksi. Isäni sai käsiinsä tuon Matin lähettämän kirjeen Kytöharjun suvulta 1980-luvulta. Se oli löytynyt taloremontin yhteydessä.

Matti kuoli Wyomingin osavaltiossa 1924. Muutama vuosi sitten aloin etsiä isoisäni Matin hautaa, ensin Kanadasta, koska en tiennyt hänen muutostaan Wyomingiin. Myös tuttavani koetti löytää oman isoisänsä Kanadasta. Netin kautta hän siirtyi etsimään Amerikan puolelta. Isoisäänsä hän ei löytänyt, mutta löysi Rock Springsin alueelta Hannan hautausmaalta haudan, jonka kivessä luoki vain pelkkä ”Panula”. Hauta siis löytyi samalta alueelta, mihin Marian kolme veljeä olivat asettuneet.

Elokuussa 2018 Amerikasta tuli käymään kaksi Laurusen suvun rouvaa, serkkuset Sandra ja Judy. He kutsuivat Laurusen sukua illalliselle Kauhajoen Krouviin. Seuraavana päivänä he sukuloivat Ilmajoella, jolloin hautapaikka-asia tuli Sandran kanssa puheeksi. Hän lupasi selvittää asian. Sandra oli poikansa kanssa tehnyt tutkimuksia ja he olivat tulleet siihen tulokseen, että hautapaikka on Matin. Siihen päättyivät etsinnät minun osaltani. Sain Sandraalta vielä valokuvia Korteen karjatilalla työskennelleistä henkilöistä.

Laurusen veljekset ja Matin jälkipolvi

Laurusen kolmesta veljeksestä Ludvig palasi Suomeen ja Lauruseen. Vuonna 1907 hän muutti ensin Lohtajalle vaimonsa sekä Toivo- ja Valtepoikiensa kanssa. Vaimon kuoltua

vuonna 1910 hän palasi Lauruseen, mutta jo samana vuonna lähti takaisin lännelle. Pojat jäivät mummonsä luokse. Ludvig ei kauan Amerikassa viihtynyt vaan muutti 1914 Kauhajolle ja osti tilan. Silloin loppui hänen reissaamisensa, mutta pojat Toivo ja Valte lähtivät etelään miehen ikään päästyään.

Mitenkä nämä Isakki ja Alfred asettuivat uuteen maahan? Ahkerina nuorina miehinä työtä tehden he saivat uuden kotimaan. Alfred eli poikamiehen elämää, eikä meillä hänestä ole kovinkaan paljon tarinoita. Laurusen suku lännellä muodostuu Isakin jälkeläisistä, mutta myös Ludvigin poikain jälkeläiset ovat lisäämässä sukua.

Myös setäni, Matin poika Edwin, lähti Amerikkaan vuonna 1947.

Hänen lähtönsä muistan. Hän työskenteli Kauhajoella kotitalouskoulun maatilalla etumiehenä ja kutsui minut ongelle koulun rantaan. Siellä hän kertoi lähtevänsä Amerikkaan Helka-vaimonsa ja ottopoika Pekan kanssa. Määränpää oli Rock Springsin alue, missä Ludvig Laurusen pojat Valte ja Toivo asuivat.

Tätä kirjoittaessani pohdin, mitä Amerikan sukulaiset ajattelivat kotimaansa sukulaisista ja miten elämä heitä kuljetti. Isoisääni minulla ei ole muuta kontaktia kuin Kytöharjuilta saatu kirje ja työhuoneen seinällä oleva valokuva, jossa Matti on Maria-vaimonsa kanssa. Olen kuullut, että kuva on otettu vähän ennen Matin lähtöä. Seinällä on myös tākänä, jossa on Matin nimi ja vuosiluku 1906. Katsellessani heitä siinä hermistyn

Matti Latva-Panulan arkisto

Judy (1.alh. vas.) ja Janice (alh. 2. oik.) tapasivat Suomen sukulaisiaan viimeksi kesällä 2018.

12.6.2002

*Kauhajoen kaupunki myi
1 eurolla Ollonqvistin purkutuomiolla
olleen kauppakartanon Kauhajoki-Seuralle.*

ja ajattelen, kunpa isänikin olisi saanut lopulliset tiedot oman isänsä kohtalosta. Mummoni Maria Vilhelmiina kuoli 1944, joten häneen pääsin tutustumaan. Kyllä varmaan Matin äiti Albertiinakin oli odottanut, että poika olisi tullut kotiin perheensä luokse. Albertiina kuoli 1937 ja hänen miehensä jo 1897.

Amerikanvieraita ja kyläilyä

Oli vuosi 2004, kun Kauhajoelle tuli yllättäen kolme Laurusen sukuista rouvaa etsimään sukulaisiaan. Skandinavian kierroksellaan olivat tulleet Helsinkiin ja kysyneet bussikuljettajalta, että missä on sellainen paikka kuin Kauhajoki. Kuljettaja oli sanonut, että siellä, missä ei ole mitään.

Sisarukset Judy ja Janice ovat Iisakin jälkeläisiä kolmannessa polvessa. Sandra on Ludvigin Valte-pojan tytär. Sisarukset asuvat Coloradossa Denverin kaupungissa ja Sandra Kaliforniassa, minne muutti Wyomingin osavaltiosta Rock Springsin alueelta. Hän tapasi tätinsä Ludvigin tyttären toisesta avioliitosta.

He olivat kovin kiinnostuneita suvustaan, sillä vanhempansa eivät olleet kovin paljon Suomesta ja sukulaisista puhuneet. Mutta kyllä sieltä sodan aikana mummalle tuli ns. Amerikan paketteja.

Tämän vierailun jälkeen ja heidän toivomuksestaan aloin kirjoittaa Laurusen suvun tarinaa. Isäni muisteluita on ollut suuri apu, hänhän syntyi 1912 ja kuoli 2009 kolme kuukautta vaille 97 vuoden iässä.

Tuttavani puolestaan auttoi käännöstehtävissä, ja sen ansiosta sain avattua heille tätä Laurusen historiaa. Kirjeitä ja valokuvia läheteltiin puolin ja toisin. Sukulaisia alkoi vierailla Kauhajoella ja täältä käytiin Denverin ja Rock Springsin alueilla.

Vuonna 2006 tuli kutsu sukujuhliin Idahon osavaltion pohjoisosaan, ja täältä lähti 16 henkilöä. Kutsuja, luultavasti Judyn perhe, maksoi lentoliput. Juhlaan osallistui noin 90 henkilöä.

Sandra ja Judy ollessaan käymässä syksyllä 2018 tarjosivat minulle matkaa heidän luokseen Denveriin tulkin kanssa. Siellä olisi kuljettu ja kierrelty Laurusten asuntoalueilla. Matka oli varmaankin tarkoitettu palkkioksi siitä, kun kirjoitin suvun historiaa heille. Matkasta jouduin kuitenkin kieltäytymään.

Perheellä on hiilikaivoksia, rautatieoikeuksia ja öljynporauksia. Tästä päätellen kaikki on mahdollista. Heidän perheensä on esimerkki siitä, mitä Amerikka voi olla.

Tämä on vain yksi tarina kymmenistä tuhansista, jopa sadoistatuhansista suomalaisista siirtolaisista. Kirjoittaja kuuluu näihin sukuihin. ♦

Runosta lauluksi: Antti Kleemolalta ja

Keväällä 2019 Kauhajoen lukion opiskelijoita Nora Männistöä, Konsta Kytönevaa ja Laura Laaksoa pyydettiin mukaan kauhajokelaissyntyisen musiikintekijän ja säveltäjän Antti Kleemolan projektiin, jossa Kleemolan oli tarkoitus säveltää lauluja nuorten kirjoittamiin runoihin. Kyse on Suomen kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahaston tukemasta hankkeesta ”lauluja eteläpohjalaisen nuorten teksteihin”, ja mukana on kaiken kaikkiaan seitsemän nuorta kirjoittajaa - lukiolaisten lisäksi laulutekstejä kirjoitti neljä alakoulun oppilasta.

Kleemola luonnehtii lukiolaisten runotekstejä näin: ”Kaikki tekstit olivat yllättäen valmiita sävellettäväksi sellaisenaan. Ne olivat myös virkistävän erilaisia keskenään. Samalla niitä yhdisti avoimuus, rosoinen tuoreus ja ennen kaikkea koskettava oma ääni. Se onkin koko hankkeen pääasia: saada nuorten oma ääni kuuluviin. Sävellykset syntyivät touko-kesäkuussa ja odottavat nyt malttamattomina kantaesitystä.” Kleemola kiittelee myös tekstejä inspiroiviksi.

Nuorten kokemus hankkeesta on ollut myönteinen. Nora Männistö kuvailee osallistumisestaan: ”Halusin ehdottomasti mukaan heti, kun minua kysyttiin kirjoit-

Katarina Sällylä

Antti Kleemola

2003

Kauhajoki-Seuran hallinoina
Suupohjan kulttuuriasiameshanke
järjesti Suupohjan Laulujuhlat.

tamaan runo Antti Kleemolan sävellettäväksi. Musiikki on aina ollut minulle tärkeä osa elämääni, joten tilaisuus oli kiinnostava ja tartuin siihen. Runon kirjoittaminen ei toisaalta ollut haasteellista, sillä olen tottunut niiden luomiseen. Vapaa-ajalla kirjoitan enemmän englanniksi, joten suomeksi kirjoittaminen oli hieman mukavuusalueen ulkopuolella.

Meille annettiin vapaat kädet aiheen suhteen, mikä oli mahtavaa. Kleemola kertoi kyse olevan meidän ajatuksistamme, ja tiesin, mistä kirjoitan. Ryhdyin luomaan runoa ja pian sainkin ajatuksen merimiesaiheisesta kappaleesta.

Tarvitsen aina inspiraation, puhutaan nyt sitten piirtämisestä tai kirjoittamisesta, joten saatan tyhjästä saada uusia ideoita ja haluan toteuttaa ne heti. Tämän takia sain runon melkein kokonaan valmiiksi istuessani autossa.

Olin innoissani, kun kuulin kappaleen. Kleemola toteutti sen juuri sellaiseksi kuin kuvittelin: se oli hidastempoinen ja koskettava. Olen kiitollinen päästesäni matkalle mukaan.”

Laura Laakso kertoo omasta runostaan: ”Inspiraatiota ei voi käskää. Sitä voi kiihdyttää, odottaa, toivoa, maanitella, etsiskellä ja vaikka metsästä. Tällä kertaa päätin odotella, sillä halusin tehdä tekstistäni niin hyvän kuin mahdollista. Lopulta se inspiraatio sitten iski ja sain aikaan muutaman säkeen. Mieleeni syntyi visio rakastuneesta nuorestaparista: pojasta, jonka mieli on solmussa, ja työstä, jolle poika haluaa näyttää kotikontujaan. En kuitenkaan ollut heti aluksi vakuuttunut, mitä varten rustasin juuri tämän tekstin. Jäisikö se ajankuluksi kyhätyksi runoksi vai jatkaisinko sitä tätä projektia varten?

Päivät kuluivat ja jätin tekstin odottamaan, tosin pyörittelin kyllä jo kyhätyjä rivejä niin mielessäni kuin paperillakin. Vähitellen aloin ajatella laulun syntyvän tästä. Loput säkeet tein hieman kiireellä eli nopeammin kuin kissani ehti maukaista.

Inspiraationi pohjana toimivat monet muut tekstit ja laulut, kuten yleensäkin. Tällä kertaa erityistä innostusta sain kuitenkin hindujumala Shivasta kertovista tarinoista. Olin uskonnonkurssilla ystäväni kanssa tehnyt esitelmän hindujumalista, joten olin laulun tekohetkellä erittäin kiinnostunut aiheesta. Eräänä iltana näin taivaan hehkuvan niin kauniin sinisenä, että en voinut olla laittamatta sitä lauluun.”

Kolmantena laululyriikan tekijänä lukiolaisista on sitten isojokelainen Konsta Kytöneva: ”Kun äidinkielen opettajani tarjosi mahdollisuutta kirjoittaa runo taiteilija Antti Kleemolan sävellettäväksi, kiinnostuin mahdollisuudesta oitis. Toki tämä tilaisuus oli mahtava, vaikkakin itse kirjoitan vapaa-ajallani paljon lauluja, joita bändin kanssa soittelemme. On kuitenkin hienoa saada oma teoksensa Kleemolan kaltaisen ammattilaisen sävellettäväksi. Oli mielenkiintoista nähdä, miten Kleemola näkisi sanoitukseni ja millaisen melodian hän kokisi niihin sopivaksi. Melodiahan usein kuvaa myös

Laura Laakso, Nora Männistö ja Konsta Kytöneva.

aihetta ja sanomaa. Olikin tavallaan jopa vaikeaa antaa toisen sävellettäväksi oma tuotos, jonka saattoi nähdä jopa ihan eri tavalla kuin tämä toinen henkilö. Entä jos näkemykset poikkeaisivat täysin? Antin sävellys oli kuitenkin paljon parempi kuin olisin osannut toivoakaan. Ensimmäistä kertaa kuulin oman kappaleeni sillä tavoin, toisen säveltämänä ja esittämänä. Se oli suuri kunnia ja olenkin siitä hyvin kiitollinen.”

Yleisö saa kuullakseen Kleemolan sävellykset lasten ja nuorten runoihin todennäköisesti vuoden 2020 helmikuussa. Silloin pidetään konsertti, jossa Panula-opiston opiskelijat esittävät tämän kiinnostavan yhteistyöprojektin laulut. ♦

Talvikki Lusa

Päntäneen rukoushuone 1907–2010

Johdanto

Kauhajoella on Kauhajoen kirkon lisäksi rakennettu 1900-luvulla kaksi kyläkirkkoa ja useita rukoushuoneita. Tämä kuvastaa kirkon ja muun hengellisen toiminnan vahvaa asemaa Kauhajoen kehityksessä. Pitäjän rukoushuoneista vanhin on vuonna 1907 alkunsa saanut Päntäneen rukoushuone, joka syntyi kylän evankelisen herätysliikkeen kodiksi ja hengellisen toiminnan keskuksiksi.

Evankelisen opin erityispiirre oli Martti Lutherin oppien ja lähetystyön korostamisen ohessa voimakas usko iloiseen evankeliumiin, eli että ihminen saa heti uskoa olevansa Jumalan lapsi ja että hän on heti armoon oikeutettu.

Evankelinen liike Kauhajoella ja Päntäneellä

Evankelinen herätysliike syntyi 1840-luvulla Turun seudulla kirkkoherra Fredrik Gabriel Hedbergin perustamana. Liike laajeni nopeasti ja jo vuonna 1873, jolloin Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys perustettiin, oli herätysliikkeellä toimintaa 200 seurakunnassa. Vahvimpia toiminta-alueita olivat Turun seutu, Helsinki, Forssa ja Etelä-Pohjanmaa, erityisesti Ilmajoki, Kurikka ja Kauhajoki.

Päntäneellä evankelinen liike alkoi saada jalansijaa 1850-luvulla. Silloinen Kauhajoen kappeliseurakunnan kappalainen Samuel Hellgren oli uuden evankelisen liikkeen kannattajia ja hän kertoo päntäneläisen torppari Jaakko Kivisen vuonna 1858 kokemasta evankelisesta herätyksestä. Kivinen alkoi levittää evankelista sanomaa yhdessä Kristiinankaupungista toimivan matkasaarnaaja J. Fr. Westerholmin kanssa. Kun vuonna 1862 torppari J. H. Siltanen aloitti saarnaustoimintansa Päntäneellä, voidaan sanoa evankelisen herätysliikkeen toden teolla käynnistyneen Kauhajoella. Siltanen valittiin 1876 Evankeliumiyhdistyksen viralliseksi matkasaarnaajaksi (kolportööriksi) ja hän teki laajoja

saarnamatkoja Pohjanmaalla ja Saatakunnassa, ja näin toiminta alkoi vakiintua ja laajentua. Vuosisadan vaihteeseen mennessä oli evankelisen liikkeen asema Kauhajoella jo vahva, kun sekä maallikkosaarnaajat että myös seurakunnan omat papit, erityisesti silloinen kirkkoherra Edvard Lybeck, toimivat evankelisen liikkeen aktiiveina.

Rukoushuoneen perustaminen

Oman rukoushuoneen hankkiminen on ollut esillä ensi kertaa Evankelisen nuorisoliiton Päntäneen osastossa pian osaston perustamisen jälkeen toukokuussa 1907 ja ilmeisesti ainakin jo samana vuonna. Toteutus kuitenkin viivästyi evankelisen liikkeen sisäisten erimielisyyksien takia. Päntäneen osastokaan ei toiminut kauan, ja rukoushuone jäi vielä tuolloin rakentamatta.

Päntäneen nuorisoliitto-osasto aloitti uudestaan vuonna 1910 ja rukoushuoneen rakentaminen tuli heti esille. Päntäneen rukoushuoneyhdistyksen perustava kokous pidettiin 17.1.1913. Kokouksen puheenjohtajana toimi opettaja Johannes Leppänen, joka oli Evankeliumiyhdistyksen aktiivinen jäsen. Muita merkittäviä henkilöitä alkuvaiheessa olivat matkasaarnaajat J. H. Siltanen, Samuel Tuisku ja Viktor Myllykorpi. Toiminnan säännöistä ja rukoushuoneen omistuspohjasta oli alkuun erimielisyyksiä, mutta vuonna 1914 ne sovittiin ja sitten hanke toteutuikin nopeasti samana vuonna, kun rukoushuone muokattiin vanhasta tuvasta. Tontti saatiin Oskari ja Elna Salosen talon maista aivan maantien varresta läheltä kylän keskustaa. Talon omistus ja ylläpito jäi Päntäneen yhdistyksen omalle vastuulle.

Rukoushuoneen toiminta laajeni 1920-luvulla, ja pian tilat alkoivat rajoittaa uusia toiminnan muotoja,

kuten myyjäisten järjestämistä. Laajennusta oli suunniteltu jo pitkään, ja vuoden alussa 1930 valittiin rakennustoimikunta asiaa toteuttamaan. Päntäneen evankelinen nuorisoliitto-osasto päätti 9.4.1930 pidetyssä yleisessä kokouksessa rukoushuoneen remontoinnista, ja korjaus- ja laajennustyöt valmistuivat 1931. Samalla rukoushuone siirrettiin lahjakirjalla virallisesti Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen nimiin, jolloin muodollinen vastuu siitä siirtyi yhdistykselle, mutta tosiasiallinen toiminta- ja talousvastuu jäi edelleen Päntäneen osastolle.

Ilmeisesti siis vuoden 1930–1931 remontissa talo sai sen muodon, jossa se sitten toimi loppuun asti, ja talon pieni ulkorakennuskin lienee tehty samalla kertaa. Tästä ei ole merkintöjä. Remontteja on tehty vielä myöhemminkin, ainakin vuonna 1951 isompiakin korjauksia. Rakennuksen ylläpito- ja korjaustyöt tehtiin keräys- ja talkootyönä sekä järjestämällä myyjäisiä. Rakennustarvikkeita kerättiin lahjoituksina kylän taloista hevoskärryillä kiertämällä.

Päntäneen rukoushuone
1970-luvulla.

Vireätä toimintaa kylän hyväksi

Rukoushuoneen toiminta oli vilkasta aina 1970-luvulle asti ja parhaimmillaan 1950-luvulla, jolloin Pöntäne oli evankelisen liikkeen voimakkaimpia kyliä ainakin Pohjanmaalla, jos ei koko Suomessa. Rukoushuoneella oli tuolloin monipuolista toimintaa: hengellisiä saarna- ja lähetystyöjuhlia, myyjäisiä, iltamia, kutomakursseja sekä raamattupiiri-, pyhäkoulu-, kuoro- ja kitarakerhotoimintaa. Esimerkiksi vuonna 1949 rukoushuoneella järjestettiin yhteensä 54 hartaus- ja juhlatilaisuutta ja tähän päälle kaikki muu yllä mainittu ohjelma. Ilman vahvaa uskoa ja valmiutta laajaan vapaaehtoistyöhön tämä ei olisi ollut mahdollista.

Evankeliumiyhdistyksen matkasaarnaajien lisäksi rukoushuoneen tilaisuuksissa puhuivat myös seurakunnan omat papit, koska heistä monet itsekin toimivat aktiivisesti evankelisessa liikkeessä. Ristiriitaa valtionkirkon ja evankelisen liikkeen välillä ei toiminnassa Kauhajoella ollut.

Keijo Jaakola

Rukoushuoneen hartaustilaisuudet olivat suosittuja. Kesäisin oli sanankuulijoita niin paljon, että kaikki eivät mahtuneet saliin, osa istui ulkoportilla ja ovi oli auki saliin. Lapsia pitkät vaikeasti ymmärrettävät saarnat ja puheet väsyttivät, mutta evankelisten oman laulukirjan, Siionin Kanteleen, koskettavat laulut virkistivät. Helmi Tuisku piti kotonaan laulu- ja kitaraharjoituksia, ja näin rukoushuoneelle saatiin esiintyjä myös omasta takaa. Musiikki ja laulut olivat tärkeä osa evankelista liikettä, ja monissa perheissä laulut siirtyivät muistiperintönä aikuisilta lapsille.

Rukoushuoneen Ruusa, Ruusa Halkola, toimi rukoushuoneen talonmiehenä. Hänellä oli talossa oma huone, jossa hän asui. Hän huolehti rukoushuoneen siivouksesta, lämmityksestä ja ylläpidosta. Salissa oli monta valurautauunaa, jotka lämpenivät puilla. Kun oli jokin tapahtuma tulossa, niin Ruusa lähti pyytelemään kyläläisiltä tarjottavaa puhujille. Ruusa oli ystävällinen ja rauhallinen mummu.

Toiminnan hiipuminen

Yhteiskunnan suuret muutokset 1960-luvulta alkaen vaikuttivat kaikki siihen, että evankelisen liikkeen ja sen myötä rukoushuoneen toiminta alkoi Pöntäneellä hiipua 1970-luvulla. Syitä oli monia – siirtolaisuus, maaltapako, uudet aatteet, arvot ja mediat varmaan tärkeimpinä. Utta nuorten sukupolvea ei yksinkertaisesti enää kylässä ollut kuten ennen eikä tullut jatkamaan edellisen sukupolven työtä. Jopa sinänsä erinomainen asia eli nuorison parantuneet opiskelumahdollisuudet veivät muuttoliikkeen takia kehitystä samaan suuntaan.

Rukoushuoneen loppu

Rukoushuoneen ja siitä hengellisen kotinsa rakentaneen yhteisön satavuotias tarina päättyi virallisesti vuonna 2010, jolloin Evankeliumiyhdistys teki päätöksen sekä Kauhajoen että Pöntäneen evanke-

listen osastojen lakkauttamisesta. Toiminta oli kuitenkin hiipunut jo 1970-luvun lopussa, ja rukoushuoneen rakennukset purettiin 1980-luvun alkupuolella. Vaikka uusi aika ajoi tämän aatteen ja toiminnan ohi, Pöntäneen rukoushuoneen panosta kylän yhteisöllisyyden ja toiminnan yhtenä rakennuskivenä ei ole syytä aliarvioida.

Omia muistikuvia

Isovanhempani Tuomas ja Hilda Peltoniemi ovat ilmeisesti olleet aktiivisesti mukana ehkä jo 1910-luvulla ja joka tapauksessa 1920-luvulta alkaen, samoin myöhemmin vanhempani Martti ja Aune Peltoniemi. Itse muistan hyvin 1950-luvun vaihteen pyhäkouluun ja opettajat - Ulla Pekarilan sekä Mäki-Rahkolan sisarukset Taimin ja Sannin. Myös Ruusa Halkolan, mutta omaa muistikuvaa ei minulla hänestä ole. Oma pyhäkoulutodistukseni on tallessa. Pääsalin penkkien epämukavuus koululaisen selkään on jäänyt myös mieleen.

Kiitokset

Tämä selvitys sai alkunsa luokkatoverini rovasti Lauri Jaakkolan kanssa vuosia sitten käydystä keskustelusta. Arvokkaista muistitiedoista kiitokset Heleena Kokolle, Kaarina Rinta-Halkolalle, Eija Hautamäelle ja Jussi Järviselle. ♦

Lähteet:

Kuparinen Jukka 1975: Kyläkirkot ja rukoushuoneet Kauhajoen hengellisessä elämässä. Kirkkohistorian laudatur-tutkielma, Helsingin yliopisto, Teologinen tiedekunta. 180 s.

Haukkumummun yli 200 hoivakissaa

Päntäneen Korpikyläntiellä on kaunis pihapiiri, talo ja iso entinen navetta, jonka punaisten seinien suojissa hoidetaan monenlaisia eläimiä. Kyseessä on Lemmikkien lomakoti, jonka sydän ja sielu Tarja Tapanainen, kotoisesti haukkumummu, on.

Koko lemmikkihoitolan historia alkoi Tarja Tapanaisen kertoman mukaan siten, että 1980-luvun puolivälissä perheen omat lemmikkikoirat kuolivat lyhyen ajan sisällä ja lemmikki-ikävää liennytti työkaverin koira, joka tuli Tarjalle hoitoon. Koira viihtyi hyvin ja siitä levisi tuttavapiiriin tieto, että loman ajaksi lemmikin saattoi jättää hyvillä mielin Korpikylään. Kun tuttavapiiriltä ei koiranhoidosta rahaa haluttu ottaa ja kysyntä kasvoi, ehdotti joku tuttu, että Tarja perustaisi ”koirien korphotellin”. Leikkimielinen ehdotus tuli todeksi ja niin piharakennus sai uuden tehtävän: entinen navetta/sikala ehostettiin koirien asuntolaksi ja virallisesti toiminta Lemmikkien lomakotina alkoi 1.11.1986, siis 33 vuotta sitten.

Koirien korphotellista löytöeläinten hoivaamiseen

Kolmenkymmenen vuoden aikana lomakoti on kokenut monenlaisia muodonmuutoksia: vähän kerrassaan hoitolaa laajennettiin alun kolmen koirahäkin kokoisesta pienimuotoisesta yrityksestä nykyiselleen. Vuosien varrella hoitolassa on yöpynyt noin 5000 koira – asiakaskunta on nykyisellään reilut 3000 haukkuvaa, naukuvaa tai piipittävää nelijalkaista. Lemmikkinsä voi tuoda esimerkiksi lomamatkan ajaksi täysihoidtoon, sieltä voi saada palveluna myös turkin ja kynsien leikkuuta ja jos lemmikin omistajaa arveluttaa esimerkiksi kissan hoito sterilisaatioleikkauksen jälkeen, voi sellaisenkin palvelun tilata. Koirien ja kissojen lisäksi haukkumummun

hellässä hoivassa on vuosien aikana ollut kaneja, marsuja ja hamstereita – eksoottisempia lemmikkejä, kuten käärmeitä, liskoja ja vaikkapa chinchilloja tullaan hoitamaan sitten niiden omiin koteihin.

Vuodesta 1999 alkoi uudenlainen jakso hoitolassa, kun eläinsuojelulain muutoksen mukaan kunnille tuli velvoite huolehtia löytöeläimistä. Kauhajoella hoito sovittiin Tapanainen kanssa ja siitä alkaen löytöeläimet ovat saaneet suojaa ja hoitoa Korpikylässä. Tarja Tapanainen luovutti välillä hoitovastuun hoitolassa työskennelleille opiskelijoilleen, ja Jenna Kotokorpi ja Mari Pääkkönen huolehtivat eläimistä viiden vuoden ajan. Tarja palasi kuitenkin mieleisen työn pariin suorittuaan klinikkaeläinhoitajaopinnot ja hänen poikansa Jan Tapanainen otti yrityksen vastuulleen vuonna 2012. Janin poika Joel on henkilö haukkumummu-nimen takana: kun Joelilla oli kaksi Tarjanimistä mammaa, hän rationaalisesti ratkoi nimitysongelman viisivuotiaan hyvällä logiikalla: toinen mummu on lemmumummu, toinen haukkumummu. Nimi on jäänyt käyttöön, niin kuin osuvat lempinimet jäävät.

Ojista, jätelavoilta, tienpientareilta...

Löytöeläimistä tuli Tarja Tapanaiselle sydämenasia. Varsinkin löytökissojen määrä on häkellyttävä – esimerkiksi vuonna 2018 Lemmikkien lomakotiin tuotiin yli 250 löytöeläintä, joista yli 90 % oli kissoja: hylättyjä kotikissoja, villiintyneitä kissoja, pieniä pentuja, joita oli jätetty milloin jätelavoille, milloin tienpientareille. Tarja sanookin, että kun samalta suoralta löytyi useampi pentu sadan metrin välein, oli ilmeisesti ”auton pohjassa ollut reikä”... Kissa on monella tapaa lainsuojaton. ”Kun koira katoaa, se ehtii olla löytöeläimenä pari tuntia ja sitten jo

soitetaan perään, kissan perään ei kukaan kysele”, huokaa Tarja.

”Miten pelastat 100 kissaa? Leikkautat yhden” – netin eläinsuojelusivuilta tuttu viisaus pitää paikkansa. Tietysti kissan sterilointi maksaa, mutta sillä taataan lemmikille turvallisempi elämä - kodittomia kissoja on jo aivan liikaa. Kun holtittomasti lisääntyvät kissapopulaatiot villiintyvät, eivät sellaiset kissat hevin kesyynny ja niiden kohtalona on joko kuolla nälkään ja kylmään tai jäädä petojen saaliiksi. Armollisinta on yrittää loukuttaa kissat ja päästää autuaammille hiirestysmaille. Hylätyt pikkupennut yritetään hoitaa, mutta usein kolkko alkutaival käy liikaa pienen pennun voimille ja huolimatta haukkumummun hellästä hoivasta pieni kissanelämä päättyy, ennen kuin on kunnolla alkanutkaan. ”Itku pääsee, ei sille voi mitään”, kertoo Tarja.

Vaikka moni löytökissa saakin hyvän pysyvän kodin Tarja Tapanaisen sitkeän työn avulla, olisi parasta, jos jokainen kissa olisi toivottu, hoidettu ja rakastettu. ♦

3.6.2011

Café & Shop Valkoinen Puu
vuokrasi tilat ja aloitti toimintansa
KotiSeututalossa.

Kuvia vuoden 2019 varrelta

Henri Korpi

Kauhajoen 150-vuotistaivalta juhliittiin marraskuussa 2018 juhlaseminaarilla. Ohjelmassa oli mm. entisten kauhajokelaisten videotervehdykset ja paneelikeskustelu, jota johti Kauhajoelta kotoisin oleva Helsingin apulaispormestari Pia Pakarinen. Keskustelijoina olivat EKP:n lakimies Petra Schulze Steinen, kansanedustaja Lasse Hautala, Kauhajoen nuorisovaltuuston puheenjohtaja Janita Mäkelä ja yritys-elämän edustaja Kometos Oy:n toimitusjohtaja Raimo Niemi.

Sami Salmivuori

Laivaston soittokunta konsertoi Kauhajoella helmikuussa. Solisteina olivat Pepe Willberg ja Hanna-Maria Tuomela. Kapellimestarina toimi puolustusvoimien ylikapellimestari Jyrki Koskinen.

Timo Torpo

Kauhajoen kirkkokuoro juhli 95-vuotistaivaltaan maaliskuussa. Kuoroa johtaa Sirkku Ratus.

16.12.2011

Hella-gallerian avajaiset
Kotiseututalon 2. kerroksessa.

Vuoden Yrittäjä -pystit luovutettiin Luksel Oy:n yrittäjä Rauno Ketolalle ja Rantalan Lihan yrittäjä Markku Rantalalle. Vuoden Nuori Yrittäjä -pysti luovutettiin J&J Loukko Oy:n yrittäjille Juji ja Juuso Loukolle sekä Emilia Loukko-Suutariselle. Kuvassa Riitta ja Markku Rantala, Pirjo-Leena ja Rauno Ketola ja Loukon perheestä Juuso, Elina ja Juji ja Anne.

Irja Niinimäki

Petra Niemenmaa

Kaikki kotona -hanke on tuonut Alpon savannille runsaasti vierailijoita ja kuvaajia televisiota myöten. Hankevetäjänä Loviisa Kautiainen (oik.) on mm. järjestänyt talkoita, joilla savanni on rakennettu uuteen malliin ITE-taiteen äiti Liisa Heikkilä-Palon (kesk.) suunnitelmien mukaan. Talkoihin on osallistunut Kauhajoki-Seuran ja Kauhajoen taideyhdistyksen väkeä, naapureita, kyläläisiä ja muita Alpon savannin ystäviä. Veistosten ihastelun lisäksi savannilla on tutustuttu villiyrtteihin, tehty saunavihtoja ja ITE-taidetta ja näytetty Alpo-aiheisia dokumentteja. Muutama yhdistys piti ohjelmallisia Pop up -kahviloita. Tämän vuoden loppuun jatkuvaa hanketta hallinnoi Kauhajoki-Seura, jonka puheenjohtaja Liisa Ruismäki kuvassa vasemmalla.

Yllätys. Nyt mä pyörryn. Miten selviän tästä? Nyt menee jalat alta - tällaisia ajatuksia kävi Pirita Niemenmaan päässä, kun hänet julistettiin vuoden 2019 tangokuningattareksi. Nykyisin Seinäjoella asuva kauhajokelaisnainen ei mennyt kilpaa voittamaan vaan tekemään itseään tutuksi saadakseen keikkoja. Näin onnellista lopputulosta hän ei odottanut. Tangokuninkaaksi kruunattiin Johannes Vatjus Haapavedeltä.

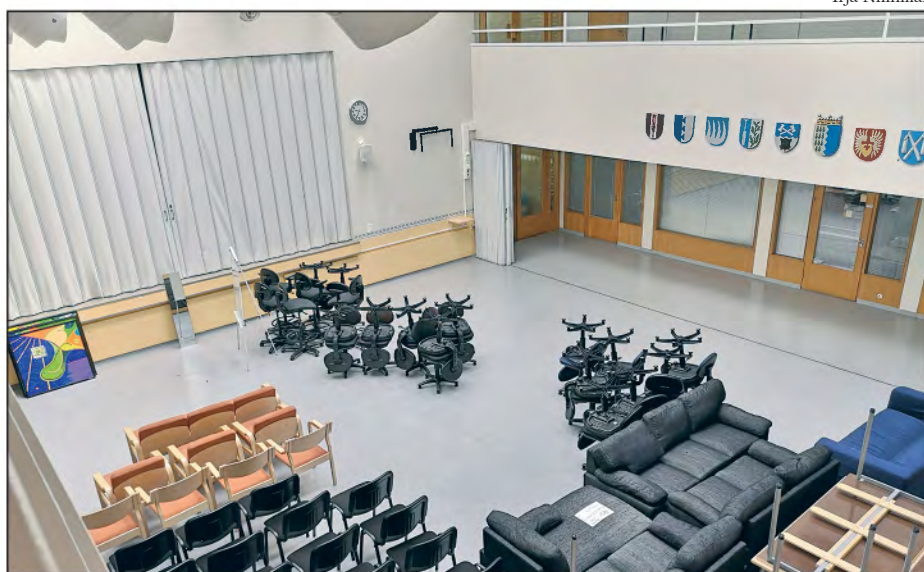
11.8.2013

Kauhajoen päivä oli samalla Kotiseututalon vihkiäispäivä, jota suosi kaunis sää.

Pelaajien, taustajoukkojen ja kotiyleisön riemu raikasi, kun Karhubasket voitti toisen Suomen mestaruuden toukokuussa 2019.

Kauhajoen kaupunki hyväksyi nettihuutokaupassa tamperelaisen ostajan tarjouksen 230 euroa Suupohjan Kauppaoppilaitoksen rakennuksesta ja tontista. Kaupunginhallitus ei halunnut, että kaupunki käyttäisi etuosto-oikeuttaan. Kesällä Touko Saaren piirtämää rakennusta tyhjennettiin ja hyväkuntoisia kalusteita koottiin avaraan atrium-malliseen juhla-/ruokasaliin siirrettäväksi ammatti-instituutin muiden yksiköiden käyttöön. Syksymmällä ostaja muutti mielensä eikä kauppakirjaa allekirjoitettu. Lokakuun lopullakaan ei vielä tiedetä, vaihtuuko omistaja uudella, 100 euron tarjouksella.

Irja Niinimäki

Liisa Ruismäki

Kansallispukuja tuuletettiin museon mäellä elokuussa.

Kirkon ovet olleet suljettuina heinäkuusta lähtien remontin vuoksi. Joulukuun alussa ovet jälleen aukeavat, kun püispa Simo Peura tulee siunaamaan remontoitua kirkon 1.12. Silloin muistetaan myös talvisodan syttymistä ja eduskunnan evakuointia Kauhajoelle 80 vuotta sitten.

Hella-galleriassa näyttelyt vaihtuvat kuukausittain. Kauhajoen taideyhdistyksen jäsenten vuosinäyttelyn teemana oli TILA. Avajaisia vietettiin 2.6.2019.

Kansalaisopistossa on monenlaisia opiskelumahdollisuuksia. Kielten, tanssin ja eri jumpparyhmien lisäksi tehdään uutta, kudotaan, neulotaan, kunnostetaan, entisöidään, taiteillaan, tehdään hopea- ja keramiikkatöitä – listaa voisi jatkaa vaikka miten pitkälle. Kansalaisopiston kevätnäyttelyssä on osa tuotoksista esillä.

9.5.2019

julkistettiin

Kauhajoki-Seuran hallinnoiman Kotiseututieto digitaikaan -hankkeen tuottama Kauhajoki tutuksi -sivusto osoitteessa <https://kauhajoki.net>

29. Ruokamessujen keittiön kokki Nanna Rintala ja kalastaja Tom Blom saivat vierakseen mm. Mäsä-duon Kyösti Järvelän (vas.) ja Lauri Kotamäen (oik.).

Liisa Ruismäki

Liisa Ruismäki

Automaalaamo
PM-Painting
 Pasi Mattila, p. 0400 961 655
 Valkamankyläntie 84, 61810 Kauhajoki
 www.pm-painting.fi

Outin
LOUNAS - BUFFET
 KESKUSTIE 23, KAUAJOKI • PUH. 0400 305 881

Hinku TIIMI
 p. 040 566 7221 - www.hinkutiimi.fi

Sisustetalo
 Avoinna: Ma-Pe 10-17.30 La 10-14
 Puh. 020 794 0500 Puistotie 56, Kauhajoki www.ksttukku.fi

VARTIOINTIPALVELU
A. PELTONIEMI
 Piiri- ja paikallisvartiointi • Arvotavarakuljetukset
 Luotettava murto- ja palohälytysvalvonta
 Kauhajoki • 0400 660 676

SÄHKÖ
MÄNTYLÄ OY
KAUAJOKI
 Kenttätie 10, Kauhajoki • puh. (06) 231 4930

OPEL Kauhajoen **KUMHO RENKAAT**
AT-Huolto Oy
 Puusepätie 2, 61800 KAUAJOKI
 Puh. 06-231 5252

Rainoma Oy
 • KUKKAKAUPPA • HAUTAUSTOIMISTO • HAUTAKIVIPALVELUT
 Topeeka 50 Vesa 0400-264590
 61800 Kauhajoki Jukka 0400-261082
 Puh. 06-231 1011 rainoma@co.inet.fi

KONEURAKOINTI
ESA HEIKKILÄ
 Kauhajoki 0400-885026

KAUAJOEN
KROUVI

KOMETOS
 Results by know-how

AUTOJEN VARAOSAT JA HUOLLOT
VOLVO, MB JA BMW -MERKKIOSAT
REIJO HAAPAKOSKI KY
 Seinäjoentie 116, Aronkylä • Puh. 232 1499, 232 1599

Tilasiemen
 Tähtikän mitalin edellä
 Tilasiemen
 Viljan, nurmen ja palkokasvien siemenet, kasvisuojeluaineet, vilja- ja lannoitekauppa
 SIEMENTILA SUOKAS OY
 p. 040 502 7257

PROLINES
 WASH AND SERVICE FOR TRUCKS
 Keskustie 29, 61850 Kauhajoki - www.prolines.fi

Herkku Piste
 Sanna Rintala
 Topeeka 126, Kauhajoki, puh. (06) 231 4585

Varaosat fillarista pillariin
VÄLITYSMYYNTI
T:MI ANTTI LEHTONEN
 Mikontie 3, Kauhajoki - puh. 040 731 2872, 050 598 7944

FORSFOOD

www.forsfood.fi

Hierontapiste

KAJASTUS

www.kajastus.fi

Koulutettu hieroja Simo Holm

ToPin Tori

Keräilijöiden aarreaitta.
Antiikkihuonekaluja sekä paljon arvoposliinia ja lasitavaraa.

Poiketkaa käymään!
Eteläinen Yhdystie 1, Kauhajoki - Puh. 0400 361 457

LasiKolmio

www.lasikolmio.fi

on erikoistunut lasi- ja peilituotteiden valmistukseen
sekä alumiinirakentamiseen

lasikolmio@lasikolmio.fi 06-2345600
Nikkarinkuja 7 Kauhajoki

RINNE-LATURI

Siltatie 8, 61800 KAUAJOKI - Puh. 0400 365 699

Tilausajoa nykyaikaisilla autoilla

VELJ.

VIITALA

KAUAJOKI - FINLAND

puh. (06) 233 1102

www.veljeksetviitala.com

marimekko® - MYYMÄLÄ

OONA

Topeeka 25 • Puh. (06) 231 5090

PUTKI-KÖNNÖ KY

KAUAJOKI, 0400 868 756

matti nisula kuvittaja

Tmi Niffe / Matti Nisula
matti@niffe.fi • 050 324 0265

www.niffe.fi

*Maanrakennus, maa-ainekset, murskaus ja louhinta
sekä erikoiskuljetukset*

Juupaluoman Sora

Rahikkatie 773, 61800 Kauhajoki
Puh. (06) 233 4190, 0400 864 484

www.juupaluomansora.fi

OLAVI MÄNTYMÄKI

Lustila, puh. (06) 231 1173

Rakennustarvikkeet edullisesti

Turvetuotantoa

Kauhanummi Oy

Kulmalanperä 214, Nummijärvi

0400 885 029

SUUTARI

TOPEEKA 37, KAUAJOKI
040 5443298
Ti-Pe 10-17, La 10-14
Su-Ma Suljettu

Aniliini

SÄLEKAIHTIMET

Markku Pääkkönen Oy
puh. (06) 232 1925 0400 660 882
Kauhajoki

Kauhajoki

LUETTU - LUOTETTU - LÄHEINEN

LEHTI

Puistotie 25 | p. 062 357 100 | ilmoitus@kauhajoki-lehti.fi | toimitus@kauhajoki-lehti.fi | www.kauhajoki-lehti.fi

LUKSEL OY
Värisilmä
Lenno!
www.luksel.fi
Puh. 010 239 6600 PENTIK®

Täyden palvelun kuljetukset
Urpolan Liikenne Ky
• Linjaliikenne • Tilausajot
• Autoja joka lähtöön • Pyydä tarjousta
www.urpolanliikenne.fi • Teuva • Puh.(06) 266 9102

KAUHAJOEN VESIHUOLTO OY
Hallintoaukio, PL 500, 61801 KAUHAJOKI
Puh. 040 823 6147, 0400 362 758

Ilolla palveleva erikoisliike
kauhajoki@info.fi ☎ 06-230 2300

LOUKKO.COM
J&J Loukko Oy, Moottoritie 2, 61800 Kauhajoki | PUH. 010 470 9801 | info@loukko.com

KENKÄ
Mäntymäki

Huonekaluliike TUPPU-KALUSTE

HINAUSPALVELU ALA-KAUPPILA
040 838 4060 Turvallista matkaa!

Puun ja risujen vastaanotto
• myös trukkilavat /lavanpohjat
• purkupuuta/kaikkea poltettavaa puuainesta
PIHLAJA FOREST OY
Linjatie 10 - www.pihlajaforest.fi - 0400 736 875 Ps. ruokamultaa

RAKENTAJAN JA TEOLLISUUDEN TAVARATALO RAKENNUSMARKET
010 420 3540 - TOPEKA 32, 61800 KAUHAJOKI
www.rakennusmarket.fi

SILMÄASEMA
Silmäasema Kauhajoki
Ajanvaraus optikolle ja silmälääkärille puh. 044 971 4567
Puistotie 51, 61800 Kauhajoki Puh. 044 971 4567
kauhajoki.silmaasema@silmaasema.fi
Elämä on näkemisen arvoinen | www.silmaasema.fi

LVI KYNNÄS OY
Kenttätie 9, Kauhajoki Puh. 06-231 1977

SUKSIHUOLTO JA -MYynti
Hiihtokenkiä Sauvoja Suksisiteitä Toko voiteita
Uusia MADSHUS suksia jokaiselle hiihtäjälle! Myös käytettyjä!
Hyvää Joulua toivottaen
HIIHDON ERIKOISLIIKE Rintaluoma Jussi Tmi.
Puh. 040 565 9197 Veräyksenpolku 17 KAUHAJOKI

Lumi-lautojen hionta
Suksien hionta
Voitelu-palvelut
Luistin teroitukset
KESÄKAUDELLA ruohonleikkurien ja moottorisahojen korjaukset

Suupohjan Kalvupalvelu Oy
0400 669 784
Jokimäentie 70, Kauhajoki
www.suupohjankalvupalvelu.fi

• Salaojitusyöt • Maanrakennustyöt
• Salaoja- ja rumpuputket
• Jätevesijärjestelmät
• Salaoja- ja perustussorat
• Kalliomurskeet

PUISTOTIENKAUPPAKESKUS

kesport **Veikon Kone**
SE TOIMII.

Raukaisaa Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2020

SÄHKÖASIOISSA

APU WATTI

LÄNSISÄHKÖ

LÄNNEN
Ohutlevy

Päntäneentie 3A, 61800 KAUHAJOKI • Puh. 040 826 3337 • www.apuwatti.fi

PESMEL

Material Flow Flow

www.pesmel.com

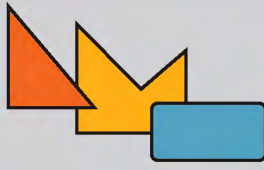
TILI-CENTER

Nurmela Ky

Teknologiapuisto 1, Kauhajoki • puh. 020 7470 215

HUONEKALUTEHDAS

Leo-Matti Ojala Oy

Rahikkatie 88, 61850 Kauhajoki as. - Puh. (06) 235 0100

ELOKUVATEATTERI

Bio Marlon

Topeeka 37, KAUHAJOKI - www.biomarlon.fi

TOIMITAMME MAA- JA KIVIAINEKSIÄ: mursketta, erilaisia hiekkoja, multaa, täytemaata ja -soraä sekä hiekoitussepeleitä!

Kauhajoki KTK

06 247 1500
www.kauhajoki-ktk.fi

Yrittäjät

KAUHAJOKI

NAISTEN JA MIESTEN VAATTEET

MUOTITALO PETRIINA

Topeeka 34, Kauhajoki, puh. 231 4777
www.petriina.fi

LANKATALO

Tapion Kauppa

Oikotie 4, 61980 Päntäne, Kauhajoki
0400-362 416, www.tapionkauppa.net

CANORAMA

Keskity olennaiseen.

Puh. 0207 681 290
www.canorama.fi

Suupohjan Seutupalvelukeskus

puh. (06) 2413 2000

Botnia Caravan Oy

Hobby

Seinäjoentie 112, 61850 Kauhajoki
puh. 050 431 1100
botniacaravan@gmail.com • www.botniacaravan.fi

K-Rauta Kauhajoen henkilökunta toivottaa Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

K Rauta

K-RAUTA KAUHAJOKI
Savikyläntie 15, 61800 KAUHAJOKI
puh. 020 7562 420

www.k-rauta.fi

K P L U S S A

Suupohjan Tili-Isäntä

Topeeka 40, 61800 KAUHAJOKI, puh. (06) 231 3445

AJJ

MARKKINOINTI OY

OVET JA IKKUNAT

www.ajj.fi - puh. 06 231 5693

KONEURAKOINTI
Mikko Hakola
040 588 7963

nopea apu kiireeseen
Kotipalvelu
p. 040 536 2300

Rakennuspalvelu
T.KIUKKONEN OY

TARJOAA LAADUKKAAT
• uudisrakennukset • remonttityöt • elementtiasennukset
Timo Kiukkonen, puh. 041 462 6917 www.kiukkonen.fi

pinomatic

pitopalvelu
Minna Maria
lounaspaja.fi

puh. 0400 183 894 - <https://www.facebook.com/PitopalveluMinnaMaria>

Säte Oy

Komponentit metalliteollisuudelle

Munittamo Kalkkula Oy

www.kalkkunaasuomesta.fi

TIMANTTISET

KAUHAJOKI PUISTOTIE 51/TOPEEKA 56-58
PUH. 044 740 3881

jalkahoitola
pirjo-leena

0400 441 365

Pajutie 4, Karijoki | Puistotie 42, Kauhajoki

KESTÄVYYS URHEILU

VARUSTE

www.marjomaki.fi
Talouspolku 3, Kauhajoki
puh. 0400 955 001

Kiitos kuluneesta
vuodesta ja turvallista
uutta vuotta 2020!

LÄHITAPIOLA
Etelä-Pohjanmaa
KAUHAJOKI, Topeeka 25

SUUPOHJAN
KONEHUOLTO Ky

Rapakontie 9, 61850 Kauhajoki - 0440 677 886

AGRI HUOLTO **JOHN DEERE** **KRONE** **SAMPO ROSENLEW**

Kauneushoitola
LEENA OKSANEN

SKY-kosmetologi

Topeeka 25, 61800 Kauhajoki | puh. 040 519 1307
kauneushoitolaleenaoksanen.fi

UUTTA KASVUA PERUNASTA
Myllymäen Peruna Oy

KIINTEISTÖ OY KAUHAJOEN
RINNEKARTANO
040 963 4623 - www.rinnekartano.com

maddevil.fi
Astetta pirullisempi mainostalo

J-M 0400 504 799
juha-matti@maddevil.fi

Paula 040 502 1191
paula@maddevil.fi

Hanakat

KAUHAJOEN LVI-PALVELU

Kenttätie 4, 61800 KAUHAJOKI, Puh. (06) 231 3898

Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

Janella
-Kalusteet

www.hietarantaoy.fi
p. (06) 233 7210 myynti@hietarantaoy.fi
KAUHAJOKI

Suupohjan Seutu

PL 48, Puistotie 51
61801 KAUHAJOKI
Puh. 050 4381 666
toimisto@suupohjanseutu.fi

www.suupohjanseutu.fi

neviso

KUMPPANI TIEDOSSA

MONIPUOLISET
IT-PALVELUT
YRITYKSILLE

020 747 0257 - neviso.fi
Teknologiapuisto 1, 61800 Kauhajoki

Pienen pieni
kulkunen kilkattaa,
tottu jo kurkistaa,
nyt on joului!
Onko lapset
olleet kiltejä?
Tottahan toki!

**Rauhaista Joulua.
Ilosta Uutta Vuotta
toivottaa**

0400 165 265 **FiiniKuva** www.fiinikuva.fi

LTK Länsi-suomen
Talotekniikkakeskus
VELJEKSET MUURIMÄKI OY

Kauttamme saatavissa monipuolista
teollisuus- ja asuinrakennuksiin
liittyvää laite- ja järjestelmähuoltoa

Tiedustelut numerosta
050 371 372 9

Hoivakoti Tuulikanteleen
väki toivottaa

Hyvää joulua!

Kytölenkki 2, Kauhajoki
Puh. 050 412 6404

Esperi

TOPEEKAN KALUSTE

Topeeka 69, Kauhajoki puh. (06) 231 1090
www.topeakankaluste.fi

Joulutunnelmaan perinteisin herkuin

Myymälä-kahvilamme

Laturi

Avoinna ma – to 8 – 15.30, pe 7.30 – 16.30

Keskustie 23, Aronkylä

Puh: (06) 232 1701

BOTNIAROSK

Perintönä puhtaus

RAUHALLISTA JOULUA!

Jouluvalot sekä muu risa elektroniikka otetaan vastaan hyötykäyttöasemalla maksutta.

Kauhajoen hyötykäyttöasema on talviaikaan avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 12-18.

Arkipyhinä asema on suljettu.

Puh. 01019 3400

KAUHAJOEN

NUOTTI APTEEKKI

Käyntiosoite: Puistotie 51

Postiosoite: PL 41, 61801 Kauhajoki

puh. 06 - 233 7114

gsm 040 531 2823

kauhajoen.nuottiapteekki@salnet.fi

www.nuottiapteekki.fi

Rauhallista Joulua!

TIETOKAUHA

Auktorisoitu tilitoimisto

Tietokauha Oy

Kauhajoki

www.tietokauha.fi

010 239 5500

Peltituotteet HARJU-HEIKKILÄ

- Katto- ja seinäpellit ym.
 - Rännikourut • Asennuspalvelut
- JARI 0400 123 078

Rakennusliike HARJU-HEIKKILÄ OY

- Rakennustyöt • Kattoremontit
 - Ym. alan työt
- KIMMO 0400 862 479

Lemmikkien
Lomakoti

Florican
Lemmikkien Putiikki

LEIKKAA
TALTEEN

Eläinhoitola & Kauhajoen
löytöeläinpalvelu
Korpikyläntie 272, Päntäne

puh. 040 672 7000

Hyypäntie 27, Kauhajoki
Putiikki avoinna: Pe 14-18, La 12-15
muina päivinä tavoitat meidät puhelimitse

Tällä kupongilla
Putiikin kaikista tuotteista
-10 % 31.12.2019 saakka

Maanrakennus Hannu Marttunen Oy

Yrityksemme tekee laadukkaasti ja ammattitaidolla erilaisia maanrakennustöitä

Karijoentie 318
61980 Päntäne
Puh. 0400 564 449
hannu@marttunen.com
www.marttunen.com

Laatua ja kokemusta maanrakentamiseen.

serres

Toivottaa
tunnelmallista
jouulun aikaa!

serres.com

Kauhajoen ykkös
APTEEKKI

TOPEEKA 65, 61800 KAUAJOKI
PUH. 06-231 1377
WWW.KAUHAJOENAPTEEKKI.FI

Päivystys 24h

0400 667 324 / 0400 661 336

THT

PALONEVA

- Kuljetus- ja nostopalvelut
- Koneurakointi
- Vaihtolavapalvelut
- Jätepalvelut
- Paperin / Pahvin keräys
- Jäteastioiden ja pakkaajien myynti
- Viemäreiden avaukset
- Lokapalvelut
- Arkistontuhous

HUOM! EU:n uusi tietosuoja asetus

paloneva.fi

Toimimme Suupohjassa sekä Seinäjoella

- Kiinteistönhuolto
- Siivouspalvelut
- Kantojyrsintä
- Katto- ja seinäpesupalvelut sekä vuokraus
- Viemärin kuvaukset
- Kekkilän nurmikko- ja istutusmullat sekä karikkeet irtona

Palvelua
luottamuksellisella
ammattitaidolla!

Täyden palvelun lahjatalosta:

- upeat korut ja lahjatavarat
- kaiverrukset (nopea toimitus)
- kullat ja hopean ostopiste
– kysy meiltä, ennen kuin myyt muille
- kellon ja kuulolaitteen patterit
- korujen ja silmälasien korjauspalvelu

Tervetuloa :-)

Puistotie 40, Kauhajoki (Ykköskulma)
puh. 050 536 4005 • www.facebook.com/hopeaferit

**Kulta-
Suomi**

*Tumma taivas jouluyönä,
tähdet tuikeksi valouyönä,
ilmassa on ripaus taikaa,
Rauhallista Joulun aikaa!*

LEVY VIRTATA

Lustilantie 41, Kauhajoki • Puh. 020 7940 140
www.levyvirta.fi

VALMISTAMME JA MYYMME
Triton 3-lokeroinen

LIKAKAIVOPAKETTI
paikalle kuljetettuna

- Ei ankkurointia
- Betonikannet
- Puhdistamoita
- Pysyy maassa
- Sovitusrenkaita
- Loiskekivet
- Ulkokukkaruukut
- Kaikenkokoisia irtokaivoja
- Myös muut betonituotteet!

KAUHAJOEN SEMENTTIVALIMO KY
Puh./Fax (06) 233 4124, 0400 269 100

CLTPLANT OY

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta 2020*

LC Kauhajoki
LC Kauhajoki / Aro
LC Kauhajoki / Katrilli
LC Kauhajoki / Pöntäne

AVOINNA JOKA PÄIVÄ 6.00-23.00

KUKKA tuo Joulun
perinteistä ja modernia – lahjaksi ja itselle

Kukkasidonta ammattitaidolla!

• Floristit Nelli Koivunen ja Päivi Aronen

KIMPPU KIVAA syysmälät
www.kimppukivaa.fi

Kauhajoki Topeeka 11	Kurikka Kirkkoahde 1	Ilmajoki Kauppatie 3	Lapua Lassilantie 1	Alajärvi Keskuskatu 12
-------------------------	-------------------------	-------------------------	------------------------	---------------------------

puh. 045 260 3726, 045 260 3727 Tykkää meistä

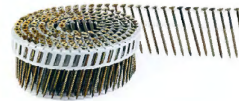
Toivotamme asiakkaillemme ja yhteistyökumppaneillemme Rauhallista Joulua ja kaikkea hyvää vuodelle 2020!

www.sunet.fi · info@sunet.fi · Kenttätie 10, Kauhajoki

KH KIINNIKE-HEINONEN OY

*Laadukkaat kiinnitysratkaisut
ammattilaisen käyttöön*

BeA UT

Naulat
ja naulaimet

Kurikantie 287, 61850 KAUAJOKI As.
puh. 06-232 1043

www.kiinnike-heinonen.fi

VALVONTAKAMERAT

-yrityksiin
-maatalouteen
-kotiin

TYÖKONEKAMERAT

-työkoneisiin
-ajoneuvoihin

HÄLYTINLAITTEET

Digipal Oy
Kauhajoki

DP-Link

0400-559715

www.digipal.fi

Palvelut Lähellä Sinua

- tehostettu palveluasuminen
- lyhytaikaisasuminen ja vuokra-asuminen
- kotihoito ja ateriapalvelut

Lämpöistä huolenpitoa

KAUHAJOEN VANHAINTUKI RY

www.kauhajoenvanhaintuki.fi
p. 040 183 9444

*Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta 2020*

www.ikh.fi

Kauhajoki

Keskustie 26, 61850 Kauhajoki es
Puh. 0201 323 232 E-mail: info.kauhajoki@ikh.fi

*Hyvää Joulua
ja
Onnea Vuodelle 2020!*

Anonyymi tukija

Rauhallista Joulua!

toivottaa

WWW.
PALKINTOHUONE.fi
Topeeka 25
61800
KAUHAJOKI 040-585 6278

Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakotiyhdistys

Apua perhe- ja lähisuhdeväkivallan
katkaisemiseen ja väkivallasta toipumiseen.

Apua ja tukea elämän kriisitilanteisiin.

Apua ja tukea erotilanteisiin.

Tukea vanhemmuuteen.

**Ota rohkeasti yhteyttä,
älä jää yksin!**

Toimintamme on maksutonta.

www.enstu.fi

Toiminnanjohtaja 050 405 2136, sari.tumelius@enstu.fi

Avopalvelut, kriisityöntekijät 044 977 2022, 044 760 6353
avopalvelu@enstu.fi, tapaamispaikka 044 974 5699

Etelä-Pohjanmaan Turvakoti 050 575 0541

Sosiaalityöntekijä 046 922 2422, turvakoti@enstu.fi

ETELÄ-POHJANMAAN
ENSI- JA TURVAKOTI-
YHDISTYS RY

Merkillisen reilu.

*Kysy tarjous,
myös asennettuna!*

Webasto
Feel the drive

Polttoainekäyttöisellä Webasto-lisälämmittimellä
autosi moottori ja sisätilat lämpimiksi
ajasta tai paikasta riippumatta!

DEFA

Sähkökäyttöisellä Defa WarmUp
-autonlämmitysjärjestelmällä päiväsi alkaa
mukavasti ja turvallisesti liikenteessä!

Koko perheen joululahja!

VARAOSALINNA

Pohjolan tie 10 - 12, 61800 Kauhaajoki
p. 020 7119 888 varaosat, p. 020 7119 877 korjaamo

Puhelujen hinnat 8,35 snt/puhelu + 16,69 snt/min.
WWW.VARAOSALINNA.FI

fixus.fi

Koulutukset Kokoukset Majoitukset Juhlat

Lakkiaiset, valmistujaiset, rippi-, syntymäpäivä-,
hää, suru- ja suku- ja yritysjuhlat.
Joulujuhlanviettopaikka tilausruokailuineen.
Hoidamme leipomisen ja jälkisiivouksen,
tilausryhmät saavat keskittyä nauttimiseen.

KAUHAJOEN EVANKELINEN OPISTO
Järvikyläntie 92, 020 765 9230, keo@keo.fi, www.keo.fi

Uutuuskirja ITE-taiteesta pukinkonttiin!

Tekstit: Erkki Pirtola · Loviisa Kautiainen
· Minna Haveri · Marja-Terttu Kivirinta ·
Seppo Knuuttila · Liisa Ruismäki.

Kuvat (pääosin): Veli Granö · Minna Ha-
veri · Risto Kautiainen · Mirja Koivisto

Tuotanto ja toimitus: Liisa Heikkilä-Palo
· Elina Vuorimies. Kauhajoki-Seura 2019
ISBN-978-952-69281-0-4

176 sivua, n. 130 kuvaa. 30 € + postikulut

Myynti/tilaukset: Kauhajoen Kirjakaup-
pa Info, Valkoinen Puu Cafe & Shop tai
Kauhajoki-Seura ry, Topeeka 15, 61800
Kauhajoki; toimisto@kauhajokiseura.fi

Teos on Kauhajoki-Seuran yllätyslahja
Alpo Koivumäelle hänen
80-vuotispäivänään.

Tervetuloa Kauhajoen Kotiseututaloon!

Kauhajoen Kotiseututalossa (Topeeka 15) on viihtyisi-
siä tiloja, joissa voi järjestää pienimuotoisia tilaisuuksia,
mm. kokouksia, kursseja ja perhejuhlia.

Oloon (alakerran iso kokoustila) mahtuu n. 30 hen-
keä, yläaulaan n. 25 ja Siniseen huoneeseen n. 10.
Dataprojektori on Olossa kiinteänä varustuksena ja
yläkerran tiloissa siirrettävänä. Tila- ja tarjoiluvarauk-
set Café Valkoisesta Puusta, puh. 044 710 9906.

Hella-gallerian näyttelytiloja (33 m² Kotiseututalon
yläkerrassa) voi tiedustella Kauhajoen Taideyhdistyk-
seltä.

*Kauhajoki-Seura kiittää lämpimästi
kotiseututyön tukemisesta
kaikkia ilmoittajia ja
Kauhajoen Joulun 2019
avustajia: kirjoittajia,
kuvittajia ja
lehden myyjiä!*

*Jouluiloa ja Onnea
Vuodelle 2020!*

**Hyvää Joulua ja Onnea
Uudelle Vuodelle 2020**
Kauhajoen kaupunki